

Structuurvisie
Buitengebied Ede

‘Ruimte voor Kwaliteit’

Structuurvisie
Buitengebied Ede

‘Ruimte voor Kwaliteit’

gemeente Ede

ROB/ONT, afdeling ruimtelijke ontwikkeling

Oktober 2011

Vastgesteld op 29 september 2011

Inhoudsopgave

Deel 1	Introductie	7
1	Korte planinhoud	9
2	Intermezzo: Ede toen, nu en in de toekomst	15
Deel 2	Ontwikkelingsvisie	17
1	Inleiding	21
2	Hoofdpijnen van de ontwikkelingsvisie	25
3	Uitwerking kwaliteit van natuur en landschap	29
4	Uitwerking vitaal platteland	41
5	Uitwerking zoekzones wonen en werken	53
Deel 3	Realisatie	55
1	Inleiding	59
2	Deelgebieden en projecten	61
3	De rol van de gemeente	69
4	Financiering	71
5	Uitvoeringsprogramma	73

Deel 1. Introductie

Deel 2. Ontwikkelingsvisie

Deel 3. Realisatie

Ruimte voor Kwaliteit

Structuurvisie Buitengebied Ede

Deel 1. Introductie

Deel 1. Introductie

Deel 2. Ontwikkelingsvisie

Deel 3. Realisatie

1 Korte planinhoud

1.1 Inleiding

Waarom deze structuurvisie

In de Structuurvisie Buitengebied Ede zet de gemeente Ede de koers uit voor het buitengebied tot 2030. De gemeente biedt met de structuurvisie een belangrijk toetsingskader voor het initiëren, beoordelen en vaststellen van nieuwe ruimtelijke bestemmingsplannen en projecten. Ook vormt de visie de grondslag voor het verhalen van kosten op basis van de Grondexploitatiewet.

De Structuurvisie Buitengebied is de juridische vertaling van het Ontwikkelingsplan Buitengebied. Begin 2008 heeft de gemeente Ede dit ontwikkelingsplan vastgesteld. In het ontwikkelingsplan zijn reeds de ambities en doelen voor het buitengebied van de gemeente Ede verwoord. Deze doelen en ambities zijn nu overgenomen in deze structuurvisie. Om het vastgestelde Ontwikkelingsplan Buitengebied als goede basis te laten fungeren voor ruimtelijke plannen in het buitengebied is het noodzakelijk om het ontwikkelingsplan nogmaals vast te stellen, maar dan als structuurvisie als is bedoeld in de nieuwe Wet ruimtelijke

ordering (Wro). Door de vaststelling van de structuurvisie is het mogelijk om kosten en baten binnen een gebied te verdelen.

Deze structuurvisie omvat het vastgestelde beleid van het Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede, aangevuld met een geactualiseerde financiële paragraaf die is toegespitst op de Wet ruimtelijke ordening. Daarnaast hebben sinds de vaststelling van het ontwikkelingsplan bezuinigingen plaatsgevonden en een paar kleine inhoudelijke wijzigingen in het gemeentelijk beleid. Deze bezuinigingen en actualisaties van het beleid zijn verwerkt in deze structuurvisie. De opzet en inhoud zijn verder nagenoeg gelijk gebleven met het ontwikkelingsplan.

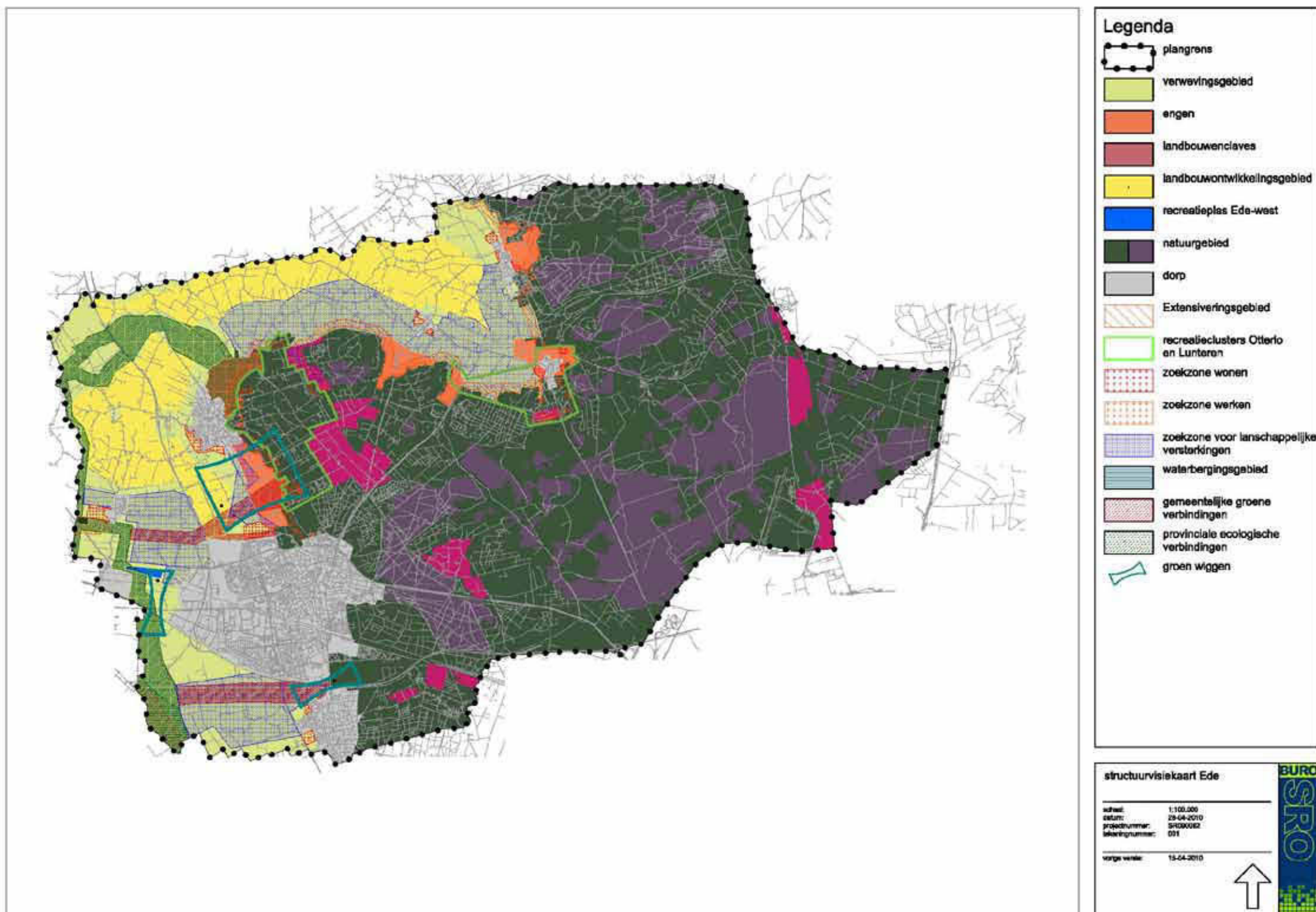
Het uitgestrekte buitengebied van Ede kent grote tegenpolen. Aan de ene kant de Veluwe: een natuurgebied van (inter) nationale allure. Aan de andere kant het intensief gebruikte agrarische landschap van de Vallei. In het midden Ede—stad; een knooppunt van bedrijvigheid en grootschalige infrastructuur. De stad en het landschap zijn in beweging. De dynamiek lijkt soms te botsen met de wens tot behoud en verbetering

van het leefmilieu van mens, dier en plant. Met de Structuurvisie Buitengebied wil de gemeente Ede ruimte geven aan de dynamiek van het buitengebied.

De gemeente Ede wil daarbij sturen op ruimtelijke kwaliteit. Daarom hebben het ontwikkelingsplan en de structuurvisie de titel RUIMTE VOOR KWALITEIT meegekregen.

De visie biedt een langetermijnvisie voor het buitengebied van Ede, met richtinggevende beleidsuitspraken voor de op te stellen bestemmingsplannen en ander ruimtelijk beleid. Daarnaast zet het plan concrete uitvoeringslijnen uit voor de korte en middellange termijn.

Om inzicht te krijgen in de gevolgen van de plannen voor het milieu heeft de gemeente een milieutoets laten uitvoeren op het ontwikkelingsplan en op twee gerelateerde plannen een planMER. De conclusies en aanbevelingen hieruit geven richting aan de wijze van uitvoering van deze structuurvisie.

Kaart 1 - Structuurvisie op hoofdlijnen zoals weergegeven op www.ruimtelijkeplannen.nl

Opbouw van de structuurvisie

De visie bestaat uit drie delen.

Dit eerste deel (Deel 1) beschrijft de structuurvisie op hoofdlijnen en introduceert via een intermezzo het buitengebied van de gemeente Ede bij de lezer; het intermezzo beschrijft het gebied van toen, van nu en in de toekomst als de structuurvisie tot uitvoering is gekomen.

Deel 2 van de Structuurvisie Buitengebied Ede bevat de ontwikkelingsvisie. Het schetst het waarom van de structuurvisie, het kader en vertaalt de opgave naar beleidsdoelen. De beleidsdoelen zijn uitgewerkt naar drie thema's: kwaliteit natuur en landschap, vitaal platteland en zoekzones wonen en werken.

In Deel 3 krijgt de realisatie handen en voeten. Het omvat een agenda voor uitvoeringsprojecten – inclusief de aspecten van financiering – en omschrijft tevens de wijze waarop de gemeente Ede een actieve rol in het buitengebied kan spelen.

1.2 Ontwikkelingsvisie

Beleidsdoelen van de structuurvisie

Nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan nieuwe kwaliteit van het buitengebied van Ede; zowel op ruimtelijk/fysiek, economisch als op sociaal/maatschappelijk niveau. De visie op het buitengebied van Ede is gericht op de volgende vier beleidsdoelen:

- Een integrale ontwikkelingsgerichte aanpak. De ontwikkeling dient zich te richten op sterke economische dragers en een aantrekkelijke en duurzame inrichting.
- Een sterke samenhang tussen stad en

land. Het buitengebied en de stedelijke samenleving vormen één geheel.

- Een sterk Groen blauw casco, dat de natuurkernen met elkaar verbindt. Het sterke Groen blauwe casco is noodzakelijk, als antwoord op de voortschrijdende uitbouw van de stedelijke gebieden van Ede en Veenendaal en de voortschrijdende dynamiek van het buitengebied.
- Een sterke eigenheid van Ede. Alle nieuwe ontwikkelingen – zowel in grootschalige ontwikkelingen als in kleinere particuliere initiatieven – dienen voort te bouwen op de huidige kenmerkende kwaliteiten van het Edese buitengebied.

De beleidsdoelen zijn uitgewerkt naar drie thema's.

Uitwerking kwaliteit van natuur en landschap

De kwaliteit van natuur en landschap in Ede wordt versterkt door te bouwen aan het Groen blauwe casco en door de eigenheid van de landschappen te versterken.

De belangrijkste opgave is het maken van een robuust Groen blauw casco voor de hele gemeente dat dient als netwerk van natuurgebieden en ecologische verbindingen op verschillende schaalniveaus. Het Groen blauwe casco is tevens het kader voor recreatieve routes voor wandelaars, fietsers en ruiters en voor de 'wateropgaven'. Het vormt bovendien het ruimtelijk kader voor toekomstige ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en (verblijfs)recreatie.

De Veluwe is de kern van het Groen blauwe casco in Ede. Daar wordt sterk ingezet

op het vergroten van de natuurwaarden. Daarnaast wordt een kwalitatieve verbetering van de recreatie voorgestaan. De gemeente Ede zet het nieuwe beleid voor de Veluwe in op het inperken van de 'rode functies' en de verstoringen ten gevolge van toenemend recreatief gebruik. De gemeente Ede wil de bijzondere beeldkwaliteit van de engen (de ruggegraat en 'ziel' van Ede) en de parels op de Veluwe behouden en versterken.

Om de grote natuurkernen en de natuurparels in de Vallei met elkaar te verbinden worden dwars door de Vallei ecologische verbindingzones ontwikkeld. Hiertoe is al jaren beleid en instrumentarium ingezet. Binnen het casco is er extra aandacht voor de knelpunten – de flessenhalzen en barrières – in de ecologische verbindingen. De provinciale verbindingzones Lunterse Beek en Lunterse Beek-Rijn vormen het primaire Groen blauwe casco in de Vallei. Ze maken deel uit van de ecologische hoofdstructuur en verbinden de Veluwe, de natuurgebieden in de Vallei, de Utrechtse Heuvelrug en het Rivierenland. Gemeentelijke ecologische verbindingen vormen een aanvulling op het primaire Groen blauwe casco in de Vallei. Dit secundaire casco bestaat uit twee gemeentelijke groene verbindingen. De gemeente Ede legt de prioriteit bij de ontwikkeling van de zone Veluwe-Allemanskampje. Tenslotte wordt aandacht besteed aan de wijze waarop de eigenheid van de Edese landschappen kan worden versterkt en de ecologische en cultuurhistorische waarden worden gewaarborgd. Hiermee wordt de jarenlange praktijk van samenwerking van de gemeente Ede met particulieren voortgezet. In de zoekzones voor landschappelijke

versterking wordt landschapsbouw gestimuleerd door middel van Rood voor groen projecten.

Uitwerking vitaal platteland

De gemeente Ede wil aan ondernemers en belanghebbenden in het buitengebied ruimte bieden om zich te ontwikkelen. De initiatieven komen vanuit het gebied. De gemeente biedt het beleidskader en zal bij de vernieuwing en bij transformaties een dienstverlenende en faciliterende rol spelen. Alle bestaande grondeigenaren en grondgebruikers krijgen waar mogelijk de kans zich te ontwikkelen. De ontwikkeling wordt altijd gekoppeld aan bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. De gemeente Ede benadert de transformaties als ontwerpopgaven, waarbij historie, ecologie, landschap, milieu worden betrokken. In alle gevallen ontstaan nieuwe economische mogelijkheden in combinatie met bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de bebouwingen, de erven en de landschappen. Bij de herziening van bestemmingsplannen, in de op te stellen beleidsdocumenten (zoals een beeldkwaliteitsplan) en in de brochure 'Streekeigen beplanting in het buitengebied van Ede' gaat de gemeente integrale randvoorwaarden stellen en daarnaast inspirerende handreikingen voor ruimtelijke kwaliteit geven.

Om een vitale plattelandseconomie te stimuleren hanteert de gemeente drie speerpunten.

- De gemeente schept voorwaarden voor de continuïteit van sterke levensvatbare agrarische bedrijven. Voor zowel intensieve als grondgebonden bedrijven zijn er in de landbouwonwikkelingsgebieden goede mogelijkheden voor schaalvergroting, innovatie en specialisatie voor de wereldmarkt. In de verwevingsgebieden liggen goede kansen in het combineren van gangbare of biologische grondgebonden landbouw, streekproducten, zorglandbouw, minicampings en andere vormen van recreatie en 'groene en blauwe' diensten. De gemeente wil hiermee aansluiten op het Reconstructiebeleid. Een extra stimulans kunnen de projecten van Food Valley vormen.
- De gemeente schept voorwaarden voor niet-agrarische activiteiten. Zowel de agrarische als de niet-agrarische bedrijvigheid zijn de nieuwe economische

dragers. Stoppende agrarische bedrijven krijgen de kans om van functie te veranderen via een 'warme' sanering. Sloop van overtollige bebouwing wordt gecombineerd met nieuwe ruimtelijke kwaliteit en investeringen in landelijk wonen en werken. Aan bestaande niet-agrarische bedrijvigheid, maatschappelijke voorzieningen, zorgfuncties en recreatieve functies wordt – onder voorwaarden – planologische ruimte bij groei geboden; eventueel door opvang op lokale bedrijventerreinen. De gemeente Ede wil dat er goede mogelijkheden zijn voor verblijfsrecreatie. Daarbij wordt gestuurd op een evenwichtige afstemming tussen ontwikkelingsmogelijkheden en ruimtelijke kwaliteit. Voor de Veluwe betekent dit een aanpak van 'krimp en groei'. De accommodaties op de Veluwe krijgen geen ontwikkelingsruimte meer; op de flanken – in de recreatieclusters – wordt die ruimte wel geboden.

- Het beëindigen van (agrarische) bedrijfsactiviteiten en de sloop van bedrijfsbebouwing kan worden gecombineerd met nieuw landelijk wonen. De optie landelijk wonen draagt voor de stoppende ondernemers sterk bij aan de kans om tot een warme sanering te komen. Hiermee kan dan tevens de behoefte aan landelijk wonen worden gedekt: een specifiek klein deel van de woningmarkt. De gemeente Ede wil via de regeling Nieuwe landgoederen de mogelijkheid bieden te investeren in landschapsbouw. Als tegenprestatie voor het slopen van bedrijfsgebouwen en voor het aanleggen van toegankelijke natuur wordt het recht gegeven om enkele nieuwe woningen van allure te bouwen (= Rood voor groen). In het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied is hiervoor al een regeling opgenomen.

Uitwerking zoekzones wonen en werken

De zoekzones uit het Streekplan Gelderland behoren tot het plangebied van deze structuurvisie. Deze zones zijn nu nog landelijk gebied maar zullen in de toekomst worden gebruikt als uitbreidingslocatie voor wonen en werken. De gemeente Ede wil er voor zorgen dat in de zes dorpen in het buitengebied aan de lokale behoefte voor wonen en werken wordt voldaan. Uitgangspunt voor de

ontwikkeling van de dorpen is, dat bij alle dorpen eerst de beschikbare inbreidingslocaties worden benut. Pas daarna komen uitbreidingslocaties aan bod. De belangrijkste conclusie uit onderzoek is, dat de huidige plancapaciteit onvoldoende is, om aan de totale behoefte te kunnen voldoen. De beleidsruimte volgens het Streekplan Gelderland, de vastgestelde zoekzones, en de Structuurvisie WERV (perspectieven voor 2015 en 2030) is richtinggevend.

Ede ontwikkelt zich als economische kerngebied. In samenhang daarmee is er een behoefte aan regionale bedrijventerreinen. Daarnaast is er behoefte aan ruimte voor lokale bedrijvigheid in het buitengebied van de gemeente. Vanwege de binding aan de lokale gemeenschap wil Ede ruimte bieden voor lokale bedrijvigheid in of nabij de dorpen.

Op het bestaande bedrijventerrein Harskamp Zuid is nog ruimte beschikbaar. Verder wil de gemeente Ede de lokale bedrijven concentreren bij Lunteren en Wekerom (zoekzones). Voor bedrijven zonder lokale binding en voor de eventuele doorgroeende bedrijven wordt er ruimte geboden op de grote regionale bedrijventerreinen, zoals in het ISEV-gebied.

Op basis van stedenbouwkundige afwegingen en behoefteprognoses worden in het Structuurplan Verfijning Zoekzones Dorpen Ede nadere keuzes gemaakt over het al dan niet handhaven van (delen van) de door de provincie aangewezen zoekzones voor stedelijke functies wonen en werken. Bij de verfijning van de zoekzones en bij de uitwerking ervan gelden de volgende algemene randvoorwaarden:

- In overeenstemming met het standpunt van de Gemeenteraad van december 2006 streeft de gemeente ernaar 50% in het goedkope segment te bouwen (norm provincie Gelderland). Hierbij geldt als voorbehoud dat de planexploitatie sluitend moet zijn.
- Er worden bij de dorpen passende lage bebouwingsdichtheden aangehouden; tussen 15 tot 25 woningen per ha.
- Voor de compensatie van de nieuw te bebouwen ruimte wordt een compensatieregeling opgesteld; te baseren op het aantal hectares uit te geven grond en af te stemmen op de nieuwe Wro met de Grondexploitatiewet.

1.3 Realisatie

Voor de realisatie van de structuurvisie is een uitvoeringsprogramma opgenomen. Hierbij wordt uitgegaan van een actieve, stimulerende en dienstverlenende rol van de gemeente ten opzichte van alle initiatieven in het buitengebied.

Het uitvoeringsprogramma bevat alle projecten die het beleid uit de structuurvisie in de periode 2008 – 2018 gestalte geeft. Het totaal van de bruto investeringen en jaarbudgetten voor de periode 2011 tot 2018 is €11.096.358.

Het gaat hierbij deels om projecten die een vernieuwend karakter hebben, vooral daar waar stedelijke opgaven aan plattelandsopgaven zijn gekoppeld. Voor een ander deel zijn er projecten die een voortzetting zijn van bestaand beleid dat zijn waarde heeft bewezen en dat past binnen de beleidslijnen van deze structuurvisie.

Aan de hand van landschappelijke en functionele kenmerken en ontwikkelingen zijn in de gemeente Ede vijf deelgebieden onderscheiden. Het werken met deelgebieden zorgt voor samenhang in het ruimtelijk beleid en voor aansluiting op de financiële programmering van de provincie (PMJP).

Aan de projectenlijst is een groep algemene – deelgebiedsoverstijgende – projecten toegevoegd.

Naast de eigen projecten kunnen impulsen voor nieuwe ruimtelijke kwaliteit voortkomen uit private Groen voor rood projecten. Hierin zal de gemeente Ede niet zelf mee

financieren.

De uitvoering van de Reconstructieprojecten (€ 4.400.000) gebeurt voor rekening en verantwoordelijkheid van de provincie.

Op basis van de actuele uitvoerbaarheid, de beschikbare eigen financiën en cofinanciering en opvatting over prioriteit zijn alle projecten in een planning gezet. Voor zover nodig worden kaderstellende opgaven (randvoorwaarden en regels Rood voor groen, beeldkwaliteitsplannen en dergelijke) met voorrang uitgewerkt.

De gemeente Ede voert regie op de ontwikkelingen in het buitengebied.

Het is de taak van de gemeente om bij initiatieven van particulieren en ontwikkelaars stimulerend, begeleidend, sturend en toetsend aanwezig te zijn.

Om deze taak goed uit te voeren dienen de specifieke beleidskaders geformuleerd en bekend te zijn.

Daarnaast bereidt de gemeente uitvoeringsprojecten voor, door projectideeën te ontwikkelen, partners bij elkaar te brengen, financiering voor te bereiden et cetera. De gemeente zorgt verder voor de uitwerking van stedenbouwkundige visies en de opstelling van bestemmingsplannen.

De gemeente Ede heeft in december 2007 met de provincie afspraken gemaakt (Overeenkomst meerjarige proces en projectafspraken) over de uitvoering en financiering van het Uitvoeringsprogramma voor het buitengebied van Ede. Voor de

periode 2008 – 2013 is er een cofinanciering uit het ILG budget geregeld. Tevens is een inspanningsverplichting aangegaan om andere provinciale en Europese fondsen te verkrijgen. Op basis van deze Overeenkomst wordt de eigen financiering, de cofinanciering en de uitvoering per begrotingsjaar ingevuld.

De financiering van het uitvoeringsprogramma wordt gedragen door de eigen gemeentelijke budgetten buitengebied. Dat kan worden aangevuld met opbrengsten uit gemeentelijke Rood voor groen projecten en inkomsten uit het Landschapsfonds, dat bij het vaststellen van deze structuurvisie in werking treedt. Cofinanciering komt uit ILG en uit andere provinciale en Europese fondsen.

Op basis van de aanvullende eigen financiering en nieuwe cofinancieringen wordt elk jaar over de uitvoering van de projecten besloten.

De gemeente heeft bij het ontwikkelingsplan een milieutoets laten uitvoeren en op twee gerelateerde plannen een planMER. Bij de realisatie van de projecten in deze structuurvisie is het streven om negatieve effecten op het milieu te voorkomen en meerwaarde voor het milieu te creëren.

2 Intermezzo: Ede toen, nu en in de toekomst

In deze Structuurvisie Buitengebied Ede geven we richting aan de vraag: hoe dragen nieuwe ontwikkelingen bij aan een kwalitatieve verbetering voor mens, plant en dier? Deze richting bepalen we door de eigen identiteit uit ons verleden te respecteren. We zien waar en wat het ons heeft gebracht. En we nemen het mee naar de toekomst.

Onze leefomgeving is vanuit een zekere logica ontstaan. De bossen en heide op de droge hoge gronden, de dorpen op de overgang van hoog naar laag, en de landbouw in de lage nattere gebieden. Deze opbouw is nog steeds terug te vinden. Het ondernemersschap is de rode draad binnen deze ontwikkeling. Hierdoor zijn de unieke centrale ligging en de kenmerkende intensieve veehouderij ontstaan, zijn woon- en werkgebieden ontwikkeld en heeft het toerisme vorm gekregen. Deze cultuur, die bij Ede past, is uitgangspunt voor verdere vooruitgang.

Intermezzo: Ede toen

De ondergrond voor Ede, zowel het verleden, het heden en de toekomst, is in en na de ijstijd gelegd. Ede bestaat uit een hoge opgestuwde berg zand – de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug – een aantal markante dekzandruggen en een natte Vallei. Duizenden jaren geleden zwierven er al mensen als jager/verzamelaar door dit gebied. De mens heeft zijn activiteiten sterk laten bepalen door de mogelijkheden van de plek. Het buitengebied en de bebouwde kommen van Ede zitten nog steeds herkenbaar naar dit verleden in elkaar. Zo was de huidige N224 al in de IJzertijd (750-12 v. Chr.) een belangrijke route. In de Middeleeuwen vond in een aantal stappen een aanzienlijke intensivering van de landbouw plaats. Vlees, brandhout, houtskool, heideplaggen werden van de Veluwe gehaald. De natte Vallei bood ruimte voor vee. De overgang van Veluwe naar Vallei was met schapenmest geschikt voor akkerbouw: de engen. Ede lag ook toen al aan handelsroutes tussen de Hollandse steden en het Duitse achterland (Hessenweg). Allerlei “lijnen”

lopen nog steeds van hoog naar laag, van Veluwe naar Vallei. De bebouwingskernen vanaf Bennekom, Ede stad via Lunteren, Wekerom en Otterlo naar Harskamp liggen als een snoer van bewoning met hun engen precies op de overgang van hoog zand naar laag grasland. Drooglegging, ontginningen en gronduitgifte van het water in de natte Vallei tonen nog steeds de geschiedenis. Zo is Ederveen ontstaan als uitgifte aan behoeftigen en is elders de invloed van groot grondbezit zichtbaar (landgoederen, Kröller Müller).

Planten en dieren blijven afhankelijk van de bodem en de grondwatereigenschappen van de plek. Maar de mens, of anders gezegd de sociale en economische structuur, raakt los van de plek. De identiteit van de oude gemeenschap wordt vervangen door een nieuwe.

Intermezzo: Ede nu

De ‘oude’ samenhang van de mens met de plek Ede is opgeschoven: van beschikbaarheid van grondstoffen en afhankelijkheid van ‘natuur’, naar een goede infrastructuur, snelle distributie en veilige en inspirerende woonomgeving. De werkgelegenheid in Ede maakt een belangrijke ontwikkeling door. Het rustige achterland biedt plaats aan zorg en recreatie, de distributiewegen zijn gekoppeld aan werkgelegenheid in de productie, logistiek of dienstverlening. Het buitengebied kent een voortgaande vermindering van agrarische bedrijven. Het proces van de Reconstructie intensieve veehouderij gaat ruimtelijk tot beweging leiden.

De reactie op de liberalisering van de landbouw, kan verlies aan werk betekenen.

De bedrijvigheid in het buitengebied blijft desondanks groot door de grote ‘ondernemerszin’ van haar bewoners. Het initiatief van Food Valley om kennis (Wageningen) en productie tot landelijk centrum neer te zetten, valt in goede aarde. Food Valley bouwt voort op de ‘oude’ samenhang met grondstoffen voor de voedingsmiddelenindustrie naar een

nieuwe samenhang van kennis, opleiding, productie, distributie en centrale ligging. De structuur van autosnelwegen is met de realisatie van de A30 eindelijk af. Er is een stijging van het aantal auto's op A12, waardoor de voorgenomen verbreding urgent wordt. De mobiliteit neemt toe: woonplek volgt niet automatisch de werkplek. De buitendorpen zijn in cultuur, identiteit en omvang steeds meer te onderscheiden van de kern Ede.

De aantrekkingskracht om op de Veluwe te verblijven (wonen, recreëren) neemt toe. De druk om de enkele bebouwde plekken aan te passen aan ‘de moderne eisen van deze tijd’ leveren een voortdurende druk van verstening en ontgroening. Nieuwe woonwijken zijn gerealiseerd en oude woonwijken (Veldhuizen) staan op punt van renovatie of herontwikkeling (Ede-Oost incl. Enka en stationsgebied). Ede heeft nu duidelijk de kenmerken van een stad als onderdeel van een “Randstad Vallei-Zuid”.

De betekenis voor de natuur wordt vooral bepaald door grootschaligheid: de heide-terreinen en stuifzanden. Beleidsmatig zijn de verbindingen naar Utrechtse Heuvelrug en Rivierenland gestart. Het grof wild heeft een impuls gekregen door de ‘onthekking’ (ontsnippering) op de Veluwe.

Intermezzo: Ede straks

Ede 2013. In de Vallei en op de Veluwe-flank hebben gebiedsprojecten tot resultaten geleid. Publiekprivate samenwerking is verankerd in goed lopende dorp- en buurtschapraden. De diversiteit in wonen, bedrijfsterreinen en de grote groenblauwe natuurstroken en parken verrassen iedereen. De bedrijven staan bekend om hun innovatieve karakter en goede service, met als kerngebieden logistiek, zorg, communicatie, zakelijke dienstverlening en agrobusiness. Enkele bedrijven hebben bedrijvigheid, wonen en groen gecombineerd bij hun locatieontwikkeling waardoor nieuwe woonwerkrelaties (campus, company-landgoed) functioneren. Het Food Valley

concept heeft geleid tot internationale bekendheid en heeft nieuwe vestigingen aangetrokken. De stedelijke ontwikkelingen in WERV-verband zijn ontwikkeld tot een hoogwaardig woonwerkgebied.

Natuur en water zijn belangrijk voor de dagrecreatie. De Veluwe geniet als natuurgebied grote bekendheid door de omvang. In het weekend weten veel bewoners te genieten van de ruimte voor actieve en sportieve ontspanning, ondermeer bij de nieuwe recreatieplas. Natuur-cultuur is als breed thema opgepakt om ook buiten Kröller Müller de mens te stimuleren tot 'waarnemen' en natuurbeleving.

De kern De Klomp heeft zich samen met Ederveen ontwikkeld tot een aantrekkelijk woon- en werkgebied waarbij gebruik is gemaakt van de waterrijke landschapelijke setting.

Het Binnenveld functioneert als een groen open gebied met enkele beheerboerderijen die naast weidebouw, weidevogelbeheer, boom- en sierteelt op de overgang naar de Veluwe hebben. Het

natuurkerngebied rond de Grift is ontwikkeld evenals de regionale waterberging. Nergena en De Kraats kennen naast de verbrede agrarische bedrijven veel deeltijdboeren, die een deel van de grond exploiteren in combinatie met landelijk wonen, kantoor aan huis en allerlei vormen van dienstverlening. Het gebied heeft zo een kleinschalige, vriendelijke, cottage-achtige uitstraling, duidelijk begrensd en overgaand in het centrale open Binnenveld. De Vallei vanaf Lunteren is voor iedereen een herkenbaar modern agrarisch productiegebied. Gebouwen met een hoogwaardige architectuur en veel aandacht voor duurzaamheidsaspecten hebben rond Ede, Lunteren en Wekerom een functie voor welzijn en zorg. Historie en nieuwbouw zijn zo een impuls gebleken om de waarde van het gebied blijvend te verzegelen. De verblijfsrecreatie heeft dezelfde verbinding gevonden rond Otterlo en Harskamp.

De afwisseling van weide, bouwland, tuinbouwgrond en natuur/bos is groot; het gebied is daarom zeer aantrekkelijk voor dagrecreatie en korte vakanties.

De Vallei heeft voedsel, welzijn en buitenlucht weten te vermarkten; naast de natuurrecreatie op de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug. De Vallei kent een breed palet aan nieuwe ondernemingen, met een eigen verhaal van 'hun' buitengebied. De varkens- en pluimveehouderij heeft zich aangepast aan maatschappelijke wensen. De nieuwe bedrijfssystemen dwingen bewondering af. Het Food Valley concept draagt hier nog steeds aan bij. Opvallend is dat het gebied een belangrijke opvangfunctie heeft in zorg/welzijn en dagrecreatie voor de stedeling.

Vele bewoners weten de weg te vinden naar vele locaties voor de noodzakelijke rust, buitenwerk of herstel, en ook voor deelname in voedselsystemen, culinaire activiteiten, paardrijden of dierverzorging. De Veluweflank is een uitzonderlijk gebied waar de engen herkenbare open gebieden zijn, waarin wordt samengewerkt door boeren onderling en door boeren en consumenten; alles op basis van duurzaamheid, traditie en historie. Landgoedformules vormen hier de schakel tussen economie en ruimte.

Ruimte voor Kwaliteit

Structuurvisie Buitengebied Ede

Deel 2. Ontwikkelingsvisie

Inhoudsopgave

1	Inleiding	21
2	Hoofdpijnen van de ontwikkelingsvisie	25
2.1	Van opgave naar visie	25
2.2	Een integrale ontwikkelingsgerichte aanpak	25
2.3	Een sterke samenhang tussen stad en land	26
2.4	Een sterk Groen blauw casco	26
2.5	De eigenheid van Ede	26
3	Uitwerking kwaliteit van natuur en landschap	29
3.1	Inleiding	29
3.2	Ontwikkeling van het Groen blauwe casco Veluwe	29
3.3	Ontwikkeling van het Groen blauwe casco Vallei	32
3.4	Landschappelijke kwaliteit	35
4	Uitwerking vitaal platteland	41
4.1	Inleiding	41
4.2	Sterke levensvatbare landbouw	41
4.3	Niet-agrarische functies	45
4.4	Landelijk wonen	49
5	Uitwerking zoekzones wonen en werken	53
5.1	Wat zijn zoekzones wonen en werken	53
5.2	Ontwikkelingsruimte voor woningen	53
5.3	Ontwikkelingsruimte voor bedrijven	53
5.4	Stedenbouwkundige en landschappelijke uitgangspunten voor de verfijning	53

1 Inleiding

Aanleiding

De aanleiding voor het opstellen van een Ontwikkelingsplan en Structuurvisie Buitengebied is het gereedkomen van de Reconstructie-plannen Gelderse Vallei/Utrecht-Oost en Veluwe. De Reconstructieplannen dienen door de gemeenten uitgewerkt te worden in bestemmingsplannen voor het buitengebied. De gemeente Ede heeft besloten een tussenslag te maken in de vorm van een Ontwikkelingsplan Buitengebied. Het ontwikkelingsplan is vastgesteld en vervolgens, om aan te sluiten op nieuwe wetgeving, vertaald in deze structuurvisie. Het ontwikkelingsplan is meer dan alleen een vertaling van de Reconstructieplannen. Het plan heeft een bredere strekking dan alleen plattelandsbeleid en geeft ook een doorkijk naar de periode na de looptijd van het Reconstructieplan. Daarnaast biedt het ontwikkelingsplan een kader waarbinnen beleid op provinciaal en regionaal niveau geïntegreerd wordt. Op basis van het ontwikkelingsplan, als voorloper van deze structuurvisie, is het bestemmingsplan buitengebied opgesteld en worden uitvoeringsprojecten ter hand genomen.

Positie binnen de gemeentelijke beleidsvorming

Gedurende de tijd dat aan het Ontwikkelingsplan Buitengebied is gewerkt, heeft reeds over diverse beleidsvisies zowel provinciaal, regionaal als gemeentelijk niveau afstemming plaatsgevonden. Voorbeelden hiervan zijn het Streekplan Gelderland (2005) en de regionale visies ten behoeve van het Streekplan (Zoeklocaties stedelijke functies en Functiewisseling agrarische bedrijven). Ook bij de recente gemeentelijke nota's over toerisme, cultuur en wonen zijn de voorlopige resultaten van het ontwikkelingsplan als input gebruikt. Omgekeerd zijn in het Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede de relevante onderdelen van de sectorale nota's opgenomen. In schema 1 staat weergegeven de relatie van de structuurvisie met andere ruimtelijke plannen.

De context van het Edese buitengebied

De gemeente Ede heeft door de omvang van haar buitengebied, met daarin een deel van de Veluwe, en door haar ligging aan een (inter)nationale transportassen (A12, A30, HSL) een grote verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van wonen, werken, welzijn en natuur. Deze verantwoordelijkheid overstijgt de gemeentegrens. De centrale ligging en economische groei kracht leidde op rijksniveau tot de aanduiding van economisch kerngebied voor de WERV-regio (Nota Ruimte, 2005). Voor de Veluwe is het beleid gericht op bescherming en herstel van dit grote natuur- en recreatiegebied van internationale allure. De uitvoering van de Reconstructie intensieve veehouderij is reeds gestart. Het EU-plattelandsbeleid zet thans een belangrijke nieuwe beweging in gang van liberalisatie van de wereldmarkt waarbij algemene plattelandssteun de oude productiesteun aan agrariërs gaat vervangen. Het vastgestelde streekplan voor Gelderland biedt ruimte voor regionaal maatwerk, met name voor woningbouw en (agrarische) functiewisseling. De gemeente Ede ziet zelf opgaven in werkgelegenheid met speerpunten als vrijetijdsbesteding en Food Valley, het bieden van perspectieven aan plattelandsondernemers, het verhogen van de groene kwaliteit en het kwalitatief hoogwaardig inrichten van nieuwe woon- en werkgebieden.

Missie

In deze context is de centrale missie van deze structuurvisie: Het in overleg met de regio en met bewoners en gebruikers ontwikkelen van een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied, dat een (boven)regionale uitstraling heeft (economisch kerngebied), het veiligstellen van de (inter)nationale betekenis van de Veluwe, en het 'vitaliseren' van het platteland van de Vallei, waarbij aan de veelheid van activiteiten, (autonome) ontwikkelingen en kwaliteiten zodanig ruimte wordt gegeven, dat kwaliteit en activiteit elkaar versterken en zodanig dat Ede als gemeenschap trots is op de (herkenbare)

kwaliteit van haar woon- en leefgebied. Het gaat om de ruimtelijke kwaliteit en om de kwaliteit van de samenleving. Daarom heeft het Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede en deze structuurvisie de titel Ruimte voor Kwaliteit gekregen.

Plandoelen

Voor deze visie gelden de volgende plandoelstellingen.

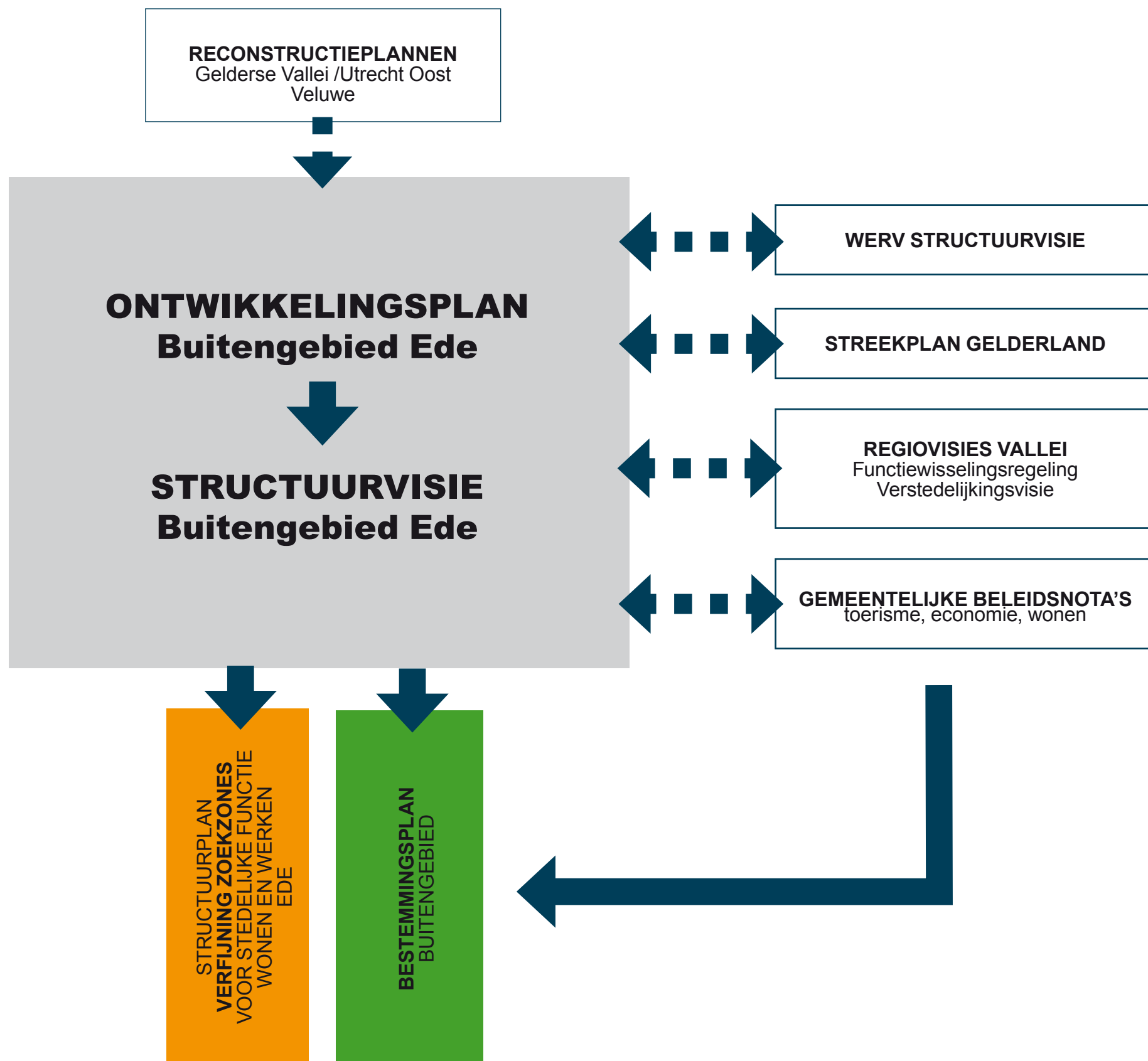
- Het biedt een visie voor de korte en middellange termijn voor het buitengebied van Ede en geeft ontwikkelingsrichtingen aan voor de periode tot 2030;
- De visie doet richtinggevende beleidsuitspraken voor de bestemmingsplannen buitengebied (Veluwe en Vallei) en ander ruimtelijk beleid;
- De visie zet concrete uitvoeringslijnen uit voor 2010 en de daarop volgende 10 jaren. Voor de periode 2010 – 2013 zijn de mogelijkheden van cofinanciering uit ILG-fondsen geconcretiseerd.

De Structuurvisie

Het Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede is, zoals vermeld, in mei 2008 reeds vastgesteld. Deze structuurvisie is beleidsmatig gelijk aan het ontwikkelingsplan en wordt vastgesteld om als juridisch kader te dienen voor toekomstige vereffening van kosten en baten in o.a. het Bestemmingsplan Agrarisch Buitengebied. De structuurvisie wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Plangebied en tijdhorizon

De structuurvisie omvat het gehele grondgebied van de gemeente (dus zowel de Vallei als Veluwe) met uitzondering van de bebouwde kommen van Ede-stad en de dorpen. De toekomstige uitbreidingen van Ede-stad en deze dorpen, de zogeheten zoekzones, vormen wel nadrukkelijk onderdeel van het plan. De tijdhorizon van de structuurvisie is ongeveer gelijk aan die van de Reconstructieplannen en het Streekplan, tot en met 2018. Daarnaast wordt zoveel mogelijk een doorkijk gegeven naar de periode tot 2030.

Schema 1 - Relatie structuurvisie buitengebied met oudere beleidsplannen

Stappen in het planproces

Het ontwikkelingsplan wat de basis vormt voor deze visie, is in drie stappen vervaardigd: Initiatief en voorbereiding, Raamwerk en Ontwikkelingsplan. In februari 2005 heeft het College van Burgemeester en Wethouders ingestemd met het product van de tweede stap: “Raamwerk”. Vervolgens zijn de Raadsleden in het gebied op excursie geweest en is het Raamwerk in een oriënterende bespreking voorgelegd aan de Raadscommissie Ruimtelijke Ontwikkeling. In 2007 is het Raamwerk vertaald naar een concept Ontwikkelingsplan. Een denktank met experts uit het gebied heeft in dit traject meegedacht. Ook is aan het plan een onderdeel verfijning zoekzones toegevoegd. Dit onderdeel is afzonderlijk uitgewerkt in een Structuurplan Zoekzones voor stedelijke functies wonen en werken. Tevens is in 2007 de ontwikkelingsvisie vertaald naar een uitvoeringsprogramma met projecten en een financiële onderbouwing. Over de cofinanciering zijn afspraken met de provincie Gelderland gemaakt in de Overeenkomst d.d. 17 december 2007. Om inzicht te krijgen in de gevolgen die het ontwikkelingsplan heeft ten aanzien van milieu is een Milieutoets opgesteld. Op 18 december 2007 heeft het college van burgemeester en wethouders kennis genomen van het concept-plan “Ruimte voor Kwaliteit” en besloten het plan vrij te geven voor ter visie legging. Van 18 januari tot 5 maart 2008 heeft het concept-plan en de milieutoets ter visie gelegen.

Alle maatschappelijke partners zijn aangeschreven (buurgemeenten, waterschap, organisaties, ed) en om commentaar gevraagd. De ingediende zienswijzen zijn gebundeld in de Commentaarnota. In de Commentaarnota zijn de zienswijzen beantwoord, tevens is aangegeven welke wijzigingen van het ontwikkelingsplan zijn doorgevoerd. Ook zijn er ambtshalve verbeteringen of verduidelijkingen in het definitieve plan verwerkt. In mei 2008 is het definitieve plan vastgesteld door de Gemeenteraad Ede.

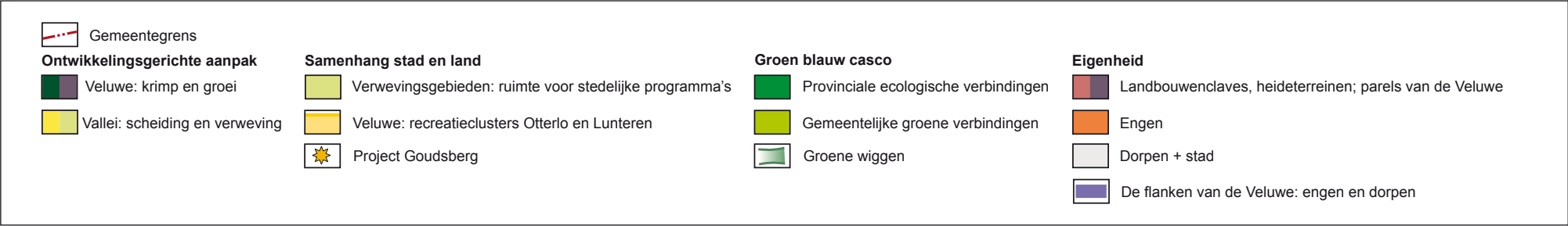
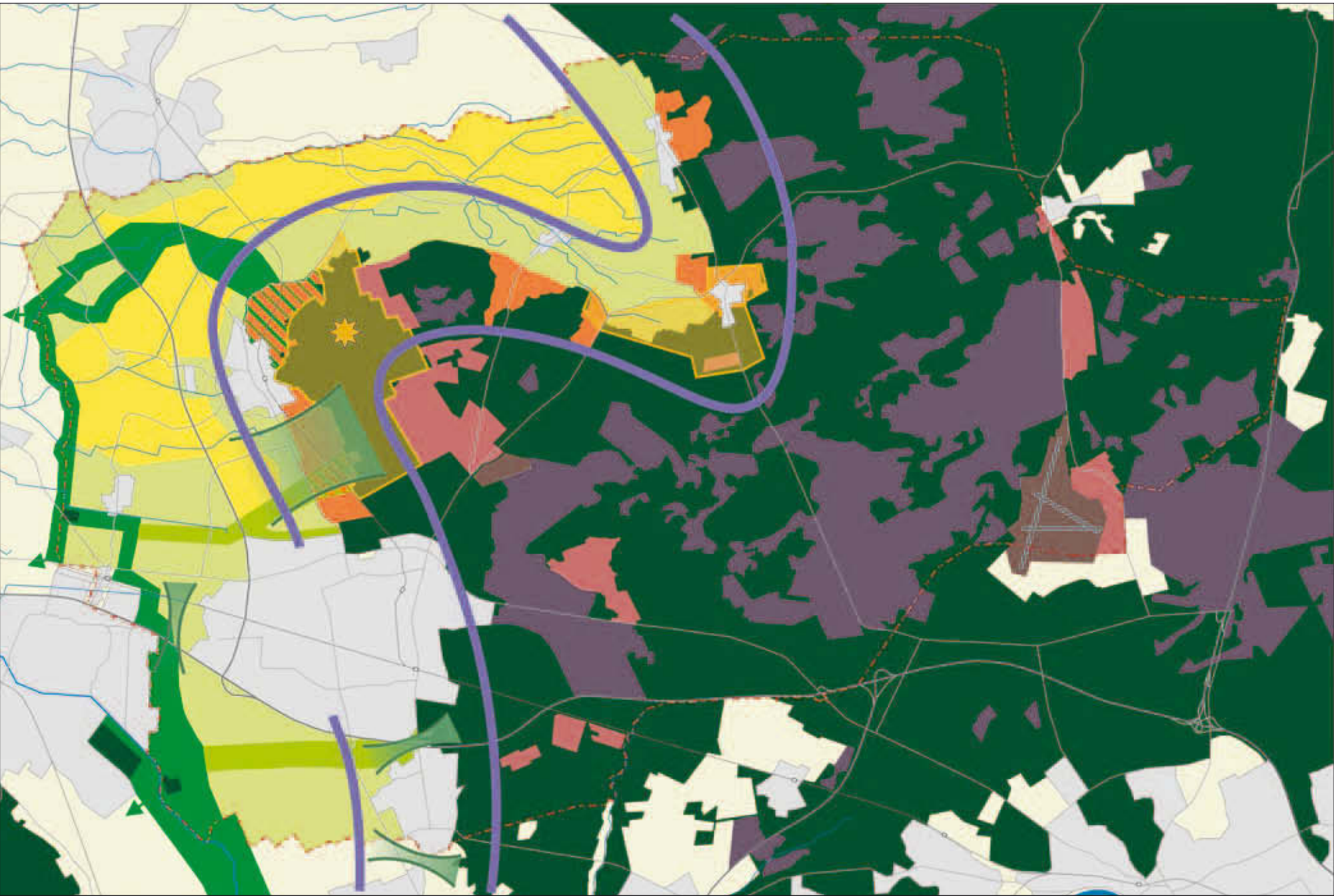
Het beleid van het ontwikkelingsplan is vertaald naar en concreet gemaakt in het Bestemmingsplan Agrarisch Buitengebied. In het kader van het bestemmingsplan heeft er een zeer uitgebreide inspraak en communicatieprocedure plaatsgevonden. In december 2009 heeft het voorontwerp Bestemmingsplan Agrarisch Buitengebied ter inzage gelegen. De inspraakreacties zijn in de loop van 2010 teruggekoppeld naar de indieners en een speciaal voor het bestemmingsplan opgerichte klankbordgroep. Vervolgens zijn in december 2010 in drie kernen inloopavonden georganiseerd zodat vragen over het bestemmingsplan konden worden beantwoord. In januari 2011 heeft het ontwerp bestemmingsplan voor zes weken ter inzage gelegen. Indieners van een inspraakreactie zijn schriftelijk geïnformeerd over het ontwerp bestemmingsplan en de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. In maart 2011 is er een artikel geplaatst over het project

in “De buitenronde”. Behandeling van het bestemmingsplan heeft op 23 juni 2011 in de Raad plaatsgevonden en is vervolgens vastgesteld.

De Structuurvisie Buitengebied Ede is de juridische vertaling van het Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede. In de periode van 2009 tot 2011 is de inhoud van het ontwikkelingsplan voor de structuurvisie geactualiseerd en zijn bezuinigingen doorgevoerd. De strekking is het zelfde gebleven. De communicatie voor de structuurvisie heeft voornamelijk rond de datum van vaststelling plaatsgevonden, door middel van het inlichten van het College en de Raad, het geven van presentaties en het schrijven van artikelen.

Nu de kaders bekend zijn en de voor-geschiedenis geschetst, presenteert hoofdstuk 2 de vier hoofdlijnen van de structuurvisie.

Begrippenlijst		
In Reconstructieplan en Streekplan Gelderland worden vaak verschillende termen gebruikt voor begrippen die in beide documenten min of meer dezelfde lading dekken. In de structuurvisie is ervoor gekozen om de termen van het Streekplan te gebruiken omdat in de regiovisies (zoeklocaties verstedelijking en functiewisseling) deze termen ook gebruikt worden. In enkele gevallen was het echter toch logischer om de Reconstructietermen te gebruiken. Om verwarring te voorkomen is hierbij een “vertaling” gegeven.		
Streekplan	Reconstructieplan	Omschrijving
Extensivering intensieve teelten	Extensiveringsgebied	Geen nieuwvestiging of uitbreiding van internationale veehouderij mogelijk
Concentratie intensieve teelten	Landbouwontwikkelingsgebied	Nieuwvestiging van internationale veehouderij mogelijk
Multifunctioneel platteland	Verwevingsgebied	Geen nieuwvestiging maar wel onder voorwaarden uitbreiding van int. veehouderij mogelijk
Groen/blauw raamwerk	Verwevingsgebied	EHS, waardevol open landschap en open water
Waardevol landschap	Verwevingsgebied	Bijzondere visuele, aardkundige en Cultuurhistorische waarden

Kaart 2 - Structuurvisie op hoofdlijnen

2 Hoofdpijnen van de ontwikkelingsvisie

2.1 Van opgave naar visie

In het agrarisch gebied van de gemeente Ede is sprake van een zeer sterke dynamiek. De bescherming van het milieu maakt het nemen van kostbare maatregelen noodzakelijk. Het aantal agrarische bedrijven neemt in hoog tempo af. De bedrijven die blijven, kunnen investeren alleen door sterk te intensiveren, te vergroten of te verbreden. Boeren die dit niet kunnen, starten nevenactiviteiten of zullen hun bedrijf beëindigen.

De verminderde ruimtelijke kwaliteit van het landschap en het afnemende economische draagvlak gaan ten koste van de leefbaarheid. De realisatie van de resterende delen van ecologische verbindingen in de Vallei verloopt zeer langzaam.

In de Reconstructieplannen zijn voor de aanpak hiervan kaders afgesproken. De Structuurvisie Buitengebied Ede dient aan te geven hoe de gemeente Ede de kansen op ontwikkeling op elkaar kan afstemmen en in positieve zin kan oppakken, stimuleren en belemmeringen kan wegnemen. Het is de opgave het eigen gemeentelijk ruimtelijk orderingsbeleid te formuleren, waarin de ontwikkeling wordt afgestemd op de maatschappelijke randvoorwaarden en gecombineerd met het versterken van ruimtelijke kwaliteit.

Tegelijkertijd is er een grote stedelijke dynamiek. De behoefte aan nieuwe woningen is nog steeds groot. Langs de grootschalige infrastructuur worden bedrijventerreinen aangelegd. Traditioneel is er een sterke scheiding

in de ruimtelijke ordening van platteland en stad. Een belangrijke opgave voor de structuurvisie is het koppelen van beide zodat een meerwaarde ontstaat. Een voorbeeld is het combineren van stedelijke opgaven als nieuwe woon- en werklocaties met opgaven als het vinden van nieuwe economische dragers voor het platteland, relaties tussen stad en land en sterke ecologische verbindingen.

De Veluwe ontwikkelt zich steeds meer tot een natuurgebied van internationale allure. Dit is voor een belangrijk deel te danken aan specifiek beleid voor de Veluwe. De uitbouw van de kernen Bennekom, Ede en Lunteren moet zorgvuldig gebeuren gezien de waardevolle relaties tussen de Veluwe en de Vallei. Voor de structuurvisie is het een belangrijke opgave om ervoor te zorgen dat de wisselwerking tussen de Veluwe en de Vallei blijft bestaan.

In de missie voor de structuurvisie staat de zorg voor de kwaliteit van het Edese buitengebied en het streven naar kwalitatief hoogwaardige woon- en werkmilieus in Ede centraal. Het buitengebied moet van waarde zijn voor alle bewoners van de gemeente Ede!

De dynamiek moet daarom worden vertaald in integrale ruimtelijke opgaven. Integraal wil hier zeggen, dat nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan nieuwe kwaliteit van het buitengebied van Ede; dus zowel op ruimtelijk/fysiek, economisch als op sociaal/maatschappelijk niveau.

De visie op het buitengebied van Ede is gericht op de volgende vier beleidsdoelen:

- een integrale ontwikkelingsgerichte aanpak;
- een sterke samenhang tussen stad en land;
- een sterk Groen blauw casco;
- een sterke eigenheid van Ede.

Deze vier thema's worden in de volgende paragrafen uitgewerkt.

2.2 Een integrale ontwikkelingsgerichte aanpak

De stad, de Vallei, de Veluwe

De gemeente wil ontwikkelingen stimuleren, die zich richten op sterke economische dragers en een aantrekkelijke en duurzame inrichting. De gemeente wil aan dergelijke initiatieven – groot of klein – ruimte geven, mits deze een integrale aanpak krijgen.

Een belangrijke rode draad is de koppeling van ontwikkelingsprojecten aan groen-blauwe opgaven, waarbij de 'rode' ontwikkelingen doorgaans als kostendraager fungeren.

Een ontwikkelingsgerichte aanpak wordt toegespitst op deelgebieden die overeenkomstige kenmerken, problemen en kansen hebben.

De stad

De stad ontwikkelt zich als een compact woon- en werkgebied, gekoppeld aan de infrastructuur van snel- en spoorwegen. De randen worden afgestemd op de omgeving van de Veluwe en de Vallei. Tussen Ede en Veenendaal vormt de Groene grens voor een permanente groene geleding met hoge natuurwaarde.

De Veluwe

Op de Veluwe wordt ingezet op de versterking van de laagdynamische functies: natuur en extensieve recreatie. De niet passende activiteiten worden zoveel mogelijk ingekrompen of naar buiten verplaatst: naar recreatieclusters, de Veluweflank of naar de Vallei. Bij al deze processen wordt een bijdrage aan de ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit als voorwaarde gesteld.

De Vallei

De uitwerking van het Reconstructieplan zal leiden tot een concentratie van intensieve agrarische bedrijven in de open productielandschappen rondom Lunteren. Hier staat de ontwikkeling van agrarische bedrijven voorop. Daaromheen zullen agrarische en niet-agrarische functies zich mengen in halfopen landschappen.

2.3 Een sterke samenhang tussen stad en land

De samenhang tussen stad en land wordt versterkt. De gemeente Ede wil voorkomen dat de stedelijke opgaven een groot beslag leggen op het landelijk gebied. De gemeente wil daarom zoveel mogelijk het bestaande stedelijk gebied benutten voor de woningbouwopgave. Ook de uitbreidingen komen dicht tegen de bestaande kernen aan te liggen. Voor de uitbreidingen van bebouwing vindt compensatie en/of verevening in landschapsontwikkeling plaats. Daarnaast wil de gemeente Ede op een vernieuwende manier stedelijke met landelijke opgaven combineren. In het landelijk gebied kan ruimte worden geboden voor nieuwe woon- en werklocaties, welzijns- en zorgvoorzieningen, recreatiegebieden en -routes etcetera. Deze 'stedelijke' functies worden nieuwe economische dragers.

2.4 Een sterk Groen blauw casco

Groen blauw casco

De ontwikkeling van een sterk Groen blauw casco is nodig, in reactie op de voortschrijdende uitbouw van de stedelijke

gebieden van Ede en Veenendaal en de infrastructuurlijnen A12/HSL en A30/Valleilijn. De omvang van de ontwikkelingen vraagt om het ontwerp van een nieuwe ruimtelijke structuur; een ontwerp voor de verstedelijking en – complementair – een ontwerp voor een groen blauwe structuur: het Groen blauw casco. Dit casco zal voorkomen dat de kernen tot grote agglomeraties aan elkaar groeien. Bovendien wordt hiermee een samenhang tussen de regionale natuurkernen Veluwe en Utrechtse Heuvelrug en de natuurparken in de Vallei gegarandeerd.

Groene wiggen

Groene wiggen zullen voorkomen dat Ede en Veenendaal, Ede en Lunteren en Ede en Bennekom aan elkaar groeien. Zo blijft de samenhang tussen de Veluwe en de Vallei bestaan. Samen met het Groen blauw casco wordt dit een structuur met een belangrijke landschappelijke, ecologische en recreatieve meerwaarde.

2.5 De eigenheid van Ede

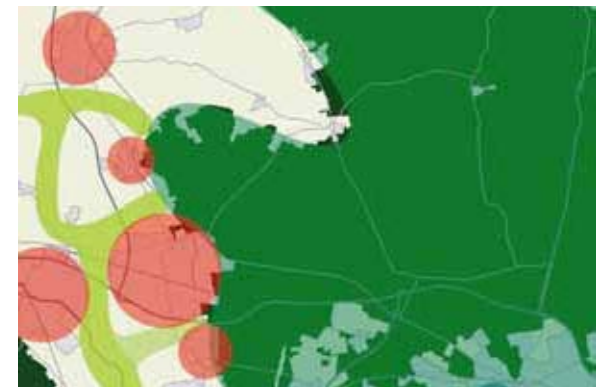
De kenmerkende kwaliteiten van het Edese buitengebied zijn uitgangspunt voor ontwikkeling. Alle nieuwe ontwikkelingen – zowel grootschalige ontwikkelingen

De stad, de vallei, de veluwe

Nieuwe inhoud voor samenhang stad - land

Groen blauw casco en groene wiggen

als kleinere particuliere initiatieven – dienen voort te bouwen op de huidige kenmerkende kwaliteiten van het Edese buitengebied. Concreet gaat het om de karakteristieken van de cultuurhistorische landschappen van de Vallei, de heideterreinen, landbouwenclaves en oude bossen op de Veluwe en de enges op de flanken ervan. De gemeente wil eigenaren en initiatiefnemers uitdagen en inspireren om de eigenheid van het landschap te betrekken in hun ontwikkelingsplannen. Daarnaast voert de gemeente zelf projecten uit om de karakteristieke onderdelen van het buitengebied te behouden, te onderhouden en te herstellen.

De cultuurhistorische landschappen

De gemeente Ede zet in op het behoud en de versterking van de landschappelijke diversiteit. Als handreiking hanteert de gemeente de brochure ‘Kiezen voor een fraaie omgeving, streekeigen beplantingen in het buitengebied van Ede’. De op te stellen beeldkwaliteitsplannen en een cultuurhistorische beheervisie bieden concrete ontwerpaanknopingspunten bij ontwikkelingsvragen. Namens de gemeente werken landschapscoördinatoren samen met de

particuliere eigenaren aan het onderhoud en het herstel van het karakteristieke patroon van landschapselementen.

De Veluweflank, de ruggegraat en ‘ziel’ van Ede

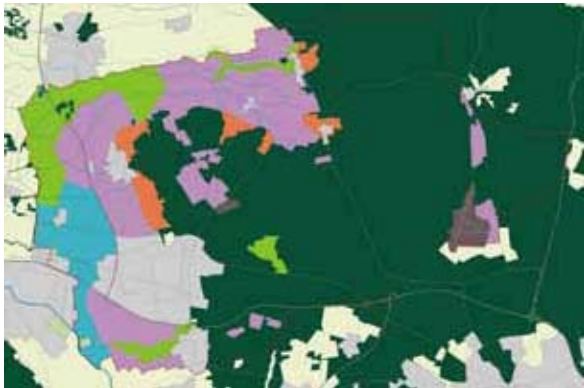
De Veluweflank, met het snoer van dorpen en enges, is de ruggegraat en de ‘ziel’ van Ede. Het is voor Ede zo kenmerkende overgang van de Veluwe naar de Vallei. De Veluweflank en de dorpen hebben niet alleen als woongebied maar ook als toeristisch/recreatief milieu een grote potentie. De gemeente wil deze potentie aan de rand van de Veluwe gebruiken om de krimp elders te kunnen opvangen. Daarom wordt op een aantal zorgvuldig gekozen locaties ingezet op toeristische trekkers onder de motto’s ‘Het Middelpunt van Nederland’ bij Lunteren en ‘Otterlo, poort tot de Hoge Veluwe’. Dit wordt gecombineerd met het versterken van de ruimtelijke kwaliteit.

De parels van de Veluwe

Binnen het boslandschap van de Veluwe hebben de Edese en Ginkelse Heide, de landbouwenclaves Vlinderdas en de Driesprong en de oude bosgebieden elk hun eigen ontstaansgeschiedenis. Het zijn de parels van de Veluwe. Hier richt de gemeente het beheer op de hoofddoel-

stelling natuur, het behoud van de herkenbaarheid en aangepaste mogelijkheden van het agrarisch gebruik. Als handreiking voor inrichting en beheer in het boslandschap hanteert de gemeente de brochure ‘Kiezen voor een fraaie omgeving, streekeigen beplantingen in het buitengebied van Ede’.

De vier hoofdlijnen voor de structuurvisie krijgen vorm door de uitwerking naar drie thema’s: Kwaliteit van natuur en landschap (hoofdstuk 3), vitaal platteland (hoofdstuk 4) en zoekzones wonen en werken (hoofdstuk 5).

Agrarische cultuurlandschappen

Ontwikkeling Veluweflank

Parels van de Veluwe

3 Uitwerking kwaliteit van natuur en landschap

3.1 Inleiding

De kwaliteit van natuur en landschap in Ede wordt versterkt door te bouwen aan het Groen blauwe casco en door de eigenheid van de landschappen te versterken.

De Veluwe

De belangrijkste opgave is het maken van een robuust Groen blauw casco voor de hele gemeente dat dient als netwerk van natuurgebieden en ecologische verbindingen op verschillende schaalniveaus. Het Groen blauwe casco is tevens het kader voor recreatieve routes voor wandelaars, fietsers en ruiters en voor de 'water-opgaven'. Het vormt bovendien het ruimtelijk kader voor toekomstige ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en (verblijfs)recreatie.

De Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en Rivierenland zijn de grote regionale natuurkernen in de landelijke ecologische hoofdstructuur. In Ede neemt de Veluwe met zijn (inter)nationale betekenis en bescherming als Natura 2000 gebied (Europese Vogel- en Habitatrichtlijn) een aparte positie in. Het is de kern van het Groen blauwe casco in Ede. Daarom dient op de Veluwe sterk te worden ingezet op het vergroten van de natuurwaarden conform Natura 2000 en de hiervoor op te stellen beheerplannen. Daarnaast wordt een kwalitatieve verbetering van de recreatie voorgestaan (paragraaf 3.2).

De Vallei

Om de grote en kleine natuurkernen met elkaar te verbinden worden dwars door de Vallei ecologische verbindingzones ontwikkeld. Hiertoe is al jaren beleid en instrumentarium ingezet. Binnen het casco dient er extra aandacht te zijn voor de knelpunten – de flessenhalzen en barrières - in de ecologische verbindingen. De kruisingen met (snel)wegen en spoorlijnen vereisen maatwerk. Het Allemanskampje en de Bennekomse Meent (en naastgelegen Hellen) zijn vanwege de bijzondere natuurwaarden parels in de ecologische verbindingzones.

Het Groen blauw casco Vallei is in paragraaf 3.3 uitgewerkt.

Op de kaart 4 Uitwerking Natuur en Landschap is de koppeling van het beleid en het gebied aangegeven.

De landschappen

Ten slotte wordt in paragraaf 3.4 aandacht besteed aan de wijze waarop de eigenheid van de Edese landschappen kan worden versterkt. De structuurvisie bevat voorstellen om de diversiteit in landschapstypen te behouden en te versterken. Hiermee worden ecologische en cultuurhistorische waarden van het landschap gewaarborgd en wordt de jarenlange praktijk van samenwerking van de gemeente Ede met particulieren voortgezet.

Op kaart 5 Landschapsontwikkeling is de koppeling van dit beleid en het gebied aangegeven.

3.2 Ontwikkelen van het Groen blauw casco Veluwe

Het beleid voor de Veluwe is gericht op instandhouding en herstel als samenhangend natuurgebied en op het handhaven en kwalitatief verbeteren van de extensieve routegebonden recreatie. Natuurontwikkeling is voor de Veluwe de bovenschikkende doelstelling (Veluwe 2010). Voor de overige functies geldt een restrictief beleid. Nieuwe ontwikkelingen mogen geen nadelige effecten hebben op de aanwezige natuurwaarden.

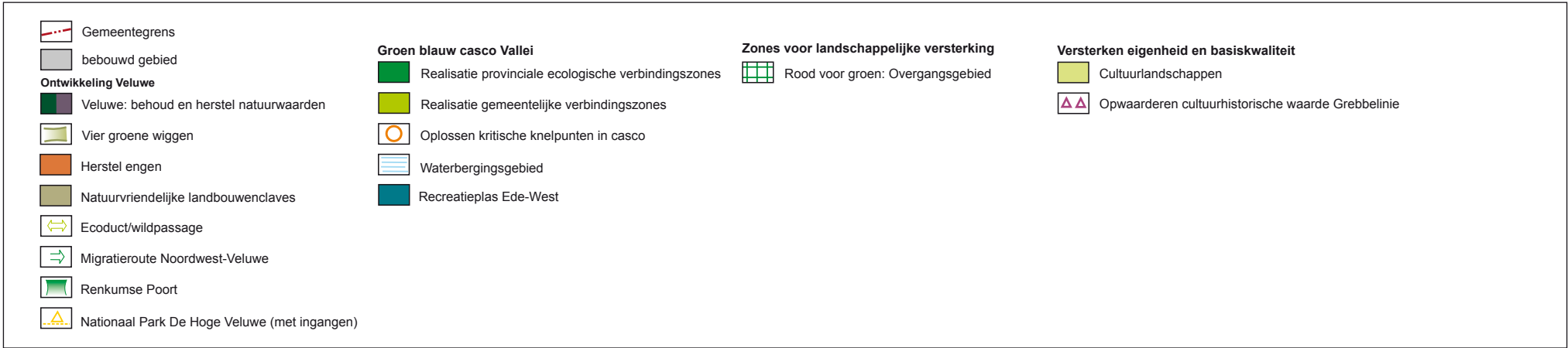
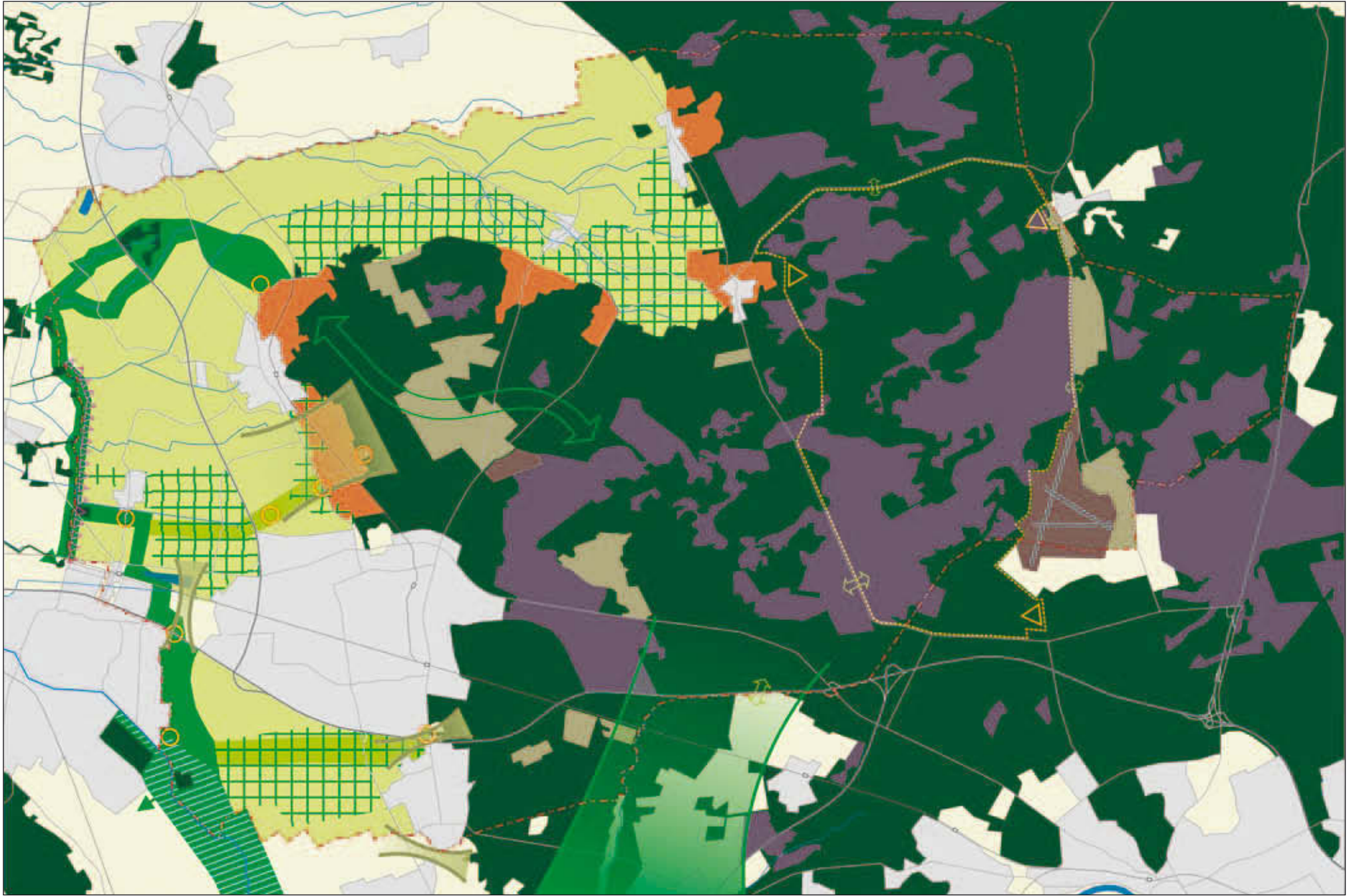
De gemeente Ede richt zich op de Veluwe op het inperken van de 'rode functies' en de verstoringen ten gevolge van toenemende gebruik voor recreatie.

De flanken (de ruggegraat en 'ziel' van Ede) en de parels van de Veluwe blijven de beeldbepalende elementen. De gemeente Ede wil de bijzondere beeldkwaliteit ervan behouden en versterken.

Zonering recreatie - natuur

De kern van de recreatie ligt in extensieve routegebonden recreatie. Deze zal ruimte krijgen door uitbreiding en verbetering van het netwerk van fiets-, voet- en ruiterspaden. De mogelijkheid van een Veluwe- transferium in plan Ede-Oost wordt onderzocht.

Kaart 4 - Uitwerking natuur en landschap

Verblijfsrecreatie - inclusief groepskamperen en het natuurkamperen – blijft op de Veluwe beperkt tot de bestemde terreinen en recreatieclusters. Verblijfsrecreatie in de vorm van minicampings wordt op de Veluwe niet toegestaan.

Onder het motto 'krimp en groei' worden alle bestaande rode functies met bebouwing en hun verstoring op de omgeving kritisch bekeken in relatie tot de natuurdoelstelling van de Veluwe. De functies op de Veluwe moeten een constructieve relatie hebben met de omringende natuur. Hoewel aan de recreatie op de Veluwe beperkingen worden opgelegd, moet het gebied toch aantrekkelijk en toegankelijk blijven. De ontwikkeling van intensievere vormen van dagrecreatie en verblijfsrecreatie wordt beperkt tot de recreatieclusters bij Otterlo en Lunteren. Op basis van de clustervisies Otterlo en Lunteren is wel vernieuwing en uitbreiding mogelijk. Daaraan ligt dan een integrale afweging ten grondslag in het verlengde van een groei- (op plaatsen waar het kan) en krimpscenario (daar waar problemen kunnen worden opgelost).

Bovendien wordt de opvang in de Vallei vergroot met de aanleg van een recreatieplas tussen Ede en Veenendaal (ISEV).

Natuurbeheer

Het beleid van de gemeente Ede voor de Veluwe is gericht op het scheppen van gunstige voorwaarden voor natuurontwikkeling en –beheer: schoon milieu, stilte, rust, duisternis, samenhang.

Onder invloed van natuurgericht beheer zal bos en heidelandschap van uiterlijk veranderen. In de bossen zal het productiebeheer veranderen in natuurbeheer. Het aandeel naalddhout en productiehout zal verminderen. Wel wordt hierbij gestreefd naar het behoud van de bijzondere karakteristieken van het bos- en heidelandschap, zoals de verdichte gebieden, continuïteit en herkenbaarheid van de cultuurhistorische wegenstructuur, karakteristieke bosontwerpen en de zandwegen. Meer rust, minder doorsnijding. Door het weren van (sluip)verkeer wordt het aantal doorsnijdingen verminderd en zal de rust toenemen. Daarnaast wordt de ontsnippering (opheffen barrières voor wild) doorgezet.

Renkumse poort

In het Edese hoog gelegen deel van het beekdal van de Renkumse beek wordt

aangesloten op het project Renkumse Poort: schakeling van de Veluwe met de natuur langs de Nederrijn. Maatregelen aan de bovenloop van de Beek, het aanbrengen van faunapassages onder de A12 en het natuurgericht beheer op de enclave De Ginkel dragen bij aan de natuurwaarde en de samenhang van het gehele dal van de Renkumse beek.

Passende activiteiten op de enclaves

Activiteiten en ontwikkelingen op de Veluwe en de flanken dienen een constructieve bijdrage te leveren aan de bijzondere ecologische en cultuurhistorische waarden ervan. De kwaliteiten bepalen vooral het natuurlijke en duurzame imago van alle activiteiten en accommodaties op de Veluwe. Agrarische ontwikkelingen op de enges en de enclaves van Veluwe worden afgestemd op natuurbehoud- of natuurontwikkeling. Uitbreiding van de bebouwing wordt niet voorgestaan, maar kan in uitzonderingssituaties toch toelaatbaar en gewenst zijn.

- Voor de oude Veluwse landbouwenclave De Ginkel staat het samenspel natuur en agrarisch grondgebruik centraal. Volledige omvorming naar natuur wordt hier niet voorgestaan. Zo blijft hier een waardevolle mix van natuur en cultuurhistorie bestaan. Nieuwe functies (recreatief medegebruik) worden getoetst aan bestaande specifieke kwaliteiten van het gebied.
- Op De Driesprong streeft de gemeente Ede naar een combinatie van landbouw, natuur, zorg en recreatie. De begeleiding van bestaande bedrijven – functieverandering, nevenactiviteiten – in de richting van de Veluwse doelstellingen vereist maatwerk vanuit de gemeente.

Groene wigg

De kernen Lunteren en Ede, tussen Ede en Bennekom en tussen Bennekom en Wageningen dreigen aan elkaar te groeien. De gemeente wil dit voorkomen door groene wigg

Ontwikkeling van de flanken van de Veluwe

De gemeente pakt de versterking van de beeldkwaliteit, natuurwaarde en recreatieve attractiewaarde van de flanken actief aan.

- Om Bennekom, Lunteren en Otterlo als vitale Veluwse dorpen te behouden, wil de gemeente ruimte bieden voor de noodzakelijke uitbreidingen. Zorgvuldige inpassing van de uitbreidingen in zowel de dorpsstructuur als het omringende landschap is daarbij nodig. De realisatie van de recreatieclusters Otterlo en Lunteren versterken deze aanpak.
- Op de enges staat de landbouw onder druk, vanwege de vele randvoorwaarden die de ligging bij de Veluwe met zich meebrengt. Op de enges is maatwerk vereist, om nieuwe economische dragers te introduceren zonder de kwaliteiten verloren te laten gaan. Dit geldt in het bijzonder voor de Doesburger Eng, omdat deze ook de groene wig tussen Veluwe en Vallei vormt. Bij de noodzakelijke vernieuwing op de enges staat het behoud, herstel en versterking van bestaande kwaliteiten – als ruggegraat en 'ziel' van Ede – voorop. Maatregelen zijn hier gericht op het behoud van de openheid, zichtrelaties met de Vallei, het reliëf van bolle akkers en het herstel van stijlranden en holle wegen (schaapsdriften). Als handreiking hanteert de gemeente de brochures 'Kiezen voor een fraaie omgeving, streekeigen beplantingen in het buitengebied van Ede'. Ingrijpende wensen zijn de ontstening van de enges en de vermindering van het areaal maïsland en boomteelt ten gunste van meer traditionele gewassen.
- Voor de enges op de flanken van de Veluwe streeft de gemeente naar het beperken van de bebouwing en van opgaande beplantingen. Bij functieverandering naar wonen of naar een niet-agrarische functie, wordt deze bij voorkeur gerealiseerd in de nabij gelegen zoekzone voor landschappelijke versterking; de 'overgangszone'. Hiermee wordt op de enges een maximale bijdrage geleverd aan de 'ontstening'. Alleen in bijzondere gevallen, zoals bij aanzienlijke sloop of bij een substantiële bijdrage aan het herstel van de enges, kan daarvan worden afgeweken.

Dynamiek aangrijpen voor nieuwe ruimtelijke kwaliteit

De gemeente zal bij dynamiek op de Veluwe – zonering activiteiten, ontwikkeling van de recreatieclusters, aanpak en cetera – sturen op bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit.

- Om de diverse ontwikkelingen op het noordwestelijk deel van de Veluwe optimaal te kunnen begeleiden en sturen wordt een gebiedsvisie opgesteld. Daarmee wordt het mogelijk om waarden in het proces in te brengen, ontwikkelingen op elkaar af te stemmen en ook optimale oplossingen voor eventuele compensaties aan te geven. In het plan wordt de migratieroute noordwest Veluwe opgenomen. De vereiste compensatie vanuit de projectontwikkeling Ede Oost en ENKA-terrein kan eveneens in het plan worden betrokken.
- Ede wil concrete bouwprojecten ten behoeve van bestaande functies alleen dan mogelijk maken, indien er sprake zal zijn van aantoonbare bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Dit is ook de achterliggende gedachte bij de ontwikkeling van de recreatieclusters bij Otterlo en Lunteren.
- Ede maakt het mogelijk dat eventueel vrijkomende terreinen van Defensie, zorginstellingen of niet-agrarische bedrijven een andere passende bestemming krijgen, zoals wonen, zorg of (verblijfs)recreatie in samenhang met natuur. Aan herontwikkeling wordt de verplichting tot (gedeeltelijke) sloop en het leveren van bijdragen aan natuur- en landschapontwikkeling verbonden.

3.3 Ontwikkeling Groen blauw casco Vallei

De gemeente Ede wil in de Vallei een robuust groen blauw casco realiseren als buffer tussen de grote kernen, als ecologische verbinding tussen natuurgebieden, en als uitloopegebied. Dit Groen blauw casco geeft tevens richting aan nieuwe verstedelijking op lange termijn. De wijze waarop het Groen blauwe casco Vallei vorm krijgt, wordt mede bepaald door de eigenheid en basiskwaliteiten van het landschap van de Vallei.

3.3.1 Realisatie provinciale verbindingzones; primair casco

Realisatie ecologische verbindingzone Lunterse Beek

De ecologische verbinding in het stroomgebied van de Lunterse Beek vormt de schakel tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Deze provinciale verbindingzone behoort tot de EHS, die samen met de ecologische verbindingzone Lunterse beek- Rijn het primaire Groen blauw casco Vallei vormen. De ecologische modellen Das, Kamslamander en Winde (gedeeltelijk) zijn uitgangspunt voor de natuurrealisatie.

Het deel van de ecologische zone Lunterse beek tussen Meulunterse Eng en Buzerd is gereed. Voor de realisatie van het deel Buzerd tot fort Daatselaar zijn provinciale middelen in de herbegrenzing van de EHS (2009) voorzien. Deze zijn in het uitvoeringsprogramma bij dit plan overgenomen. De zone loopt verder door in het Utrechts deel van de Vallei tot de Utrechtse Heuvelrug.

Realisatie ecologische verbindingzone Lunterse Beek-Rijn

De ecologische verbinding Lunterse Beek-Rijn vormt de schakel tussen de natuurgebieden in de Vallei en het Rivierenland. Belangrijke natuurkernen zijn de natuurparel het Allemanskampje bij Ederveen en het Natura 2000 gebied (habitatrichtlijngebied) Bennekomse Meent (en Hellen). De ecologische modellen Kamslamander en Vuurvlinder (gedeeltelijk) zijn uitgangspunt voor de natuurrealisatie. Het deel van de ecologische zone Lunterse Beek-Rijn vanaf de Lunterse Beek tot het Allemanskampje, via de Slaperdijk, is gereed en ligt deels op Utrechts grondgebied. Bij de toekomstige recreatieplas (ISEV), tussen de bedrijventerreinen (ISEV) en langs Veenendaal-oost tot de Bennekomse Meent is deze zone in plannen vastgelegd. Voor de realisatie van het deel Allemanskampje tot recreatieplas zijn provinciale middelen in de herbegrenzing van de EHS (2009) voorzien. Deze zijn in het uitvoeringsprogramma bij dit plan overgenomen.

3.3.2 Realisatie gemeentelijke verbindingzones; secundair casco

Het groene casco in de Vallei heeft een sterke impuls nodig voor de toegenomen druk op natuurwaarden, voor de toegenomen behoefte aan recreatieruimte voor de bewoners en voor een blijvende groene kwaliteit en leefkwaliteit van de groeiende woonomgeving. Daarom wordt het primaire casco aangevuld met het secundaire casco: twee gemeentelijke groene verbindingen. De gemeente Ede legt de prioriteit bij de ontwikkeling van de zone Veluwe-Allemanskampje. (Vallei Midden).

Het secundaire Groen blauw casco Veluwe-Allemanskampje nabij De Klomp, Ederveen en Wallenburg

Met de ontwikkeling van de groene verbinding Veluwe-Allemanskampje-Utrechtse Heuvelrug wil de gemeente Ede de samenhang tussen de Veluwe, de Vallei en de Utrechtse Heuvelrug versterken. De doelstelling is conform het provinciaal ecologisch model Das (5% landschapselementen). Hiervoor worden fysieke maatregelen genomen: de aanleg van verbindende landschapselementen, kleinschalige natuurontwikkeling en recreatieve routes. Realisatie door middel van het gemeentelijk landschapsbeheer wordt doorgezet, onder andere door inzet van de subsidieregeling voor grondwaardedaling en kleinschalige natuurontwikkeling. Ook functieveranderingen en de toepassing van de Rood voor groen regeling, zoals nieuwe landgoederen, zijn mogelijk om nieuwe onderdelen te realiseren. De groene verbinding sluit aan op

de Veluwe en Veluwe flank via de Doesburger Eng en is onderdeel van de Groene wig Ede Lunteren.

Het secundaire Groen blauw casco Hoekelum-Bennekomse Meent via De Hoeven en De Kraats

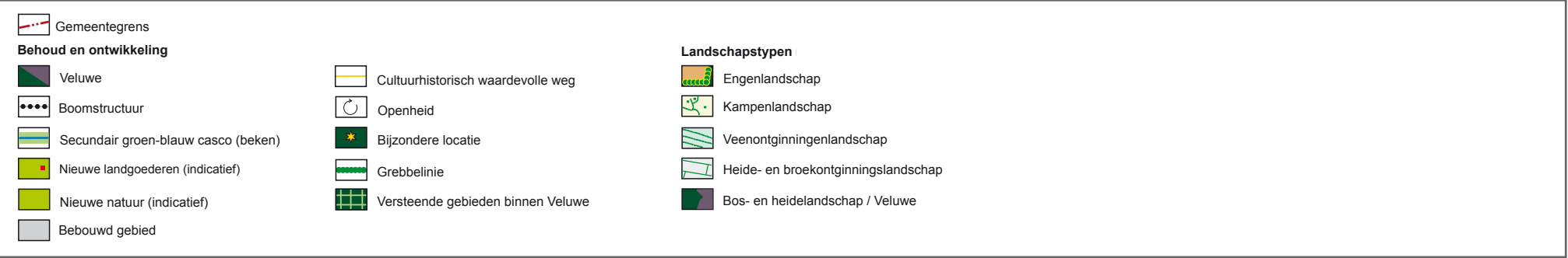
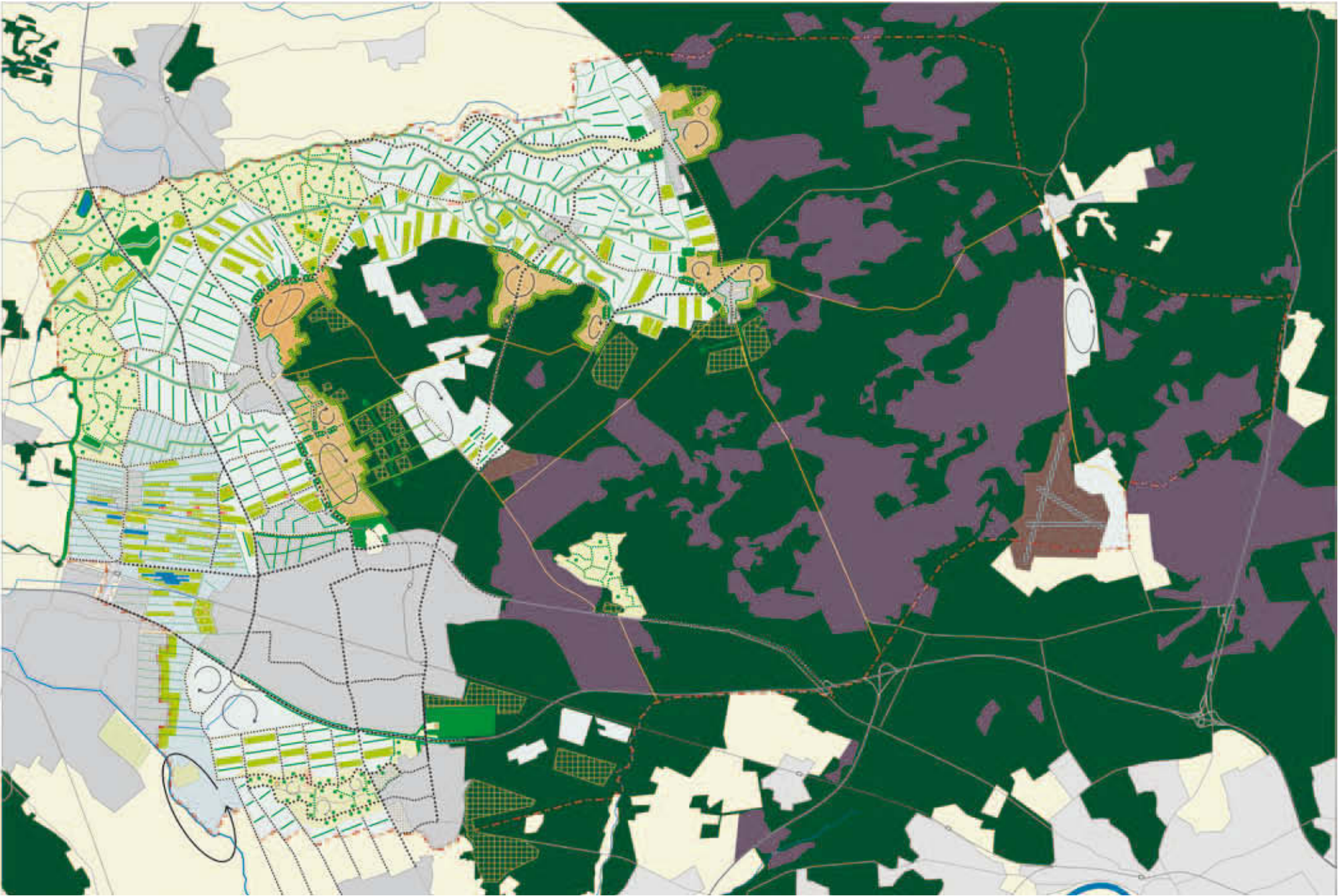
De gemeente Ede wil met deze groene verbinding de groene geleding tussen Ede en Bennekom en de ecologische schakelfunctie tussen de Veluwe, de Vallei en Utrechtse Heuvelrug versterken. De doelstelling is conform het provinciaal ecologisch model Das (5% landschapselementen).

Realisatie gebeurt door middel van het gemeentelijk landschapsbeheer, kleinschalige natuurontwikkeling en waar mogelijk gecombineerd met recreatieve routes. Ook subsidie voor grondwaardedaling, functieveranderingen en de toepassing van de Rood voor groen regeling, zoals nieuwe landgoederen, zijn mogelijk om nieuwe onderdelen te realiseren. In de groene wig tussen Ede en Bennekom is de beplanting rond de Hoekelumse Eng hersteld en het Doornbos aangelegd. De aanleg van een dassentunnel, onder de A12 door, is gerealiseerd.

De gemeente Ede heeft een landschapsplan opgesteld, waarin de stedenbouwkundige ontwikkelingen van Ede Oost, de nieuwe infrastructuur, de stedelijke geleding en de ecologische verbindingen op elkaar zijn afgestemd.

De uitvoeringsmaatregelen worden gerealiseerd door mee te liften in het project Ede Oost (ontsluitingsweg), A12, projecten rond de Zandlaan en het landschapsbeheer.

Kaart 5 - Landschapsontwikkeling

Realisatie Groene Grens Ede - Veenendaal met 25 ha STUIT subsidie provincie Gelderland

In het Plan van Aanpak voor de Groene Grens Ede-Veenendaal is vastgelegd: 12 ha bebouwing en 95 ha groenzone waarvan 70 ha natuur. Alle kosten komen ten laste van opbrengsten uit Veenendaal-Oost en Zuidbalkon (gem. Veenendaal). Provincie Gelderland geeft voor 14 hectare verwerving en inrichting STUIT-subsidie (stedelijk uitloopgebied). In 2010 is de inrichtingsvisie afgerond tevens wordt een beheerplan gemaakt.

3.4 Landschappelijke kwaliteit

De bijzondere landschapstypen als de engen, het boslandschap, het veenlandschap zijn nog voor iedereen te onderscheiden. Ten gevolge van modernisering in het agrarisch beheer zijn in de landschappen in de Vallei veel kenmerkende elementen verdwenen of blijft het onderhoud achter. De gemeente Ede voert al jaren een actief beleid om eigenaren te steunen bij het behoud en onderhoud van waardevolle landschapselementen. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het behoud van de cultuurhistorische en ecologische waarden van het landschap. Functieverandering en vernieuwing zijn aan de orde van de dag en leiden tot een nieuwe eigentijdse inrichting van gebouw, erf en landschap. De gemeente wil de vernieuwing van functies en activiteiten stimuleren, maar streeft daarbij ook naar een goede afstemming op de cultuurhistorische en ecologische waarden van de verschillende landschappen. Het gemeentelijk waterbeleid is vastgelegd in het “Waterplan/GRP gemeente Ede; klaar voor morgen “ (juni 2007). Maatregelen als het tegengaan van verdroging en voorkomen van versnelde afvoer van hemelwater zijn daarin opgenomen. Aanvullend biedt dit plan projecten voor geclusterde waterberging en combinatie met landschapsbouw.

3.4.1 Cultuurhistorische landschappen

De gemeente Ede zet in op het behoud en de versterking van de landschappelijke eigenheid (zie kaart 5 Landschapsontwikkeling) in de cultuurhistorische landschappen van de Vallei en op de Veluweflank. De gemeente beschikt over de volgende mogelijkheden om hierin te sturen:

- Voortzetting van het actieve beleid om eigenaren te steunen bij het behoud en onderhoud van waardevolle landschapselementen.
- Door per landschap doelgericht specifieke inrichtings- en beheermaatregelen te bevorderen wordt de landschappelijke karakteristiek versterkt.
- Om functieverandering en vernieuwing te begeleiden stelt de gemeente Ede beeldkwaliteitsplannen op. Daarmee geeft de gemeente Ede aan eigenaren en initiatiefnemers aanknopingspunten voor een zorgvuldige aanpak van de bebouwing en de inrichting van erf en landschap.
- Om bijzondere cultuurhistorische elementen te behouden en beleefbaar te maken zal de gemeente een cultuurhistorische beheervisie opstellen (cultuurhistorische waardenkaart). Het gaat om elementen, die hun verhaal over het verleden vertellen. Enkele voorbeelden zijn de oude handelsweg van west naar oost de Hessenweg, de schaapsdriften van de Veluwe naar de stallen op de engen, de stegen van het Binnenveld, de Grebbelinie, de gedenksteen van de eerste vliegtuigvlucht in 1911. Het gaat ook om elementen op particuliere erven. De nog aanwezige elementen worden hersteld, krijgen aandacht bij het beheer en kunnen aanknopingspunten zijn bij het maken van ruimtelijke plannen.
- Om de landschappelijke dragers in het buitengebied te versterken wordt aanplant van beekbegeleidende beplanting en aanleg en herstel van wegbeplanting nagestreefd. De beken en laanbeplantingen zijn belangrijke landschappelijke dragers en zorgen voor de continuïteit binnen het diverse landschap.
- De gemeente wil behoud van de zandwegen vanwege natuur-, cultuurhistorische- en recreatieve waarden.

De volgende landschappen zijn op het grondgebied van de gemeente Ede te onderscheiden.

Het Engenlandschap

Het Engenlandschap bestaat uit meerdere engen gelegen op de overgang van het Veluwemassief en de Gelderse Vallei. Het zijn cultuurhistorisch en landschappelijk zeer waardevolle open akkergebieden. De gronden kenden een gemeenschappelijk gebruik. Door de plaggenlandbouw sinds de 12 eeuw – het verrijken van de grond door stalmest gemengd met heideplaggen – zijn de gronden steeds hoger en boller komen te liggen. De randen worden gevormd door het bosmassief van de Veluwe aan de hoge kant en aan de lage zijde de oude ontginningsbasis met veel karakteristieke en monumentale boerderijen en rijk beplante erven en wegen. De erven bestaan uit kleinschalige bebouwing met stallen in diverse richtingen. Karakteristiek is de bolle ligging en de openheid van de engen en de beslotenheid van de randen van de engen, de zandwegen, schaapsdriften en steilranden. Kenmerkende beplantingen van dit landschap zijn:

- eikensingels of -wallen langs de ontginningsbasis en bosranden;
- struweelbeplanting / houtsingels langs de schaapsdriften;
- rijke erfbeplanting.

Het boslandschap

De Veluwe bestond aanvankelijk uit bos. Intensieve begrazing leidde tot degeneratie van het bos en uiteindelijk tot heide en zandverstuivingen. Eind 19de eeuw zijn deze gronden weer massaal ingepland met naaldbossen. Het boslandschap kent grote hoogteverschillen. Afwisselend komen open stuifzand, heide, landbouwenclaves en besloten boslandschappen voor. De diverse delen hebben een eigen herkenbare ontsluitingsstructuur (rationeel, parkachtig). Het gebied wordt doorsneden door nog herkenbare lange oude verbindingswegen, zoals de Hessenweg, Koeweg, verlengde Arnhemseweg, Harderwijkerweg etcetera. Behoud van zandwegen is van belang voor natuur, landschap en recreatie. De oude landbouwenclaves hebben meestal de kenmerken van het kampenlandschap. De jongere enclaves hebben de kenmer-

ken van het heideontginningslandschap. Versnippering in het beheer en verstoring door recreanten vormen bedreigingen voor de natuurwaarden. Het dichtgroeien van de heideterreinen doet schade aan ecologische en cultuurhistorische waarden ervan.

In de laatste decennia wordt gestreefd naar het in stand houden van de resterende heide en zandverstuivingen en wordt door omvormingsbeheer de groei van inheemse streekeigen bossen met Berk, Eik en Beuk bevorderd. Hiermee wordt een gevarieerd en uitgestrekt landschap met grote waarden voor natuur, cultuur en recreatie in stand gehouden.

Kenmerkende beplantingen van dit landschap zijn:

- aaneengesloten loofbossen: Zomereiken - berkenbos algemeen voorkomend en soms Wintereiken – beukenbos;
- grote oppervlakten naaldbomen; Groveden, Douglas, Fijnspar;
- solitaire bomen en kleine groepje eiken en berken op de open heidevelden;
- laanbeplantingen.

Het Kampenlandschap

Het Kampenlandschap is een kleinschalig agrarisch landschap, dat is gevormd door individuele ontginningen.

Bebouwing en beplantingen volgen het onregelmatige reliëf. Percelen zijn blokvormig en eigendommen worden door brede beplantingen van elkaar gescheiden. Hoogteverschillen als gevolg van individuele plaggenlandbouw zijn nog steeds aanwezig. Wegen kennen een kronkelend verloop. De weilanden bevinden zich van oudsher in de nattere laag gelegen delen; de akkers op de

hogere droge delen. Door de verbeterde ontwatering is dit echter steeds meer gemengd.

De karakteristieke bebouwing is de Hallehuisboerderij. Nergena en omgeving Nederwoud zijn karakteristiek met veel monumentale boerderijen. Nergena en de Westeneng zijn cultuurhistorisch en landschappelijk de meest waardevolle gebieden.

Het Kampenlandschap kent een scala aan beplantingsvormen. Kenmerkende beplantingen van dit landschap zijn:

- eikenlaanbeplanting langs de vele kronkelige wegen;
- langs beken staan knotwilgen, of nog van uit het verleden brede beplantingen;
- eikengaarden bij boerderijen;
- perceelgrenzen vormgegeven door houtwallen en houtsingels.

Het Veenontginningslandschap Ederveen

Dit landschap rondom Ederveen is - nadat de Rijn van dijken was voorzien – na 1855 ontgonnen. Het landschap is een laag gelegen kleinschalig nat gebied met een sterke eigen identiteit met smalle kavels in oost-west richting. Het grondgebruik is vooral gras- en hooiland. Het gebied heeft een beplantingspatroon van lange rijen knotbomen, die de grenzen van de smalle kavels markeren. De bebouwing staat op de koppen van de kavels in lange linten langs de ontsluitingswegen. Op het erf is er meestal met de kavelrichting mee gebouwd. Door vererving is later ook achterop de kavels gebouwd en zijn toegangswegen evenwijdig aan de kavelstructuur aangelegd. De bebouwingsdichtheid is relatief hoog.

Het Allemanskampje ligt in het kwelgebied in de Vallei, karakteristiek is de waardevolle blauwgraslandvegetatie. Er zijn kansen voor uitbreiding van dit natuurgebied. Het maakt samen met de Slaperdijk onderdeel uit van de provinciale en gemeentelijke ecologische verbindingszone.

Een landschappelijk element van formaat is het eikenwallengebied van de Wallenburgersteeg. Deze maakt ook onderdeel uit van een van de gemeentelijke ecologische verbindingszone.

Kenmerkende beplantingen van dit landschap zijn:

- de grote hoeveelheid rijen knotwilgen, knotelzen en knotessen op kavelgrenzen langs sloten en langs wegen;
- hoge bomen op de erven (Eik, Kastanje), op hoger gelegen delen en in de vorm van eikenwallen: de omgeving van de Wallenburgersteeg.

Het Veenontginningslandschap Binnenveld

Dit is een waardevol open en nagenoeg onbebouwd landschap tussen de flanken van de stuwwallen met als laagste punt de rivier De Grift. Het is later ontgonnen dan het gebied rondom Ederveen. De Bennekomse Meent (en Hellen) ligt in het kwelgebied in de Vallei met zeer waardevolle blauwgraslandvegetaties. Het is kerngebied in de EHS waaromheen gestreefd wordt naar de ontwikkeling van een complex van schraallanden met verbindingen naar het noorden (Allemanskampje) en met de uiterwaarden. Het gebied kenmerkt zich naast de openheid door smalle opstreckende kavels in oost-west richting. De grond buiten het natuurgebied is vooral in gebruik als gras- en hooiland en is van oudsher

ook een weidevogelgebied. Enkele rechte noord-zuid lopende wegen zijn beplant, voor de Veensteeg is het streefbeeld knotbomen.

Kenmerkende beplantingen van dit landschap zijn:

- populieren- en essenrijen langs enkele wegen;
- weinig erfbeplanting.

De jonge heide- en broekontginningsland

Het heide- en broekontginningsland is vanaf 1850 tot de eerste deel van de vorige eeuw ontgonnen. Deze gronden werden geschikt gemaakt voor de landbouw door het verbeteren van ontwatering, introductie van kunstmest, het aanleggen van infrastructuur en het opheffen van de gemeenschappelijk marken. Deze landschappen zijn vooral te vinden in de lagere dekzandgebieden van de Gelderse Vallei. Van oudsher hadden de broekontginningsland een rijkere beplantingsstructuur dan de heideontginningsland. De verschillen zijn nu niet meer duidelijk waarneembaar. Het landschap wordt gekenmerkt door een rationele verkaveling, bestaande uit rechte lijnen en vierkante bouwvlakken. Er is veel wegbeplanting en weinig perceelsrand-beplanting. Door de flinke afstanden tussen de ontsluitingswegen is het landschap ruim en open. Grond wordt gebruikt als gras- en akkerland. In het gebied liggen veel grote agrarische bedrijven met forse stallen. De situering van de bebouwing op het erf kent een rationele opzet, waarbij de bedrijfs-bebouwing overwegend haaks op de ontsluitingsstructuur staat. Kenmerkende beplantingen van dit landschap zijn:

- laanbeplanting; afhankelijk van de hoogteligging Eik, Populier, Els;
- restanten van houtwallen en singels;
- beplante voorerven.

3.4.2 Landschapsbouw in de zoekzones voor landschappelijke versterking

Op aandrang van de gemeente Ede zijn in de streekplanuitwerking Zoekzone stedelijke functies en landschappelijke versterking (vastgesteld 2006) 'zoekzones landschappelijke versterking' opgenomen. Deze zoekzones vallen binnen het multifunctioneel platteland (Streekplan) en het verwevingsgebied (Reconstructieplan). Omdat voor deze landschappelijke versterking in beperkte mate subsidies beschikbaar zijn, wordt de ontwikkeling mede mogelijk gemaakt van Rood voor groen projecten en via verevening. Zie verder paragraaf 4.4

In de zoekzones voor landschappelijke versterking kan landschapsbouw ook voortvloeien uit compensatieopgaven; ten gevolge van de ontwikkeling van woningbouwlocaties.

De overgangszone langs de flanken van de Veluwe

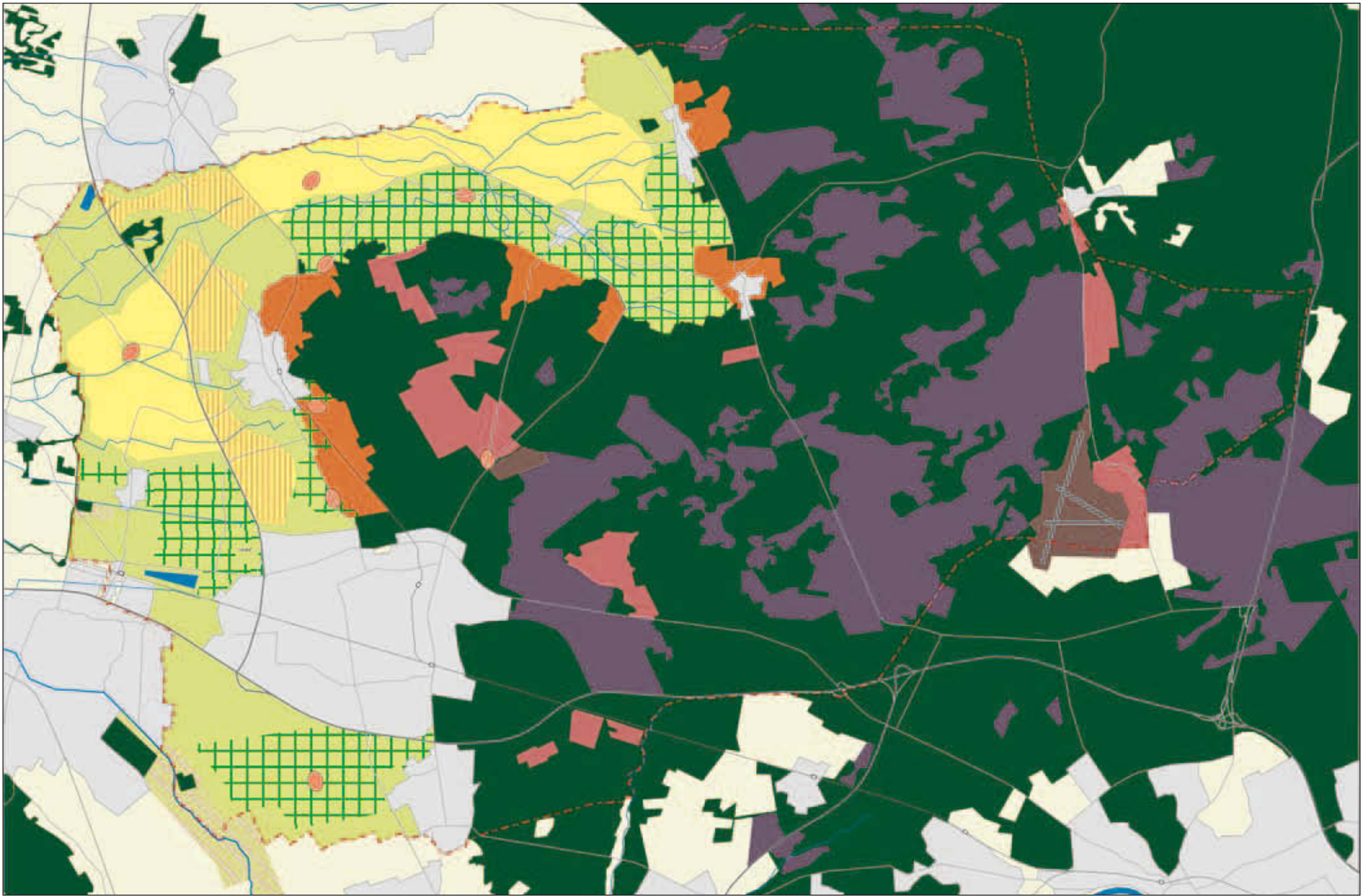
Op de engen zal de openheid worden versterkt. In de zone langs de flanken van de Veluwe streeft de gemeente naar landschappelijke versterking langs de randen van de engen en loodrecht op de Veluwe.

De functionele diversiteit van het verwevingsgebied kan hier samengaan met een zekere landschappelijke verdichting. Landschapsontwikkeling in het landbouwontwikkelingsgebied richt zich op robuuste beplantingen afgestemd op de agrarische hoofddoelstelling. Bij functionele aanpassingen zal de gemeente Ede de betreffende initiatiefnemers stimuleren in te spelen op de karakteristieke kenmerken van het kampen- en heideontginningsland.

Twee groene verbindingen en landschapsbouw

De hiervoor al genoemde gemeentelijke ecologische verbindingen Veluwe-Allemanskampje en Hoekelum-Bennekomse Meent liggen grotendeels binnen zoekzones voor landschappelijke versterking. Landschapsbouw kan deze verbindingen versterken.

- Om de verbinding Veluwe-Allemanskampje robuuster te maken, staat de gemeente Ede de ontwikkeling van een landgoederenzone voor. Rond Ederveen en Wallenburg gaat de uitwerking en realisatie uit van de karakteristieken van het veenontginningsland, vooral de kleinschalige intensieve verkaveling. Ten noorden van Kernhem zijn het de karakteristieken van het heide- en broekontginningsland en van het engenland op de Doesburger Eng. Een robuuste zone kan gaan functioneren als groene geleiding en als recreatief uitloophet voor alle Edenaren. Met de ontwikkeling van deze landgoederenzone wordt voor de toekomstige woon- en werk-gebieden van Ede in Vallei Midden (na 2015) een groene inbedding geboden.
- De verbinding Hoekelum-Bennekomse Meent is opgebouwd uit een verdichte patroon van landschapselementen: singels, bosjes, (knot)bomenrijen, zware laanbeplanting langs wegen, bermen en oevers. Met gemeentelijk landschapsbeheer en de toepassing van de Rood voor groen instrumenten (landgoederen) kunnen de landschapswaarden in deze verbinding worden versterkt. Bij de uitwerking en realisatie wordt rekening gehouden met de karakteristieken van het kampen- en broekontginningsland.

Kaart 6 - Uitwerking vitaal platteland

4 Uitwerking vitaal platteland

4.1 Inleiding

De gemeente Ede wil aan ondernemers en belanghebbenden in het buitengebied ruimte bieden zich te ontwikkelen. De initiatieven komen vanuit het gebied. De gemeente biedt het beleidskader en zal bij de vernieuwing en bij transformaties een dienstverlenende en faciliterende rol spelen.

Voor een vitaal platteland is een verbrede plattelandseconomie noodzakelijk. Daarin wordt zowel de agrarische als de niet-agrarische bedrijvigheid gezien als nieuwe economische drager.

De moderne plattelandseconomie vervult 'stedelijke' behoeften van welzijn/zorg, dagrecreatie, nieuw wonen en innovatieruimten. Alle bestaande grondeigenaren en grondgebruikers krijgen de kans zich te ontwikkelen. De ontwikkeling wordt altijd gekoppeld aan de beperking van de omvang van gebouwen en aan bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit.

Drie speerpunten

Om deze vorm van vitale plattelands-economie te stimuleren hanteert de gemeente drie speerpunten.

- voorwaarden scheppen voor de continuïteit van de agrarische bedrijven; inclusief mogelijkheden voor vernieuwing en verbreding (paragraaf 4.2);
- ruimte bieden voor niet-agrarische activiteiten (paragraaf 4.3);
- ruimte bieden voor landelijk wonen (paragraaf 4.4).

Op kaart 6 uitwerking vitaal platteland is de koppeling van de beleidsuitspraken met het gebied aangegeven. Bepalend voor de kaart vitaal platteland zijn de beleidskaarten van de reconstructieplannen voor de Gelderse Vallei en voor de Veluwe, die de landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden aangeven. Zo ligt er een extensiveringszone van 250 meter rond de Veluwe, een detailniveau dat op kaart 6 niet duidelijk zichtbaar is.

Transformatie als integrale ontwerpopgave van regio en gemeente

De gemeente Ede benadert de transformaties als ontwerpopgaven, waarbij naast de economische haalbaarheid ook historie, ecologie, landschap, milieu worden betrokken. In alle gevallen ontstaan nieuwe economische mogelijkheden in combinatie met bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de bebouwingen, de erven en de landschappen.

De realisatie van dit beleid is gebaseerd op de streekplanuitwerking die de regio De Vallei (de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude en Wageningen) opgesteld heeft: de provincie Gelderland 'Regionale beleidsinvulling functieverandering en nevenactiviteiten' (4 april 2008) en het bijbehorende Beeldkwaliteitsplan Functiewisseling. Daarbij gaat het om de mogelijke transformatie naar niet-agrarische functies, de ontwikkeling van landelijk wonen en over de sloop van

vrijkomende bedrijfsgebouwen.

Bij de herziening van het bestemmingsplan, in de op te stellen uitwerking van het regionale beeldkwaliteitsplan en in de brochure 'Streekeigen beplanting in het buitengebied van Ede' stelt wil de gemeente integrale randvoorwaarden en geeft daarnaast inspirerende handreikingen voor ruimtelijke kwaliteit.

4.2 Sterke levensvatbare landbouw

Een sterke levensvatbare landbouw is de drager van een groen en vitaal platteland. De agrarische ondernemers kunnen twee richtingen kiezen om hun bedrijven voort te zetten en te moderniseren: specialisatie voor de wereldmarkt of verbreding van activiteiten. De gemeente wil beide richtingen mogelijk maken. Daarmee wordt direct aangesloten op het Reconstructiebeleid. Een extra stimulans kunnen de projecten van Food Valley vormen.

Specialisatie in de landbouwontwikkelingsgebieden

Voor zowel intensieve als grondgebonden bedrijven zijn er in de landbouwontwikkelingsgebieden goede mogelijkheden voor schaalvergroting, innovatie en specialisatie voor de wereldmarkt. Behalve in het landbouwontwikkelingsgebied, zijn er in de verwevingsgebieden ook kansen voor

de uitbreiding van intensieve bedrijven. Dit is de zgn. 30% uitbreidingsregel voor bouwpercelen in de verwevingsgebieden. Het maakt de eenmalige uitbreiding van maximaal 30% van het bestaande bouwpercelen mogelijk vanwege uitbreiding van de intensieve veehouderij.

In afwachting van de landelijke discussie omtrent grootschalige veehouderijen zal bij de uitbreiding en nieuwvestiging van agrarische bedrijven de gemeente Ede de bestaande maatvoering behouden uit het reconstructieplan. Het principe van het gezinsbedrijf is daarbij leidend.

Actieve provinciale inzet in landbouwonwikkelingsgebieden

De provincie Gelderland is de trekker in het gebiedsproces voor het landbouwontwikkelingsgebied Lunteren (Ede) Kootwijkerbroek (Barneveld).

Verbreiding

Verbreiding en afstemming op de regionale economie biedt ook goede kansen voor de agrarische ondernemers.

In de verwevingsgebieden liggen goede kansen in het combineren van gangbare of biologische grondgebonden landbouw, streekproducten, zorglandbouw, minicampings en andere vormen van recreatie. Hierbij passen ook “groene en blauwe” diensten zoals landschaps- en natuurbeheer en waterberging. De verwachting is dat in 2015 85% van de bedrijven een tweede tak op het bedrijf of een niet-agrarisch nevenberoep hebben.

Bij de ontwikkeling van niet-agrarische nevenactiviteiten is flexibiliteit van de kant van de gemeente Ede vereist. De gemeente wil daarvoor de noodzakelijke

planologische ruimte bieden. Een kwart van het bebouwde oppervlak mag daartoe worden aangewend; tot een maximum van 350 m² per bedrijf.

Recreatie en zorg – in hoofdzaak dagopvang voor mensen met psychische of psychiatrische problemen, burn-out of moeilijke arbeidsmarktplaatsing, verpleging – worden gezien als de meest geschikte vormen van nevenactiviteiten in combinatie met landbouw. Om juist deze vormen te stimuleren zal de gemeente Ede voor recreatie en zorg meer planologische ruimte bieden; maximaal 500 m² per bedrijf. Uitbreiding van het netwerk van fiets-, wandel- en ruiterroutes zullen het buitengebied aantrekkelijker maken voor recreatie- en zorgactiviteiten.

Food Valley

De gemeente Ede steunt het Food Valley concept en wil dit versterken of verbreden als toekomstperspectief voor ondernemers in de Vallei. Ede werkt mee aan de verdere ontwikkeling door reserveringen voor productiebedrijven op traditionele bedrijfsterreinen. Wellicht zijn na 2015 grootschalige nieuwe locaties voor bedrijven nodig. Ede zal planologische ontwikkelingsruimte bieden voor nieuwe typen van bedrijfsruimte en grondgebruik in het buitengebied. Dit zal verder ondersteund worden door de introductie van pilotprojecten waarbij de agrarische ondernemers het Food Valley concept in praktijk kunnen brengen.

Mestvergistingsinstallaties

Op basis van de notitie ‘een ruimtelijke kijk op mestvergistingsinstallaties’ wil de gemeente voor de planologische inpasbaarheid van mestvergistingsinstallaties, met een verwerkingscapaciteit tot 36.000

ton, in aansluiting op het provinciaal beleid en ter uitwerking daarvan, de volgende beslissingen nemen:

1. Boerderijvergisters worden worden bij recht mogelijk gemaakt.
2. De planologische toelaatbaarheid van buurtvergisters wordt bepaald door het kunnen aantonen dat gebruik gemaakt kan worden van lokale aanvoer van mest.
3. Hiernaast kan ook medewerking worden verleend aan een initiatief dat past binnen het ordeningsprincipe van het Reconstructieplan.
4. Het maximale ruimtebeslag van een installatie mag in het landbouwonwikkelingsgebied niet meer bedragen dan 1,5 hectare.
5. Het maximale ruimtebeslag van een installatie in het verwevingsgebied mag niet meer bedragen dan 1 hectare.

Voor de planologische mogelijkheden voor (buurt)vergisters met een verwerkingscapaciteit van meer dan 36.000 ton, hanteren wij het beleid van de provincie zoals verwoord in de Structuurvisie Bedrijventerreinen en werklocaties. Voor de planologische inpasbaarheid worden mogelijkheden binnen het huidige planologisch-juridische kader benut.

De duiding van de lokale aanvoer van mest is opgenomen in de notitie ‘een ruimtelijke kijk op mestvergistingsinstallaties’. Bij de uitwerking van initiatieven voor mestvergistingsinstallaties zullen nadere voorwaarden, bijvoorbeeld het gebruik van co-substraten en restwarmte, uitgewerkt worden.

4.3 Niet-agrarische functies

De niet-agrarische functies bepalen in steeds sterkere mate het economisch draagvlak van het buitengebied van Ede.

Transformatie agrarische bedrijven

Ondanks de kansen voor agrarische bedrijven om zich verder te ontwikkelen en om nevenactiviteiten te ontplooiën, valt niet te voorkomen dat er voor een groot deel van de agrarische bedrijven in Ede geen toekomst meer is weggelegd. Voor de komende tien jaar wordt het aantal bedrijven dat stopt, geschat op 500. Deze bedrijven krijgen de kans om van functie te veranderen bij beëindiging, de zogenaamde 'warme' sanering. Doordat de sloop van overvloedige bebouwing wordt gecombineerd met nieuwe ruimtelijke kwaliteit en investeringen in landelijk wonen en werken ontstaat hiermee een maatschappelijke winst.

Functieverandering naar wonen

Bij sloop van alle bedrijfsbebouwing met een minimum nog nader te bepalen oppervlakte bedrijfsbebouwing mag er een nieuw woongebouw worden opgericht. Het samenvoegen of salderen van de te slopen oppervlakte van meerdere locaties is toegestaan om tot de vereiste oppervlakte te komen, mits op de locaties waar de aanvullende oppervlakte worden 'gehaald', alle (voormalige) bedrijfsgebouwen worden gesloopt en de bestemming wordt gewijzigd. Deze nieuwbouw kan ook elders worden gerealiseerd; bijvoorbeeld

bij één van de buurtschappen of in aansluiting op de bebouwde kom bij één van de dorpen. Zie hierover de toelichting over 'landelijk wonen' in paragraaf 4.4.

Functieverandering naar niet-agrarische bedrijven of woon-werk-combinaties

In het buitengebied komen van oudsher veel niet-agrarische bedrijven voor. De niet-agrarische bedrijvigheid kan – naast wonen – uitgroeien tot één van de belangrijkste nieuwe economische dragers van het buitengebied. In het verwevingsgebied wil de gemeente Ede de broedkamerfunctie van het buitengebied voor niet-agrarische bedrijven behouden. Nieuwe lokaal gebonden niet-agrarische bedrijven kunnen zich vestigen in VAB's. De lokale binding wordt beoordeeld aan de hand van een bedrijfsanalyse, waarbij onder meer wordt gekeken naar het verzorgingsgebied en de beschikbaarheid van bedrijfsruimte elders. Buitenopslag is niet toelaatbaar. Afhankelijk van de hoeveelheid te slopen of te hergebruiken agrarische bedrijfsbebouwing is tot 1000m² aan nieuwe niet-agrarische functies mogelijk. In alle andere gevallen en bij doorgroei wordt verwezen naar de bedrijventerreinen. In de regiovisie 'De Vallei' staan regels waaraan de functieverandering moet voldoen. In hoofdstuk 4 van deel 3 (Realisatie) is de bijdrage van functieverandering van bijv. rood voor groen aan een landschapsfonds toegelicht.

Bestaande niet-agrarische activiteiten

De gemeente Ede ziet de niet-agrarische bedrijvigheid, maatschappelijke voorzieningen, zorgfuncties en recreatieve functies als belangrijke dragers van een vitaal en leefbaar platteland. Daarom wordt hiervoor planologische ruimte bij groei geboden.

Bestaande niet-agrarische bedrijven

Volgens de geactualiseerde regionale beleidsinvulling Functieverandering en nevenactiviteiten is er bij uitbreiding van een bestaand niet-agrarische bedrijf een groei van 10% mogelijk tot een maximum 1000m².

Bij expansie naar meer dan 1000m² is echter verplaatsing naar een (lokaal) bedrijven-terrein nodig. Het gemeentelijk beleid is niet gericht om deze bedrijven actief te gaan verplaatsen. In de extensiveringsgebieden, waardevolle (open) landschappen, en groen blauw casco ligt het maximum op 750 m².

Grote bedrijven

In het Bestemmingsplan Agrarisch Buitengebied zijn enkele bedrijven aangeduid als 'groot bedrijf'. De reden van deze aanduiding is dat deze bedrijven, als niet-agrarische functies, een mogelijkheid hebben om te groeien als het bedrijf eenzelfde sloopoppervlakte kan realiseren. Bedrijven die dus aangeduid zijn als 'groot bedrijf' mogen in afwijking van de gestafelde sloopregeling van de Regionale beleidsinvulling een uitbreiding realiseren

met een sloopeis van 1 op 1. Dit betekent dat de uitbreiding van het bedrijf gecompenseerd dient te worden met eenzelfde slooppoppervlakte.

Bestaande instellingsterreinen

Een bijzondere vorm van niet-agrarische bedrijvigheid zijn de vele zorginstellingen en defensierterreinen die het buitengebied van Ede rijk is. De huidige trend is dat deze functies niet uitgebreid worden en zelfs inkrimpen. Hierdoor is ook functieverandering van deze terreinen aan de orde. Gezien het maatwerk dat hierbij geleverd moet worden heeft de Regionale beleidsinvulling functieverandering en nevenactiviteiten hierover geen uitspraken gedaan. Bij eventuele functieveranderingen van zorginstellingen en defensierterreinen streeft de gemeente naar versterking van de landschappelijke en ecologische waarde van de betreffende terreinen en voor de vestiging van nieuwe functies die zich daarmee laten verenigen. Hierbij wordt vooral gedacht aan (landelijk) wonen, zorg en (verblijfs)recreatie.

Verblijfsrecreatie

Vanwege de vraag naar meer korte vakanties wil Ede dat er goede mogelijkheden zijn voor verblijfsrecreatie. Doel is te komen tot een verbreding van het aanbod, zodat voor verschillende doelgroepen gedurende het gehele jaar accommodaties beschikbaar zijn. Daarbij wordt gestuurd op een evenwichtige afstemming tussen ontwikkelingsmogelijkheden en ruimtelijke kwaliteit. Voor de Veluwe betekent dit een aanpak van 'krimp en groei'. De ac-

commodaties op de Veluwe krijgen geen ontwikkelingsruimte meer; op de flanken – in de recreatieclusters – wordt die ruimte wel geboden. De gemeente Ede acht een toename van het aantal hotels en recreatiewoningen wenselijk, zodat meer toeristen het hele jaar door naar Ede komen. Ondernemers dienen hiervoor ruimte te krijgen. Tevens wil de gemeente Ede de mogelijkheden voor kleinschalige campings (minicampings) in het agrarisch buitengebied verruimen.

Hotels

Voor hotels worden mogelijkheden geboden op voor toeristen aantrekkelijke locaties, waar wordt aangesloten op bestaande knooppunten en/of toeristisch recreatieve accommodaties.

Een andere sterke combinatie is natuur en wellness. In een nieuw kuuroord of zorg-hotel kan deze combinatie worden benut. Een dergelijke wellness-voorziening zou voor de gemeente Ede een belangrijke kwaliteitsimpuls betekenen. Deze vraag moet door marktpartijen worden opgepakt en zal door de gemeente zo goed mogelijk worden gefaciliteerd.

Verblijfsrecreatie in recreatieclusters Otterlo en Lunteren

Gemeente Ede stimuleert en faciliteert de kwalitatieve groei van de verblijfsrecreatie op de Veluwe in de recreatieclusters Lunteren en Otterlo. Clustervisies geven sturing aan de mogelijkheden om de capaciteit en de kwaliteit van kampeer- en bungalowterreinen te verbeteren. De ondernemers in de recreatieclusters kunnen bedrijfsplannen indienen.

De plannen mogen in principe niet ten koste gaan van natuurwaarden die in de clustervisies worden omschreven. Ondernemers worden hier uitgedaagd bij te dragen aan de verbetering van ruimtelijke kwaliteit of andere algemeen maatschappelijke doelen om zo groei-ruimte te verwerven. Alleen onder strikte voorwaarden en afspraken is hier uitbreiding ten opzichte van huidige bestemmingsplannen mogelijk.

Minicampings

Het minikamperen is voor de ondernemers een belangrijke mogelijkheid om hun bedrijfsvoering te verbeteren. Voor de toeristen is het een goede manier om kennis te maken met het agrarisch bedrijf en het landelijk gebied.

De mogelijkheden voor minicampings worden verruimd door het aantal staanplaatsen per minicamping te verhogen van 15 naar 25. Minicampings blijven gekoppeld aan agrarische bedrijven. Het aantal minicampings zal door het college gemonitord worden. Als het aantal van veertig minicampings is bereikt zal er nader onderzoek gedaan worden naar het recreatieve voorzieningenniveau in het buitengebied. Mocht er nog ruimte zijn voor meer minicampings dan zal de gemeente Ede daarover een nieuw besluit moeten nemen.

Aan de landschappelijke inpassing worden nadere eisen gesteld. Binnen het Groene blauw casco worden nadere eisen gesteld ten gunste van landschap- en natuurontwikkeling.

Minicampings zijn niet toegestaan in Natuurgebieden, zoals de Veluwe en Bennekomse Meent. Ook in waardevolle open landschappen – de open delen van de enges en het open middengebied van het Binnenveld – zijn geen minicampings toegestaan.

4.4 Landelijk wonen

Ontwikkeling van landelijk wonen heeft als doel de landschapskwaliteit te verbeteren. De mogelijkheden voor nieuw landelijk wonen zijn gekoppeld aan het beëindigen van (agrarische) bedrijfsactiviteiten en de sloop van bedrijfsbebouwing. De Regionale beleidsinvulling functieverandering en nevenactiviteiten (streekplan-uitwerking) geeft sturing op het aantal en de omvang van de nieuwe woningen en op de beeldkwaliteit van woning en omgeving.

In deze regionale beleidsinvulling staat aangegeven:

- de verhouding te slopen bebouwing en nieuw te bouwen woning of niet-agrarische bedrijvigheid;
- de voorwaarden bij salderen van sloop-oppervlakte: 20% verlaging van het minimaal te slopen bebouwd oppervlak in extensiveringsgebied;
- geen nieuwe woningen in het landbouwontwikkelingsgebied;
- de kwaliteitsverbetering van het buitengebied door een vereveningsbijdrage naast de gebruikelijke landschappelijke inpassing, deze vereveningsbijdrage biedt (zie hoofdstuk 4, deel 3) een

aanvullende investering voor verbetering van de omgevingskwaliteit zoals ontwikkeling natuur en landschap, recreatieve routes en waterberging.

De optie landelijk wonen draagt voor de stoppende ondernemers sterk bij aan de kans om tot een warme sanering te komen. Hiermee kan dan tevens de behoefte aan landelijk wonen worden gedekt: een specifiek klein deel van de woningmarkt.

De gemeente wil daarom op drie manieren het nieuwe landelijk wonen bevorderen.

Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied neemt hiervoor de regionale beleidsinvulling over en werkt deze nader uit.

Nieuwe woningen op het oude bouwblok

Bij bedrijfsbeëindiging worden de vrijkomende bedrijfsgebouwen geheel of gedeeltelijk afgebroken. In het verwevingsgebied kan hiermee het recht op een of meer bouwtitels worden verworven, die de eigenaar op de oude bouwkaavel kan verzilveren.

Bij deze transformaties maakt de gemeente met de initiatiefnemer afspraken over de landschappelijke inpassing.

Nieuwe woningen bij buurtschappen

In het Streekplan 2005 staat dat het denkbaar is dat voor het accommoderen van de regionale behoefte aan landelijk wonen in het multifunctionele gebied 'zoekzone landschappelijke versterking' (zie kaart 6) gebruikt kan worden voor het toevoegen

van een beperkt aantal woningen of kleinschalige woon-/werkcombinaties in lage dichtheden, passend in de landschappelijke structuur en bijdragend aan landschappelijke versterking.

In het kader van de regionale beleidsinvulling wil de gemeente in de aangewezen landbouwontwikkelingsgebieden, in de waardevolle (open) landschappen en op de enges de bouw van nieuwe woningen vermijden. Vervangende woningbouw op de oude bouwkaavel wordt hier om landschappelijke redenen minder wenselijk geacht. In het landbouwontwikkelingsgebied is dat, opdat geen toekomstige belemmering voor de agrarische hoofdfunctie mag ontstaan. In open gebieden vanwege het ruimtelijk doel, namelijk openheid.

In voornoemde gevallen moet de eigenaar wel de mogelijkheid krijgen de verworven bouwtitel(s) elders te verzilveren.

Daarvoor dient de zoekzone landschappelijke versterking nader uitgewerkt te worden. De gemeente Ede wil de zoekzone landschappelijk versterking zodanig invullen dat de verworven bouwtitels bij de buurtschappen of in de directe omgeving van de dorpen verzilverd kan worden. Alleen de buiten het landbouwontwikkelingsgebied gelegen buurtschappen de Kraats, Meulunteren, De Venen en De Valk komen hiervoor in aanmerking.

Een buurtschap is een concentratie van bebouwing die zich onderscheidt van overige bebouwingsclusters. Een buurtschap heeft een aantal specifieke kenmerken die het karakter van een buurtschap bepalen:

de aanwezigheid van een gemeenschappelijk gebouw of ruimte, een in sociaal-cultureel opzicht herkenbare leefgemeenschap, een herkenbare samenhangende ruimtelijke eenheid (duidelijke ingangen, centrale plek, relatief kleine erven, herkenbare rooilijn en herkenbare randen). Bij het bouwen in buurtschappen dient aan de volgende uitgangspunten te worden voldaan:

- De bestaande structuur dient herkenbaar te blijven en leidt niet tot aantasting van cultuurhistorische waarden
- Nieuwe ontwikkelingen in buurtschappen dienen de herkenbaarheid te vergroten zonder de historische structuur aan te tasten
- De ontwikkeling past bij de karakteristiek en de bebouwingstypologie van het buurtschap
- De ontwikkeling heeft een toegevoegde waarde en leidt tot een kwalitatieve verbetering
- Er dient sprake te zijn van een architectonisch hoogwaardig ontwerp

Voor het bouwen in een buurtschap is een gedegen ruimtelijke analyse van de locatie (lagenbenadering) van een landschapsarchitect en/of stedenbouwkundige essentieel.

Op basis van het voorgaande zal er een visie opgesteld worden ter invulling van de zoekzone landschappelijke versterking, waarbij het bouwen in de genoemde buurtschappen nadrukkelijk onderdeel van uitmaakt. Daarbij zal tevens ook onderzocht worden of de accommodatie ten behoeve van de regionale behoefte aan landelijk wonen op andere wijze zijn invulling kan krijgen. Vooruitlopend op deze visie kan een deelvisie worden opgesteld.

Nieuwe woningen en landschapsbouw: Rood voor groen

Binnen de zoekzones voor landschappelijke versterking en het groen blauw casco – binnen het verwevingsgebied – geeft de gemeente prioriteit aan landschapsontwikkeling. Daarmee ontstaat hier voor stoppende ondernemers een extra mogelijkheid voor ‘warme sanering’. Aan hen wil de gemeente Ede via de regeling Nieuwe landgoederen de mogelijkheid bieden te investeren in landschapsbouw. Als tegenprestatie voor het slopen van bedrijfsgebouwen en voor het aanleggen van toegankelijke natuur wordt het recht gegeven om enkele nieuwe woningen van allure te bouwen (= Rood voor groen). Basis hiervoor is de provinciale landgoedregeling en de bestaande gemeentelijke uitwerking daarvan. Nieuwbouw zal zorgvuldig gesitueerd moeten worden en mag niet ten koste gaan van de ontwikkeling en functioneren van het groen blauw casco.

Met diverse Rood voor groen constructies is in Ede al ervaring opgedaan. Deze ervaringen betreffen nieuwe landgoederen, het project Groene grens (met het ‘stedelijke balkon’ en natuurontwikkeling naast Veenendaal Oost) en het binnen één exploitatiegebied brengen van groen en rood zoals in het ISEV-project is gebeurd. De gemeente Ede wil het Rood voor groen instrumentarium inzetten voor de landschapsversterking en voor de ontwikkeling van het Groen blauw casco. Daarvoor zal de gemeente Ede de bestaande landgoedregeling uitbouwen en toepasbaar maken voor uiteenlopende situaties. De Rood voor groen regeling is in principe gericht op initiatieven van particulieren. De gemeente Ede kan met de zelfde uitgangspunten ook eigen Rood voor groen projecten realiseren.

Nieuwe landgoederen in de zones landschappelijke versterking en het groen blauwe casco

In de overgangszone langs de flanken van de Veluwe dragen nieuwe landgoederen bij aan de verdichting en de versterking van cultuurlandschappen. Onder een nieuw landgoed wordt verstaan: ‘Een openbaar toegankelijk natuur- of boscomplex (al dan niet met overige gronden) met daarin een woongebouw van allure met een minimale omvang van de bebouwing en/of natuur.’

In het primair casco (EHS) kunnen nieuwe landgoederen aan de randen van de provinciale ecologische verbindingen worden gerealiseerd. De landgoedbebouwing mag niet in de kern van de ecologische verbinding worden gesitueerd. In het secundair casco dragen nieuwe landgoederen bij aan de samenhang van de groene verbinding en aan de karakteristiek van de verschillende landschappen. Nieuwe bebouwing moet buiten de kern van de groene verbinding gesitueerd worden. Nieuwe landgoederen zijn ook toegestaan in verwevingsgebieden, maar niet in open landschap.

Bij het ontwerp van een nieuw landgoed gelden drie basisprincipes: aanleg, hiërarchie en proportionaliteit. Aanleg vormt het cement dat alle samenstellende onderdelen van het landgoed op een logische manier met elkaar verbindt. Hiërarchie (in inrichting en bebouwing) zorgt voor wenselijke verschillen tussen gelijksoortige elementen, bijvoorbeeld hoofdroutes versus secundaire routes, hoofdgebouw versus bijgebouw. Proportionaliteit gaat over de logische verhouding en grootte van verschillende elementen ten opzichte van elkaar, dus bijvoorbeeld geen megawaterpartij bij een klein hoofdhuis.

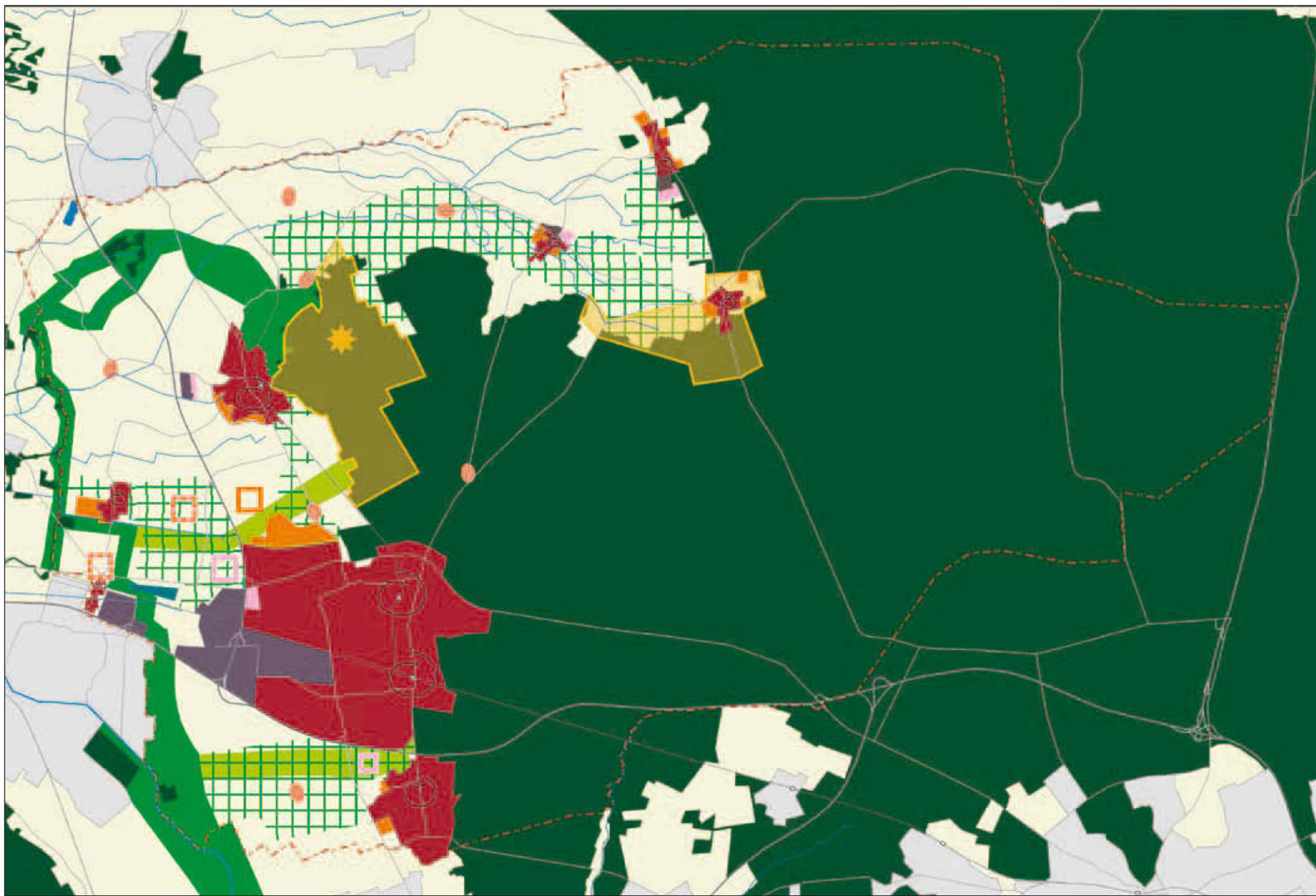
Een nieuw landgoed moet aan de volgende eisen voldoen:

- Ontwikkeling vanuit een beëindigend bedrijf en de sloop van de bedrijfsgebouwen.
- Minimaal 10 ha landschapsbouw exclusief de huiskavel(s); bestaande uit een aaneengesloten en opengesteld gebied met natuur, bos, water, extensief grasland.
- De verhouding tussen het openbare gedeelte en het private gedeelte is 90 tegen 10 procent.
- Een nieuw landgoed betreft altijd maatwerk en in geval van bijzondere ecologische en/of ruimtelijke winst kan de 10 ha landschapsbouw maximaal 20% versoepeld worden.
- Het nieuwe woongebouw van allure mag maximaal 3000 m³ bedragen, inclusief bijgebouwen (met maximaal drie aaneengesloten wooneenheden).
- Bij ligging in het Groen blauwe casco dient het landgoed een bijdrage te leveren aan de ecologische doelen van het casco.

Bij de ontwikkeling van een nieuw landgoed volgt de gemeente de volgende procedure:

Aan de inrichting van een nieuw landgoed dient een gedegen ruimtelijke analyse van de locatie (lagenbenadering) van een landschapsarchitect ten grondslag te liggen. Hieruit dienen uitgangspunten te worden gedestilleerd voor de ontwikkeling van het landgoed. De uitgangspunten dienen in ieder geval de volgende onderdelen te bevatten: hoofdstructuur landschap, keuze toe te voegen natuurelementen, waterstructuur, recreatieve routes (in verband met: openbare toegankelijkheid), ontsluiting en de bebouwingskarakteristiek.

Het bovenstaande wordt vastgelegd in een beeldkwaliteitsplan voor het nieuwe landgoed, dat de basis vormt voor een bestemmingsplan en een uitgewerkt inrichtings- en beheersplan. Op basis van het inrichtings- en beheersplan wordt een overeenkomst met de initiatiefnemer opgesteld waarin vooral beheersafspraken worden vastgelegd.

Kaart 7 - Utwerking Zoekzones wonen en werken

5 Uitwerking zoekzones wonen en werken

5.1 Wat zijn zoekzones wonen en werken

Voor de gemeentelijke verstedelijkings-opgave is de beleidsruimte volgens het Streekplan Gelderland richtinggevend. Uitbreidingslocatie zijn in het Streekplan aangewezen als zoekzones voor wonen en werken. De zoekzones behoren nu nog tot het buitengebied, maar in de toekomst waarschijnlijk tot het stedelijk gebied. Op kaart 7 is de ligging van de zoekzones wonen en werken gegeven. Anders dan in de uitwerking vitaal platteland (hoofdstuk 4) waar kleinschalige functiewisselingen aan de orde waren, zullen in de zoekzones wonen en werken grotere ontwikkelingen mogelijk zijn.

Wel zijn op basis van stedenbouwkundige afwegingen en behoefteprognoses door de gemeente Ede nadere keuzes gemaakt over het al dan niet handhaven van (delen van) de door de provincie aangewezen zoekzones voor stedelijke functies wonen en werken. Voor die verfijning is het “Structuurplan zoekzones stedelijke functies” opgesteld. In de verfijnde zoekzones is nog steeds een marge opgenomen, om nadere

afwegingen over het woningbouwprogramma en de stedenbouwkundige inrichting te kunnen maken.

Het plan voor de zoekzones met de plan-MER en beoordeling is in oktober 2008 vastgesteld. Bij de keuzes over de realisatie zullen de verwervingsmogelijkheden, de actuele woningbehoeftecijfers, de woningdifferentiatie, de bouwdichtheden en de kosten-baten analyse een rol spelen.

5.2 Ontwikkelingsruimte voor woningen

Tot 2015 wordt een belangrijk deel van de stedelijke woningbouwopgaven in Ede door inbreiding en reconstructie gerealiseerd. Verder bieden de bestaande uitbreidingsprojecten ruimte (Kernhem A, B en C). De gemeente handhaaft hiervoor de aangewezen zoekzone voor wonen. De gemeente streeft ernaar de zes dorpen als levenskrachtige plattelandskernen te

laten ontwikkelen. Voor het vasthouden van de sociale verbondenheid, de leefbaarheid en de identiteit van de dorpen is het in stand houden van de voorzieningen in de zes dorpen daarom een absolute voorwaarde. Dit betekent dat aan de behoefte aan woningen zoveel mogelijk in het eigen dorp wordt voldaan. Uitgangspunt hierbij is, dat bij alle dorpen eerst de beschikbare inbreidingslocaties worden benut. Pas daarna komen uitbreidingslocaties aan bod.

5.3 Ontwikkelingsruimte voor bedrijven

Ede ontwikkelt zich als economische kerngebied. In samenhang daarmee is er een behoefte aan regionale bedrijventerreinen. Daarnaast is er behoefte aan ruimte voor lokale bedrijvigheid in het buitengebied van de gemeente. Binnen de regio richt Ede zich op vijf speerpunten: logistiek/distributie, detailhandel, dienstverlening, Food Valley, vrijetijdsbesteding. Voor de gemeente Ede is de samenwerking rond het concept Food Valley van belang. Dit concept wil de kracht van de regio rond voedsel benutten (Wageningen kennis; Ede productie en distributie) en een landelijke uitstraling geven. Het concept kan verschillende ruimtebehoeften tot gevolg hebben: van gewone bedrijfsterreinen tot bijzondere terreinen in verband met teelt- of veehouderijonderzoek, woon-werk-combinaties en nieuwe kansen voor agrariërs.

Bedrijventerreinen bij de dorpen en de kleine niet-agrarische bedrijven zijn belangrijke economische dragers van het buitengebied van Ede.

Niet-agrarische bedrijven in het buitengebied

In het Edese buitengebied komen vanouds naast agrarische ook veel niet-agrarische bedrijven voor. Functieverandering naar niet-agrarische functies is een belangrijke motor voor de dynamiek van het landelijk gebied. (zie hoofdstuk 4) Niet-agrarische bedrijvigheid is één van

de belangrijke economische pijlers van het buitengebied. Bij doorgroei moet ruimte worden geboden op lokale bedrijventerreinen.

Bedrijventerreinen bij de dorpen in het buitengebied

Er zijn in de Edese dorpen veel bedrijven die sterk verbonden zijn aan de lokale gemeenschap. Bij deze bedrijven leeft de wens om hun bedrijfsuitbreidingen in of nabij de dorpen te realiseren. Vanwege de binding aan de lokale gemeenschap wil Ede ruimte bieden voor lokale bedrijvigheid in of nabij de dorpen.

Voor bedrijven zonder lokale binding en voor de eventuele doorgroeiende bedrijven wordt er ruimte geboden op de grote regionale bedrijventerreinen, zoals in het ISEV-gebied. In plaats van bij ieder dorp uitbreidingen van de bedrijventerreintjes toe te laten wil de gemeente Ede op twee plaatsen tot een concentratie van lokale bedrijvigheid komen. Hier dient ook ruimte beschikbaar te zijn voor grote bedrijven uit het buitengebied. Daarom wordt hiervoor in de zoekzones bij Lunteren en Wekerom ruimte geboden. Voor deze zoekzones werken zal een verfijning plaats vinden.

5.4 Stedenbouwkundige en landschappelijke uitgangspunten voor de verfijning

Bij de verfijning van de zoekzones voor wonen en werken en bij de uitwerking ervan gelden de volgende algemene randvoorwaarden.

- In overeenstemming met het standpunt van de Gemeenteraad (december 2006) wordt ernaar gestreefd om 50% van de woningen in het goedkope segment te bouwen. Hiermee wordt bedoeld huur- en koopwoningen. Hierbij geldt als voorbehoud dat de planexploitatie sluitend moet zijn.
- Er worden bij de dorpen passende lage bebouwingsdichtheden voor uitbreidingen aangehouden; tussen 15 tot 25 woningen /ha.

- Voor de compensatie van de nieuw te bebouwen ruimte is een compensatieregeling opgesteld gebaseerd op het aantal hectares uit te geven grond (zie Deel 3 Realisatie).
- De volgende stedenbouwkundige en landschappelijke uitgangspunten zijn van toepassing voor de zoekzones voor wonen en werken:.
- Dorpsuitbreidingen mogen niet ten koste gaan van waardevolle natuurgebieden, ecologische verbindingzones en oorspronkelijke enggronden op de flanken van de stuwwal.
- Het dorp mag groeien tot logische fysieke grenzen.
- De specifieke ligging van het betreffende dorp in het landschap moet worden gerespecteerd.
- Een uitbreidingslocatie moet de identiteit van het dorp versterken. Belangrijk zijn de versterking van de dorpsranden, zichtlijnen en doorkijkjes en het oplossen van ruimtelijke knelpunten. De inpassing in het landschap gebeurt met gebiedseigen landschapselementen.
- Het dorpscentrum en de voornaamste voorzieningen moeten vanuit de uitbreiding goed bereikbaar zijn.
- De dorpsuitbreiding moet goed ontsloten zijn vanaf de hoofdwegenstructuur.
- Bedrijventerreinen dienen goed bereikbaar te zijn via de regionale hoofdwegenstructuur. Nieuwe bedrijventerreinen mogen niet ten koste gaan van ecologische verbindingzones en waardevolle landschappen. De groene landschappelijke inpassing moet deel uitmaken van de planopzet. Het nieuwe bedrijventerrein mag niet de relatie tussen het dorp en het landschap verstoren.

Kwaliteit

Structuurvisie Buitengebied Ede

Deel 3. Realisatie

Deel 1. Introductie

Deel 2. Ontwikkelingsvisie

Deel 3. Realisatie

Inhoudsopgave

1	Inleiding	59
2	Deelgebieden en projecten	61
2.1	Landbouwontwikkelingsgebied Lunteren	61
2.2	De Klomp, Ederveen, Wallenburg	62
2.3	Het Binnenveld	63
2.4	Veluwe	65
2.5	Renkumse Poort	67
2.6	Algemene projecten	67
3	De Rol van de gemeente	69
3.1	Zorgvuldigheid bij de uitvoering	69
3.2	Taken van de gemeente	69
3.3	Afspraken met de provincie Gelderland	69
3.4	Organisatie en communicatie	69
4	Financiering	71
4.1	Gemeente Ede	71
4.2	Cofinanciering	71
4.3	Overige impulsen voor ruimtelijke kwaliteit	72
4.4	Conclusie	72
5	Uitvoeringsprogramma	73

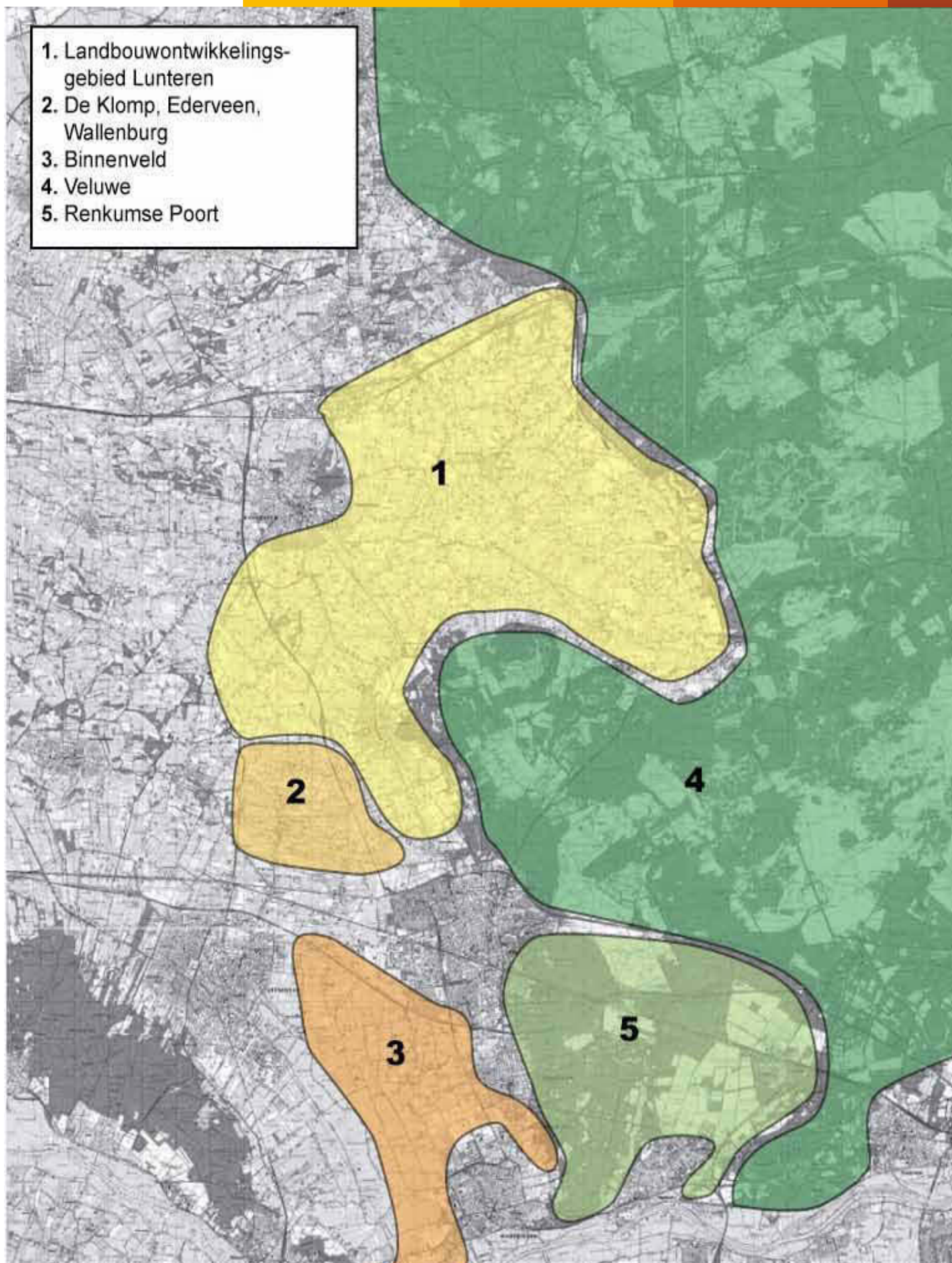

1 Inleiding

Deel 3 van de structuurvisie gaat in op de realisatie van de structuurvisie. Belangrijk hierbij zijn de uitvoeringsprojecten, de rol van de gemeente, de organisatie en de financieringsmogelijkheden. De projecten in het uitvoeringsprogramma vormen de basis voor de realisatie. Het uitvoeringsprogramma met een priori-

tering en fasering, geeft sturing aan de realisatie. Het uitvoeringsprogramma bevat alle projecten die het beleid gestalte gaan geven. Het gaat hierbij deels om projecten die een vernieuwend karakter hebben, vooral daar waar stedelijke opgaven aan plattelandsopgaven zijn gekoppeld. Voor een

ander deel zijn er projecten, die een voortzetting zijn van bestaand beleid dat zijn waarde heeft bewezen en dat past binnen de beleidslijnen van deze structuurvisie.

Kaart 8- Overzicht deelgebieden

2 Deelgebieden en projecten

In de gemeente Ede zijn vijf deelgebieden onderscheiden, aan de hand van landschappelijke en functionele kenmerken en ontwikkelingen (kaart 8). Op deze manier is er sprake van een samenhang van het ruimtelijk beleid en de financiële programmering door de provincie (PMJP). Aan de projectenlijst is een groep algemene projecten toegevoegd die niet specifiek voor een deelgebied zijn. De volledige projectenlijst is opgenomen in hoofdstuk 5 van dit deel.

In het Uitvoeringsprogramma zijn de investeringen aan de hand van prioriteit en urgentie gefaseerd opgevoerd. Op basis van de actuele uitvoerbaarheid, de beschikbare gemeentelijke financiën en cofinanciering en de opvatting over prioriteiten worden de projecten gepland en opgepakt. Naast de eigen projecten kunnen impulsen voor nieuwe ruimtelijke kwaliteit voortkomen uit private Rood voor groen projecten. Daarin zal de gemeente Ede niet mee financieren. De uitvoering van de Reconstructieprojecten gebeurt voor rekening en verantwoordelijkheid van de provincie.

2.1 Landbouwontwikkelingsgebied Lunteren

Onder het Landbouwontwikkelingsgebied Lunteren wordt verstaan het gehele agrarische gebied van Ede ten noorden van deelgebied Ederveen-Doesburg. De kern van het gebied bestaat uit het Landbouwontwikkelingsgebied Kootwijkerbroek – Lunteren. Het gebied strekt zich echter uit van de Slaperdijk/Grebbelinie tot de rand van het CVN gebied. Het omvat dus ook multifunctionele gebieden, ecologische verbinding zones en waardevolle landschappen zoals de enges.

Actuele ontwikkelingen en beleid

Als uitwerking van het Streekplan zijn in regionaal verband een regeling voor functieverandering van agrarische bedrijven opgesteld (Regeling Functieverandering,

2008) en een regeling voor de uitbreiding van de dorpen (Structuurplan Zoekzones stedelijke functies, 2008). De laatste biedt ruimte voor woningbouw bij de dorpen. Uitbreiding van lokale bedrijventerreinen is mogelijk bij De Stroet, bij Wekerom en bij Harskamp. Langs de Veluwerand zijn brede zoekzones landschappelijke versterking geprojecteerd.

De regeling Functieverandering biedt ruimere mogelijkheden voor “warme” sanering en voor nevenactiviteiten. Inplaatsing van intensieve veehouderij in het LOG wordt voortgezet met verplaatsen van bedrijven uit het extensiveringsgebied en natuurgebied.

Opgave

De structuurvisie dient bij te dragen aan de oplossing van onderstaande problematiek:

- de snelle afname van het aantal agrarische bedrijven;
- onzekere toekomst van bedrijven;
- richting grootschaliger, duurzamer, intensiever of verbreding (combineren van hun agrarische activiteiten met andere vormen van bedrijvigheid zoals recreatie, zorg, ambachten);
- gebrek aan innovatie en planologische ruimte voor vernieuwing;
- vervlakking van de landschappelijke differentiatie: het fijnmazige kampenlandschap, de dekzandrug Westereng, behoud van de openheid van de enges;
- lastige realisatie van het tweede deel van de ecologische verbinding zone Lunterse Beek;
- uitbreidingswensen voor alle dorpen: bedreiging voor landschappelijke kwaliteiten en karakteristieken van dorpsranden.

Visie en projecten landbouw-ontwikkelingsgebied Lunteren

Kenmerkend voor dit deelgebied wordt de scheiding tussen een puur landbouwkundige kern en een schil met meer gemengde functies eromheen. In het midden – het landbouw ontwikkelingsgebied - is door aanleg van brede beplantingsstructuren een grootschalig draagkrachtig open ka-

merlandschap ontstaan, waarbinnen alle groeiruimte is voor agrarische bedrijven met behoud van de omgevingskwaliteit. Het stimuleren van agrarische vernieuwingen, al dan niet gekoppeld aan het Food Valleyconcept, heeft geleid tot vitale en duurzaam producerende bedrijven. In buurtschappen, de dorpsranden en in de zoekzones voor landschappelijke versterking hebben stoppende agrariërs hun bouwrechten verzilverd. Door het toepassen van rood voor groen constructies zijn de zoekzones voor landschappelijke versterking omgevormd tot een halfopen landschappen op de overgang van de Vallei naar de Veluwe. De ecologische verbinding langs de Lunterse Beek is tot stand gekomen door aanleg van landschapselementen en inrichting van natuur, doordat agrariërs groen/blauwe diensten verlenen en door de komst van nieuwe landgoederen.

De gewenste ontwikkeling voor het LOG Lunteren is per thema (indeling PMJP) aangeduid en is verder uitgewerkt in projecten.

Natuur

2.1.1 Realisatie laatste fase provinciale EVZ Lunterse Beek. Continuering van het bestaand beleid door aankoop en inrichting van de provinciale ecologische verbingszone Lunterse Beek, het deelgebied tussen de Buzerd en Daatselaar. Veluwe-Buzerd, incl. faunapassages, is gereed. Volgens de streekplanherziening herbegrenzing EHS (juli 2009) is 19 ha stapsteen en 4 ha corridor nodig voor de modellen das en kamsalamander. Tevens zullen hier middels groen-blauwe diensten landschapselementen gerealiseerd en beheerd kunnen worden met een vergoeding voor grondwaardedaling of opbrengstderiving. Dit wordt opgenomen in het in 2010/2011 opgestelde Gebieds UitvoeringsProgramma (GUP) voor groen-blauwe diensten in Ede (zie 6.6).

Landschap

2.1.2 Aanleg brede houtsingels. Naast de beperkte landschappelijke inpassingsplannen bij bouw van stallen en schuren etcetera, zijn grotere beplantingen nodig om op termijn een draagkrachtig landschap te behouden. Dit gebiedsproject stimuleert de aanleg van beplantingsstructuren in het heide- en broekontginningslandschap (brede houtsingels, laanbeplantingen en benadrukken van de Westeneng). Uitvoering vindt plaats in het kader van gemeentelijke landschapsbeheer (zie 6.6).

* landschapsbeheer: zie algemene projecten en doelen.

Water

2.1.3 Geclusterde waterberging in landschapsstructuur, tbv. postzegelplannen inbreiding dorpen. Realisatie van compacte waterberging buiten de kernen Otterlo, Harskamp, Wekerom, Lunteren. Naar verhouding 10% waterberging en 10% landschapsbouw ten opzichte van het te bebouwen oppervlak bij inbreiding.

2.1.4 Waterberging 10% en landschapsbouw 10% bij de uitbreidingsplannen dorpen. Realisatie van waterberging gecombineerd met landschapsbouw buiten de kernen Otterlo, Harskamp,

Wekerom, Lunteren. Naar verhouding 10% waterberging en 10% landschapsbouw ten opzichte van het te bebouwen oppervlak bij uitbreiding van de kernen.

Landbouw

2.1.5 Ondersteuning vernieuwing en functieverandering grondgebonden agrarische bedrijven. De ondersteuning van de vernieuwing van agrarische bedrijven voorkomt stagnatie en bevordert een moderne, economisch sterke en duurzame bedrijfstak. Betreft ook de begeleiding van verbreding van grondgebonden landbouw, en het stimuleren van biologische teelten en/of zorgboerderijen en groene en blauwe diensten. Ook functieverandering richting wonen kan voor agrariërs een goed optie zijn. De agrariërs nemen zelf het initiatief, en de gemeente Ede faciliteert.

2.1.6 Bedrijfsverplaatsing. Betreft de verplaatsing van 6 bedrijven (€ 2.000.000, financiering uit Reconstructie). De gemeente Ede faciliteert.

2.2 De Klomp, Ederveen, Wallenburg

Dit deelgebied wordt aan de zuidzijde begrensd door het stedelijk gebied van Ede (ISEV en Kernhem) en aan de noordzijde door de lijn Lunterse Kade / Goorsteeg. De A30 vormt de oostelijke begrenzing en de Grebbelinie (Slaperdijk) de westelijke. Dit deelgebied vormt een onderdeel van het oude buurtschap Doesburg dat tot begin vorige eeuw nog een eigen bestuurlijke eenheid was. Nu wordt dit gebied vooral gekenmerkt door de nabijheid van de stad en grootschalige infrastructuur. De doorsnijding met de A30 en ontwikkelingen in de landbouw hebben van de oorspronkelijke samenhang weinig meer heel gelaten. Het buurtschap Doesburg strekte zich uit van de hoge droge zandgronden op de Veluwe tot de lage natte veengronden bij Ederveen. Het hoogteverschil tussen oost en west is ruim 20 meter. Door deze bijzondere situatie zijn er een groot aantal landschapstypen in dit deelgebied herkenbaar. De veenontginningsrond Ederveen zijn door hun bijzondere vorm (zeer smalle

langgerekte percelen) uniek in Nederland en zijn daarom ook cultuurhistorisch van betekenis. De bebouwingsdichtheid is voor een landelijk gebied zeer hoog. Dit is veroorzaakt door overerving.

Actuele ontwikkelingen en beleid

Door de nabijheid van grote kernen als Ede en Veenendaal en de grootschalige infrastructuur die sterk in ontwikkeling is, is de stedelijke druk groot. Met name bij Kernhem, de afrit van de A30 en bij station Veenendaal-De Klomp zijn de potenties voor stedelijke functies groot. De regiovisie Zoeklocaties stedelijke functie, uitgewerkt en vastgesteld in het Structuurplan Zoekzones stedelijke functies (2008), biedt mogelijkheden voor uitbreidingen van Ederveen (aan de westzijde) en van Ede (ten noorden van Kernhem). Vrijwel het gehele deelgebied is verder zoekzone voor landschappelijke versterking.

Opgave

De structuurvisie dient bij te dragen aan de oplossing van onderstaande problematiek. Minder perspectieven voor een gezonde agrarische bedrijfsvoering; de smalle percelen, de hoge grondwaterstand, slechte ontsluiting, kleine bedrijven, minder gebiedsperspectief; kleine landbouwbedrijven, toename intensieve teelten, nevenactiviteiten, relatief groot aantal verwachte bedrijfsbeëindigingen en functieverandering.

De bijzondere landschappelijke setting en de samenhang tussen de afzonderlijke delen van de reeks Veluwe-Grebbelinie wordt nauwelijks als zodanig ervaren:

- ontbreken van de ecologische en recreatieve samenhang tussen Veluwe en Vallei, plus de A30 als grote barrière.
- te beperkt benutte ecologische, recreatieve en cultuurhistorische potenties van de Grebbelinie.
- invloed van bedrijventerrein BA 12 en het tussenliggende agrarisch gebied en ecologische verbingszone.

Visie en projecten De Klomp, Ederveen, Wallenburg

Het landschap tussen de Veluwe en de Grebbelinie - aan de noordflank van het ISEV gebied en Ede - is getransformeerd naar een samenhangend groengebied met een zeer gemengd gebruik; variërend van grondgebonden landbouw, waterberging, natuur, zorgfuncties, landelijk wonen

tot recreatie. Het gebied functioneert als uitloopgebied voor de aanliggende kernen Ede, Veenendaal, Ederveen en Lunteren en als duurzame groene buffer. Daarmee is deze groenzone een belangrijk onderdeel van het groen blauwe casco geworden.

Als dragers in deze groene zone heeft de gemeente de van oost naar west lopende recreatieve en ecologische verbindingen (Veluwe-Allemanskampje) gerealiseerd. In het oosten sluit de zone – via de Doesburger Eng en Groene Wig – aan op de Veluwe. In het westen ligt de Ecologische hoofdstructuur, met noord-zuidverbindingen langs de Slaperdijk tussen de Lunterse beek en de Rijn. Voor de infrastructurele barrières (A30, Valleilijn, Hoofdweg) zijn passende oplossingen gerealiseerd in de vorm van fietsbruggen/tunnels en ecopassages.

In de zoekzone voor landschappelijke versterking is nieuwe toegankelijke natuur gerealiseerd. Dit is gelukt dankzij de verruimde mogelijkheden voor particulieren om hier nieuwe landgoederen te stichten, gecombineerd met landelijk wonen (rood voor groen). De gewenste ontwikkeling voor De Klomp, Ederveen, Wallenburg is per thema (indeling PMJP) aangeduid en is verder uitgewerkt in projecten.

Natuur

2.2.1 Realisatie provinciale evz Lunterse Beek-Rijn, ontbrekend deeltraject Allemanskampje tot natuurgebied recreatieplas Ede-West. De provinciale EVZ Lunterse Beek - Rijn is grotendeels in plannen vastgelegd (incl. kosten) of is gerealiseerd. Alleen het deeltraject Allemanskampje tot het natuurgebied van de toekomstige recreatieplas ontbreekt. Dit deel van het tracé is 1,5 km lang. Er moet nog 11 ha verworven en voor natuur ingericht worden (corridor en stapstenen model kamsalamander en vuurvlieder) conform de Streekplanherziening EHS van juli 2009. In het GUP, opgesteld 2010/2011, wordt het bereiken van de landschappelijke doelen gestimuleerd middels groenblauwe diensten met grondwaardedaling of opbrengstderving (zie 6.6).

* Groene verbinding Veluwe - Allemanskampje: realisatie zie algemene doelen en projecten in 6.6.

Landschap

2.2.2 Multifunctionele groenzone Ederveen - Doesburg; Ten noorden van de N224 is - tussen de Slaperdijk en de A30 een multifunctionele groenzone ontwikkeld, waarin naast de landbouw ruimte is voor natuur, landschapsbouw en recreatieve infrastructuur. De zone sluit aan op recreatieve groene elementen uit het ISEV-gebied, zoals de buitenplaatsenzone, de recreatieplas en het agrarisch middegebied. Voor het gebied is een gebiedsagenda en rood voor groen regeling uitgewerkt in 2010. Hieraan wordt voorlopig geen uitvoering gegeven.

* Landschapsbeheer: zie groene verbinding Allemanskampje (zie 6.6).

Recreatie

2.2.3 Wandelpad tussen Fort Buursteeg en De Klomp. In aansluiting op de aanpak van het Fort aan de Buursteeg (sleutelproject Grebbelinie) als centraal bezoekerscentrum voor de Grebbelinie, wordt de realisatie van de ontbrekende wandelverbinding gecombineerd met de aanleg van de ontbrekende fietsverbinding tussen het Fort en NS De Klomp (tevens onderdeel van de “verkeersstructuur tussen Renswoude, Ede en Veenendaal, december 2009, gemeente Veenendaal). De aanleg van een wandelverbinding bestaat uit een halfverhard pad. Het fietspad wordt door de provincie gerealiseerd en gefinancierd.

2.2.4 Recreatieplas Ede-West (BTA12) inclusief natuurgebied. Recreatie en water in combinatie met natuurontwikkeling (evz) en landschapsbouw komt tot stand als onderdeel van het integrale project voor zandwinning en water- en oeverrecreatie. Uitvoering en financiering door private partij.

2.3 Het Binnenveld

Het Binnenveld kent duidelijke omgrenzingen in de vorm van de A12 in het noorden, de Rijndijk in het zuiden en aan weerszijden de bebouwde kernen van Veenendaal, Rhenen, Wageningen

en Bennekom. Het Edese deel van het Binnenveld wordt uiteraard begrensd door de gemeentegrenzen met Wageningen en Veenendaal. Het is een laaggelegen, nat, open en agrarisch gebied waar het ‘Valleigevoel’ intenser beleefd wordt dan elders in de Gelderse Vallei omdat de beboste stuwwallen van Veluwe en Utrechtse Heuvelrug hier het dichtst bij elkaar komen. De aanwezigheid van de Grift draagt hier nog verder aan bij. Tegelijkertijd is de omgeving van het Binnenveld één van de meest verstedelijkte omgevingen van de Gelderse Vallei. Dit zal in de toekomst ook steeds zichtbaarder worden vanuit het Binnenveld als de woningbouw van Veenendaal-Oost en de uitbreiding van de WUR gerealiseerd zijn.

De landschapstypen die in het Binnenveld voorkomen zijn het veenontginingslandschap in het westen en het broekontginningslandschap in het oosten. Zeer kenmerkend voor het Binnenveld is de dekzandrug die vanuit de Veluwe het gebied inloopt en waarop zich een kampenlandschap heeft ontwikkeld.

Actuele ontwikkelingen en beleid

Voor het Binnenveld hebben de betreffende gemeenten gezamenlijk een WERVstructuurvisie opgesteld met een doorkijk naar 2015 en 2030. Voor wat betreft het centrale deel van het Binnenveld wordt in deze visie gestreefd naar behoud van het open, agrarische karakter en naar meer ruimte voor natuur, waterberging en extensieve recreatie.

Om dit gestalte te geven is een landschapsontwikkelingsplan (LOP) Binnenveld (WERV 2007) opgesteld naast de uitwerking van het reconstructieplan Binnenveld-oost. Inmiddels zijn diverse projecten vanuit deze plannen uitgevoerd of opgestart.

Daarnaast zijn en worden in het Binnenveld diverse plannen opgesteld namelijk het beheerplan voor het Natura 2000 gebied en de inrichtingsvisie voor de Groene Grens tussen Ede-Veenendaal-oost.

Opgave

De structuurvisie dient bij te dragen aan de oplossing van onderstaande problematiek:

- slechte verkaveling voor de grondgebonden landbouw;
- beperkte mogelijkheden voor functieverandering, vernieuwing en bedrijfsbeëindiging;
- belangrijke natuurwaarden en potenties omliggend gebied;
- ontbreken van ecologische verbinding tussen Veluwe en Heuvelrug,;
- beperkte recreatieve mogelijkheden;
- behoefte aan waterberging;
- fysieke en visuele verstoring;
- bedreiging groen karakter door stedelijke ontwikkeling van bouwlocaties als Veenendaal-oost.

Visie en projecten het Binnenveld

Voor het Binnenveld geldt het volgende streefbeeld:

Het Binnenveld is, ondanks de voortschrijdende verstedelijking, een open landschap gebleven. In het toegankelijke landschap is ruimte voor grondgebonden landbouw, natuur, waterberging en (extensieve) recreatie. Met vrijwillige kavelruil is de bedrijfsvoering van de grondgebonden bedrijven efficiënter geworden. Melkkoeien weiden op kavels aansluitend aan de bedrijfsgebouwen.

De agrarische ondernemers voegen zich naar het waterkwaliteits- en kwantiteitsbeheer (ruimte voor waterberging). Ze doen aan nevenactiviteiten en dragen bij aan het beheer van natuur en landschap. In het centrale deel van het Binnenveld langs de Grift zijn de natuurgebiedjes de Hel, de Blauwe Hel, de Bennekomse Meent uitgebreid tot een samenhangend natuurgebied. In het agrarische landschap is ruimte voor weidevogels.

De identiteit en herkenbaarheid van het Maanderbroek, de Kraats, de Hoeven, Nergena, is versterkt door de bestaande verschillen aan te zetten en cultuurhistorische elementen (zoals de Grebbelinie en de kasteelplaats Harselo) beter zichtbaar te maken. In het zoekgebied voor landschappelijke versterking De Kraats heeft landschapsbouw geleid tot nieuwe landgoederen (rood voor groen) en versterking van het ecologisch netwerk ruimtelijke kwaliteit.

De groene wiggten ten noorden en

zuiden van Bennekom zijn behouden en versterkt, zodat de ruimtelijke en ecologische relatie tussen de Veluwe en het Binnenveld is behouden. Aan de noordzijde van het Binnenveld is de groenzone bij Veenendaal-oost gerealiseerd: een natuurgebied gecombineerd met mogelijkheden voor extensieve recreatie (bijv. wandelommetjes) en waterberging. Samen met de ecologische verbindingzone naar de Gelderse Vallei is dit gebied een duurzame groene wig zonder bebouwing tussen Ede en Veenendaal. Het agrarisch gebied is daardoor kleiner geworden.

De agrarische bedrijven bij de Groenzone Ede-Veenendaal hebben gebruik gemaakt van de functiewisselingsmogelijkheden. Aan de oostzijde van het Binnenveld is de relatie met de Veluwe beperkt door de stedelijke ontwikkeling van Wageningen en Bennekom.

De ecologische relatie met het centrale gebied wordt in het agrarisch gebied gerealiseerd door aanleg en verbreding van de beplantingen en slootoevers. Recreatieve paden en routes zijn in overleg met grondeigenaren, bewoners en gebruikers ontwikkeld.

De vier gemeenten willen investeren in de ecologische, landschappelijke en recreatieve waarden van het Binnenveld. Ze streven ernaar vernieuwing en functieverandering bij agrariërs mogelijk te maken. Het veranderingsproces moet leiden tot een nieuw duurzaam economisch draagvlak in combinatie met nieuwe ruimtelijke kwaliteit. Het landschapsfonds met private middelen draagt bij aan de duurzame instandhouding van het Binnenveld als groen uitlooph gebied.

De gemeente Ede neemt hierin haar eigen verantwoordelijkheid. De gewenste ontwikkeling voor het Edese deel van Binnenveld Oost is per thema (indeling PMJP) aangeduid en is verder uitgewerkt in projecten.

Natuur

2.3.1 Weidevogelbeheer.

De gemeenten willen weidevogelbescherming in de open delen van het Binnenveld realiseren. Er is een weidevogelplan opgesteld (Weidevogelplan Binnenveld, CLM 2009). Het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen is afhankelijk van beschikbare subsidies.

2.3.2 Realisatie Groene Grens Ede-Veenendaal met 14 ha STUIT subsidie provincie Gelderland. In het Plan van Aanpak voor de Groene Grens Ede-Veenendaal is vastgelegd: 12 ha bebouwing en 95 ha groenzone waarvan 70 ha natuur. Alle kosten komen ten laste van opbrengsten uit Veenendaal-Oost, bebouwing in het zgn. zuid- en noordbalkon (gem. Veenendaal). Voor de planmatige uitvoering van de provinciale ecologische verbindingzone heeft de provincie Gelderland 14 hectare verwerving gesubsidieerd (2010) en subsidieert nog 14 ha inrichting (STUIT stedelijk uitlooph gebied).

* Groene verbinding Hoekelum-Bennekomse Meent: zie algemene doelen en projecten (zie 6.6).

Landschap

2.3.3 Implementatie landschapsfonds Binnenveld.

Na het onderzoek naar de haalbaarheid van een Binnenveldfonds is in 2010 de implementatie en oprichting van het fonds gestart om private middelen te genereren, dit maakt onderdeel uit van de LNV-pilot.

2.3.4 Cultuurhistorie op kaart

In het LOP Binnenveld is een project opgenomen voor een cultuurhistorische waardenkaart in het hele Binnenveld. In de gemeente Ede is een cultuurhistorische waardenkaart voor het hele agrarisch gebied gemaakt (2010).

2.3.5 Groene wig Ede-Bennekom

De gemeente Ede heeft een visie op de groene wig tussen Ede en Bennekom opgesteld (Landschapsplan 2009). Dit plan wordt meegenomen in de diverse projecten in en rond dit gebied. De uit te voeren maatregelen in deze groenzone zijn in 2010 gerealiseerd.

2.3.6 Continuering vervangen en aanvullen wegbeplanting omgeving De Kraats/Nergena.

Vervolg en afronding van de vervanging van wegbeplanting in De Kraats en Nergena.

Recreatie; maatregelen uit Verkenning uitwerking

Reconstructieplan Binnenveld Oost

2.3.7 Recreatieve voorzieningen en infopanelen op knooppunten.

Plaatsing van infopanelen, banken en dergelijke op rustpunten/knooppunten. Grondgebied Ede. Kosten verdeling Ede - Wageningen 50/50

2.3.8 Fietspaden oost + fietsbrug

Fietsbrug en fietssuggestiestroken. Fietsbrug op grondgebied Wageningen. Budget is al beschikbaar en de maatregelen worden in 2011 gerealiseerd.

* Klompenpad: zie algemene doelen en projecten.

Landbouw; maatregelen uit Verkenning uitwerking Reconstructieplan Binnenveld Oost

2.3.9 Bedrijfsverplaatsing

Verplaatsing van 3 bedrijven in Binnenveld Oost (Ede en Wageningen). Financiering uit Reconstructie.

Algemene maatregelen

2.3.10 Commissie en voorlichting oost.

Voor de afstemming van de verschillende activiteiten heeft de gemeente Ede samen met Wageningen een nieuwe adviescommissie ingesteld (17 december 2007).

2.3.11 Gebiedsmakelaar kavelruil.

Vrijwillige kavelruil is de sleutel voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven. De gebiedsmakelaar werkt hierbij initiërend en faciliterend. Inspanningen gericht op zowel Wagenings als Edes grondgebied.

2.4. Veluwe

Onder Veluwe wordt hier verstaan het CVN gebied. Hiermee wordt aangesloten op de gebiedsindeling zoals gehanteerd door de provincie Gelderland.

Actuele ontwikkelingen en beleid

In de Nota Ruimte is de Veluwe benoemd tot Nationaal Landschap. De grenzen ervan zijn door de provincie Gelderland vastgesteld.

Het Veluwebeleid is met name gericht op het in stand houden en verder ontwikkelen van natuurwaarden. Hiervoor wordt verwezen naar het rapport Veluwe 2010. Natuurontwikkeling is voor de Veluwe bovenschikkend.

Voor de overige functies geldt een restrictief beleid. Het gebied moet aantrekkelijk blijven voor recreanten.

Nieuwe ontwikkelingen mogen geen nadelige effecten hebben op de aanwezige natuurwaarden. Voor de recreatie zijn groeiclusters bij Lunteren en Otterlo aangewezen.

Dit maakt onderdeel uit van het Krimp en Groeibeleid waarbij krimp van recreatieve bedrijvigheid op de Veluwe wordt gecompenseerd door groei aan de randen.

Het regeringsprogramma van de huidige regering geeft aan dat het voornemen is om sterk te bezuinigen op natuur en landschap. Voor de uitvoering van dit beleid op de Veluwe heeft dit voor de in uitvoering zijnde projecten en reeds aangegane verplichtingen geen gevolgen. Dit houdt ondermeer in dat alle ecoducten rond de Veluwe zullen worden gerealiseerd en plannen die zijn uitgevoerd in het kader van de ILG overeenkomst met de provincie afgerond kunnen worden. Realisatie van robuuste verbindingen wordt gestopt, en nieuwe verplichtingen in het kader van het ILG contract met de provincie zullen van geval tot geval bekeken worden op mogelijkheid van subsidie. Door de staten zijn in dit kader recent moties aangenomen waarbij voortzetting subsidies aan schaapskudden en voortzetting realisatie fietsbeleid aan de orde zijn.

Opgave

De structuurvisie dient bij te dragen aan de oplossing van onderstaande problematiek:

- de sterke versnippering van de Veluwe door hekken, wegen;
- ontbreken van doorgaande routes en routenetwerken voor recreanten: (fietsers, wandelaars, ruiters et cetera;)

- dichtslibben van de randen met recreatieve activiteiten;
- beperkte natuurwaarden en door de toename van (intensievere) recreatie onttrekken van zonering voor verkeer, natuur en recreatie;
- bedreiging van de diversiteit aan landschapseenheden (bos, stuifzanden, heide, landbouwenclaves) en instandhouding en herkenbaarheid van cultuurhistorische fenomenen (Celtic fields, Hessenwegen, etc.);
- ontbreken ecologische en visuele samenhang van dal van Renkumse Beek en evz's in de Vallei.

Visie en projecten Veluwe

Door behoud en versterking van de karakteristieken van de diverse bostypen, stuifzanden, heide en landbouwenclaves is de ruimtelijke en ecologische diversiteit op de Veluwe vergroot. Cultuurhistorische en archeologische elementen, zoals Hessenwegen en Celtic fields, zijn zichtbaar en begrijpelijk voor recreanten. Door onthekking en afwaardering van wegen is het voor dier en mens beter mogelijk de Veluwe ongestoord te doorkruisen.

Het recreatieve netwerk voor fietsers, ruiters en wandelaars is verbeterd en aangevuld. Verblijfsrecreatie echter is teruggedrongen naar de randen van de Veluwe. Door integrale planvorming en een goede landschappelijke inpassing zijn van de recreatieclusters bij Lunteren en Otterlo aantrekkelijke bosparken met een veelheid aan functies gemaakt. Op de open enges is het agrarische beheer afgestemd op de cultuurhistorische en ecologische waarden. De intensieve teelten zijn hier verdwenen. De oude schaapsdriften zijn hersteld. Dankzij het restrictieve beleid ten aanzien van storende en nieuwe functies is in de groene wiggen de ruimtelijke en functionele samenhang tussen de Veluwe en de Vallei behouden. De gewenste ontwikkeling voor de Veluwe is per thema (indeling PMJP) aangeduid en is verder uitgewerkt in projecten.

Natuur

- 2.4.1 Ontsnipperingsmaatregelen fauna. Diverse fysieke maatregelen (o.a. faunatunnels/rasters afwaardering wegen).
- 2.4.2 Herontwikkeling natuurcentrum Veluwe. Fysieke herinrichting van natuurcentrum, eigendom gemeente Ede
- 2.4.3 Natuurvisie gemeentelijke bostreinen: uitvoeringsmaatregelen. Betreft uitvoeringsmaatregelen voor omvorming van geïntegreerd bosbeheer naar natuurbeheer
- 2.4.4 Inrichting Doesburger Eng. Doesburger Eng moet uitloophoeft worden van Kernhem. Ook verbindingen (recreatief, ecologisch) maken met de Veluwe. Diverse fysieke maatregelen zoals aanleg/verbeteren van paden, Molenbiotoop verbeteren. Gebiedsvisie is aan Raad gepresenteerd. Gemeente maakt beleidsvisie voor ontwikkeling en herstel. Fase 2 is gestart: uitvoeringsprogramma en gebiedsorganisatie. Katalysator is private ontwikkeling van zorgcentrum en omgeving.

Landschap

- 2.4.5 Herstel en ontwikkeling van de karakteristieken van het Lunterse Buurtbos. Visie en planontwikkeling, herinrichtingsmaatregelen, herstel historisch lanenpatroon en uitvoering
- 2.4.6 Landgoed Kernhem: planvorming en uitvoeringsprogramma. Ontwikkeling tot stadspark. Voor het herstel en de ontwikkeling van landgoed Kernhem (= stadspark) wordt de visie geactualiseerd. Het gaat om nieuwe elementen en herstel van het parkbeeld en de lanenstructuur

- 2.4.7 Masterplan behoud cultuurhistorische en archeologische elementen: cultuurhistorische waardenkaart.. Behoud cultuurhistorische en archeologische elementen in het Edes deel van de Veluwe; zowel op gemeentelijke terreinen als bij particulier eigendom. Hierin worden ook 'Tijdslijnen Lunteren' en het Belgisch vluchtelingen kamp opgenomen. De objecten worden behouden, onderhouden en zichtbaar gemaakt. De gemeente Ede steunt particulieren en organisaties daarbij. In 2011-2012 wordt een cultuurhistorische waardenkaart voor het gemeentelijk grondgebied opgesteld, waarop waardevolle cultuurhistorische elementen, structuren en zones staan aangegeven.
- 2.4.8 Recreatiecluster Otterlo, ontwikkeling als herkenbare Veluwse kern (pilotproject). Imagoverbetering Otterlo. Voorzieningen ten behoeve van recreatieve ontwikkeling zoals horeca-voorzieningen en opvang bezoekers (op terrein RWZI). Denkbaar maatregelen voor openbare ruimte: straatmeubilair, routes, infopanelen, transferium en halte OV en realisatie parkeerplaats. Koppeling aan opstelling structuurplan Otterlo.

Recreatie

- 2.4.9 Recreatief attractiepunt Goudsberg: Middelpunt van Nederland. Ontwikkelingsplan is mede omschreven in Cultuurnota EWZ. Stichting Het Luntersche Buurtbosch heeft samen met het Gelders Landschap gemeente en plaatselijke groepen het initiatief genomen. Een eerste planuitwerking, "Contourenschets Goudsberg Middelpunt van Nederland" is door de initiatiefne-

mers recent aangeboden aan de gemeente, en in opdracht van de gemeente wordt dit plan uitgewerkt. Planonderdelen zijn genoemd: herinrichting middelpunt van Nederland, aanleg van recreatieve routes met aandacht voor cultuurhistorie, landschap en geomorfologie. Uitgangspunt is herstel en verbinden van de in het gebied van de rond het middelpunt van Nederland liggende liggende waardevolle gebieden zoals Celtic fields, Pinetum, Luntersche Buurtbos, Wekeromse Zand..en Goudsberg.

- 2.4.10 Fietstotaalplan Veluwe: uitvoering plan inclusief reconstructie bestaande fietspaden. Diverse fysieke maatregelen zoals aanpassing/optimalisatie routenetwerk en nieuwe fietspaden. Gemiddeld ieder jaar een fietspad.
- 2.4.11 Verbetering routenetwerken op de Veluwe; voor mountainbikes, wandelaars, ruiters, aangespannen paard e.d. Diverse aanvullende voorzieningen en bewegwijzering, en voor communicatie.

Algemene maatregelen

- 2.4.13 Onderzoek, beleidsvoorbereiding, ondersteuning initiatieven van derden voor specifiek Veluwse projecten. Om specifiek Veluwse projecten van de grond te tillen, wordt er onderzoek gedaan en of plannen opgesteld waarvoor cofinanciering nodig is.

2.5 Renkumse Poort

Visie en projecten Renkumse Poort

De hoge bovenloop van het dal van de Renkumse Beek – met de Ginkelse Heide en de landbouwenclave Vlinderdas – maakt weer deel uit van het beekdal. Inrichtingsmaatregelen hebben er voor gezorgd dat de samenhang tussen de bovenloop en de benedenloop is hersteld. De Renkumse Beek is (periodiek) watervoerend. Dankzij inspanning van de gemeente Ede – als locale overheid en als terreinbeheerder – is de landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische diversiteit versterkt. De gewenste ontwikkeling voor de Veluwe is per thema (indeling PMJP) aan-geduid en is verder uitgewerkt in projecten.

Natuur

2.5.1 Bouw 3e schaapskooi Ederheide
Door de Stichting De Edese Schaapskudde is het initiatief genomen om samen met Natuurmonumenten en Defensie de begrazing van de Ederheide en het Planken Wambuis te optimaliseren. Hiervoor is uitbreiding van de schaapskudde op de Ederheide noodzakelijk en de bouw van een derde schaapskooi, naast de schaapskooi op Kreef. De start van de bouw is begin 2011.

Landschap

2.5.2 Vlinderdas: afronden natuurontwikkeling.
Betreft maatregelen als ontpachting, natuurontwikkeling en recreatieve inrichting.

Recreatie

2.5.3 Wildobservatiepunt Eder & Ginkelse Heide.
Dit project versterkt de beoogde zonering voor natuur en recreatie op de Eder & Ginkelse heide. Planvorming, herinrichting en kwalitatieve verbetering van het wildobservatiepunt

2.6 Algemene projecten

Dit zijn doelen en projecten die de afzonderlijke deelgebieden overstijgen.

Projecten natuur

- 2.6.1** Ecologische netwerk: continuering realisatie groene verbindingen (secundair casco)
Groene verbinding Allemanskampje – Veluwe en groene verbinding Hoekelom - Bennekomse Meent . De planvorming en doelen zijn opgenomen in het GebiedsUitvoeringsProgramma (GUP Ede) voor groenblauwe diensten (2010/2011) . Zie project 6.6
- 2.6.2** Ecologisch netwerk: aanleg ecopassages.
Passages in het ecologische netwerk Vallei: Hoofdweg ten zuiden van Ederveen (2x dassentunnels), N224 (2x amfibieëntunnels), Spoorlijn (flinke amfibieëntunnel door Prorail), Lunterseweg (dassentunnel), De Kraats (2x dassentunnels, zie LOP Binnenveld).
- 2.6.3** Inventarisatie flora en fauna groen blauw casco.
Om de noodzaak en het functioneren van het ecologisch netwerk en groene verbindingen in de Vallei te kennen is flora en fauna onderzoek nodig. De eerste onderzoeken zijn in 2010 uitgevoerd.
- 2.6.4** Bijhouden ecologische verwachtingskaart.
Met de Ecologische verwachtingskaart Ede wordt het mogelijk proactief te handelen bij functieveranderingen in het buitengebied. Hiermee kan worden voorkomen dat de natuurwetgeving als rem op ontwikkelingen gaat werken. Voor geheel Ede is de ecologische verwachtingskaart opgesteld.

Projecten landschap

- 2.6.5** Landschapsmedewerker en administratieve ondersteuning.
De landschapsmedewerkers (1,5 fte vaste formatie) met administratieve ondersteuning verzorgen de concrete beplantingsplannen en realisatie van de landschapselementen in het agrarisch gebied. Totaal benodigd is 2,5 fte. Dit budget is toereikend voor de aanvulling op de vaste formatie: 0,5 fte medewerker landschapsbeheer en 0,5 fte administratieve ondersteuning.
- 2.6.6** Gemeentelijk landschapsbeheer in het gehele agrarisch buitengebied.
De gemeente Ede bevordert aanleg en herstel en duurzaam beheer van kavelgrensbeplantingen, erfbeplanting/landschappelijke inpassing, natuurlijke oevers en poelen bij particulieren. Dit beleid wordt gecontinueerd en volgens het provinciaal beleid in GebiedsUitvoeringsProgramma (GUP Ede) voor groenblauwe diensten (2010/2011) vastgelegd worden. Behalve het stimuleren van nieuwe aanleg van landschapselementen wordt op duurzaam beheer gestimuleerd middels de groenblauwe diensten. In het groenblauw casco worden grondwaardedaling of opbrengstderving mogelijk. Het landschapsbeheer wordt uitgevoerd met 75% cofinanciering van de provincie Gelderland.
- 2.6.7** In 2011-2012 wordt een cultuurhistorische waardenkaart (beleidskaart) voor het gemeentelijk grondgebied opgesteld, waarop waardevolle cultuurhistorische elementen, structuren en zones staan aangegeven. De meest waardevolle zones worden beschermd in verschillende bestemmingsplannen. De gemeente Ede stimuleert het behoud en herstel van objecten, structuren en gebieden in integraal cultuurhistorisch waardevolle zones. Dit draagt bij aan landschappelijke karakteristiek en betrokkenheid van bewoners. De uitvoering is afhankelijk van subsidies.

Projecten recreatie

- 2.6.8 Wandelpaden/klompenpaden; ommetjes deels over particulier terrein. Afgerond zijn 2 routes bij Lunteren, een route bij Harskamp, bij Wekerom, bij Otterlo en over de Doesburger Eng. In voorbereiding zijn de routes bij Bennekom en Ederveen. Totaal zullen samen met bewonersgroepen in Ede 8 routes gerealiseerd worden. Aanvullend op eventuele subsidies vergoedt de gemeente maximaal € 0.45/m1/jaar voor de openstelling. Landschapsbeheer Gelderland is centraal aanspreekpunt voor de klompenpaden. Kleine voorzieningen en eenvoudige onderhoudsmaatregelen gebeuren in het kader van gemeentelijk landschapsbeheer.
- 2.6.9 Fietstotaalplan: ontbrekende schakels Gelderse Vallei. Diverse fysieke maatregelen zoals aanpassing/optimalisatie routenetwerk, nieuwe fietspaden en bewegwijzering. Gemiddeld ieder jaar een fietspad.
- 2.6.10 Toeristische bewegwijzering. Dit betreft maatregelen om de toeristische bewegwijzering binnen de gemeente te verbeteren.

Projecten water

- 2.6.11 Opwaardering gemeentelijke waterlopen. Waterlopen bij de gemeente in beheer en/of eigendom worden opgewaardeerd. Oeverinrichting en -beplanting gericht op natuur- en landschapswaarden. Na onderzoeksfase volgt realisatie en beheer.

Algemene maatregelen en projecten

- 2.6.12 Contract Gemeente Ede – SVGV. De gemeente maakt met de SVGV afspraken over de uitbesteding van projectgebonden werkzaamheden en de inhuur van expertise. Hierover vindt afstemming plaats met de andere (Gelderse) gemeenten in de Regio
- 2.6.13 Uitwerkingsplannen voor de zes dorpen. Voor alle zes dorpen worden de dorpenvisies opgesteld (Ederveen, Bennekom) en/of geactualiseerd (Harskamp, Otterlo, Wekerom, Lunteren) en plan voor vlek C. Het gaat met name om de strategie voor inbreidingen en de verfijning van de visie op de zoekzones.
- 2.6.14 Bestemmingsplannen buitengebied. Er worden nieuwe bestemmingsplan gemaakt. In 2010/2011 voor het agrarisch gebied en daarna voor de Veluwe.
- 2.6.15 Uitwerking vereveningsafspraken, instellen landschapsfonds. In de regeling Functieverandering is een bijdrage opgenomen aan ruimtelijke kwaliteit (verevening). De verevening wordt in natura (landschappelijk inpassingsplan) en in geld gerealiseerd. De bijdragen worden middels deze Structuurvisie via een landschapsfonds gelabeld aan het buitengebied.
- 2.6.16 Begeleiding functieverandering. Een toename aan aanvragen voor functieverandering vindt plaats.. Uren zijn benodigd voor advisering aan initiatiefnemers en ontwikkelaars, wat de randvoorwaarden zijn bij voorgenomen ontwikkelingen. De kosten komen ten laste van de leges.
- 2.6.17 Programmamanager Buitengebied Ede De programmamanager coördineert de uitvoering van de projecten. Daartoe geeft hij/zij opdrachten aan projectleiders in het gebied (intern, Food Valley, DLG, SVGV, andere externen).en verzorgt de overall overeenkomsten met de provincie en verantwoording.

3 Rol van de gemeente Ede

De gemeente Ede voert regie op de ontwikkelingen in het buitengebied. De regierol is hier uitgewerkt in taken en in aspecten van organisatie.

3.1 Zorgvuldigheid bij de uitvoering

Uit de milieutoets en planMER blijkt dat uitvoering van de structuurvisie gunstige milieueffecten kan hebben. Per project zal steeds worden bepaald wat de daadwerkelijke gevolgen van de ingrepen met mogelijk negatieve effecten op de omgevingsfactoren zijn. Bij de realisatie van de projecten uit de structuurvisie is het streven negatieve effecten op het milieu te voorkomen en zijn de projecten gericht op het creëren van een meerwaarde. Dat kan door zorgvuldig aandacht te besteden aan de betreffende milieuaspecten en door afgewogen keuzes te maken ten aanzien van de locatiekeuze, de inrichting en de eventuele compensatie. Voor de uitwerking (verfijning en planvorming) en realisatie van woningbouw en bedrijventerreinen in de zoekzones zijn de milieueffecten nader onderzocht in een planMER.

3.2 Taken van de gemeente

De gemeente vult de regierol in met de uitvoering van de volgende taken:

- Regisseren bij initiatieven van particulieren en ontwikkelaars. Bij dergelijke ontwikkelingen is de gemeente faciliterend aanwezig. De dienstverlening bestaat uit stimulering, begeleiding en sturing en toetsing. Om de toetsende en sturende taak goed uit voeren dienen de specifieke beleidskaders geformuleerd en bekend te zijn.
- Uitvoeringsprojecten voorbereiden: projectidee ontwikkelen, partners zoeken en bij elkaar brengen, financiering voorbereiden, participeren of faciliteren bij de realisatie.

- Uitwerking van stedenbouwkundige visies (structuurvisies) en bestemmingsplannen is nodig om ruimtelijk beleid vast te leggen en rechtszekerheid aan burgers te bieden.
- Monitoring van voortgang en resultaten.

Om de gemeentelijke regierol goed uit te kunnen voeren en de uitvoering van de projecten aan te sturen, wordt het gemeentelijk programmamanagement versterkt. Vanuit het programmamanagement kunnen interne en externe opdrachten worden gegeven.

3.3 Afspraken met de provincie Gelderland

De gemeente Ede maakt met de provincie afspraken over de uitvoering en financiering van het Uitvoeringsprogramma voor het buitengebied van Ede. Gezien vele concrete projecten die al voor Binnenveld Oost zijn voorbereid, kan er op korte termijn voor dat deelgebied een gedetailleerde afspraak worden gemaakt over de uit te voeren projecten en de financiering van de uitvoering.

In de intentieovereenkomst die in maart 2008 getekend is zijn bindende afspraken gemaakt over de eigen financiering en over de cofinanciering vanuit het investeringsbudget landelijk gebied (ILG). Tevens wordt een inspanningsverplichting aangegaan om andere provinciale en Europese fondsen te verkrijgen voor de financiering van projecten uit het Uitvoeringsprogramma. Op basis van deze intentieovereenkomst wordt de eigen financiering, de cofinanciering en de uitvoering per begrotingsjaar ingevuld.

3.4 Organisatie en communicatie

Communicatie wordt gericht op twee schaalniveaus: de vijf deelgebieden en de projecten. Voor het Binnenveld bestaan hierover concrete ideeën. De ervaringen in het Binnenveld worden benut om de communicatie in vergelijkbare gebiedsprocessen te optimaliseren. Bij de voorbereiding en uitvoering van projecten wil de gemeente samenwerken met belangengroepen.

Landbouwontwikkelingsgebied Lunteren

De gemeente Ede ziet haar rol puur als begeleidend en faciliterend in samenwerking met partners.

De Klomp, Ederveen, Wallenburg

De gemeente Ede treedt op als trekker voor het opstellen en uitvoeren van het Masterplan Ederveen-Doesburg en de verdere realisatie van het groenblauwe casco. De realisatie van de ecologische verbindingen dient nog nader met de Provincie besproken te worden. De gemeente Ede is als belanghebbende deelnemer bij de realisatie van het wandel/fietspad Fort Buursteeg en De Klomp. Project Grebbelinie is hierin de trekker.

Het Binnenveld

De gemeenten Wageningen en Ede zullen parallelle afspraken maken gericht op de uitvoering van projecten in Binnenveld Oost. De provincie blijft trekker voor de realisatie van de Reconstructiedoelen. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De gemeente Ede treedt op als trekker voor beide gemeenten.
- Wageningen en Ede kennen een stuurgroep Binnenveld Oost, met daarin vertegenwoordigers van betrokken partijen. De commissie heeft tot doel te adviseren over de uitvoering en de afstemming van projecten in het Binnenveld. Het secretariaat ligt bij de gemeente Ede.

- Voor Ede is de opgave de projecten uit het Uitvoeringsprogramma van deze structuurvisie Buitengebied Ede te realiseren. Voor nadere advisering kan de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei ingehuurd worden op projectbasis.
- Bij de uitvoering van de reconstructieprojecten blijft de regie bij de provincie.

De Veluwe en Renkumse Poort

Bij de uitvoering van de Renkumse Poort projecten is de gemeente Ede, afhankelijk van de eigendomssituatie, trekker of deelnemende partij.

Ede treedt samen met de gebiedsorganisatie op als trekker voor de visieontwikkeling en inrichting van de Doesburger Eng.

Ede treedt op als trekker van het Masterplan behoud cultuurhistorie en archeologische elementen. Projecten worden door de gemeente uitgevoerd en particuliere initiatieven worden gesteund.

Samen met ander belanghebbende partners wordt gewerkt aan een integraal plan voor een recreatief attractiepunt Goudsberg. Het Gelders Landschap is als grootste grondbezitter initiatiefnemer.

In samenspraak met de Veluwse kernen wordt door Ede een plan ontwikkeld ten behoeve van de imagoverbetering van de betreffende dorpen.

4 Financiering

De financiering van het uitvoeringsprogramma wordt gedragen door de eigen gemeentelijke budgetten buitengebied, aangevuld met subsidies, bijdragen van derden en opbrengsten uit het Landschapsfonds. Voor de uitvoering van een groot aantal projecten is de gemeente afhankelijk van cofinanciering. Cofinanciering komt vooral uit ILG en andere provinciale en Europese subsidies. Bijdragen uit gemeentelijke rood voor groen projecten en andere vereveningsbijdragen worden in het op te richten Edese Landschapsfonds gestort (zie 4.1).

4.1 Gemeente Ede

Jaarbudget / kapitaallasten investeringen De Structuurvisie Buitengebied is een ambitieus plan. Uitvoering daarvan vergt vele miljoenen. Daarbij is onderscheid te maken tussen jaarbudgetten en investeringen. De bekostiging van al deze plannen zal, naast het jaarlijks beschikbare gemeentelijke budget, voor het overgrote deel moeten worden verkregen uit (provinciale) subsidies en bijdragen van derden. Jaarlijks stelt de gemeenteraad de budgetten en kredieten voor de uitvoering vooraf vast. Een project wordt gestart indien de financiering rond is. Het jaarlijkse budget is dan ook de randvoorwaarde waarbinnen de uitvoering plaatsvindt. Dat geldt zowel voor de kapitaal- en beheerkosten voortvloeiend uit de investeringen als voor de jaarbudgetten.

Vooralsnog is, na een omvangrijke ombuiging op de oorspronkelijk beschikbare gelden, jaarlijks tot en met 2018 gemiddeld € 482.000 beschikbaar. De ambities in dit plan sluiten daarop aan. Uitgangspunt blijft: eerst de financiering rond, daarna pas uitvoeren.

Landschapsfonds

Op 10 juli 2008 heeft de raad het 'Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede, Ruimte voor Kwaliteit' vastgesteld. In dit plan is opgenomen dat een Landschapsfonds zal worden ingesteld.

De bedoeling hiervan is dat de toename van verstedelijking van het landelijke gebied gecompenseerd wordt door investeringen in de groene ruimte. Bij afname van het areaal groen door woningbouw wordt een afdracht gedaan ten gunste van dit fonds. Het fonds wordt tegelijk met deze structuurvisie ingesteld.

Voeding van het Landschapsfonds

Het landschapsfonds wordt gevoed door een financiële bijdrage per m² of m³ verstedelijking van de groene buitenruimte, waarvoor geen regels voor natuurcompensatie gelden.

Het gaat dan om:

- functieverandering van agrarisch naar wonen. Landschappelijke inpassing dient verevend te worden. De bijdrage bedraagt € 10,- per m³ op te richten nieuw woongebouw, vastgelegd in de 'Regionale beleidsinvulling functieverandering en nevenactiviteiten' voor de Regio De Vallei (2008);
- functieverandering van agrarisch naar bedrijven, maatschappelijke en recreatieve functies. Landschappelijke inpassing dient verevend te worden. De bijdrage bedraagt in deze gevallen € 10,- per m² positief bestemde niet agrarische bestemming, vastgelegd in de 'Regionale beleidsinvulling functieverandering en nevenactiviteiten' voor de Regio De Vallei (2008).
- de ontwikkeling van zoekzones bij de dorpen. De bijdrage bedraagt € 5 per m² uit te geven grond. Dat geldt zowel voor derden als voor de gemeente zelf

Op basis van een eerste verkennende berekening zou de inleg in het Landschapsfonds vanuit deze projecten gezamenlijk gemiddeld ca. € 150.000 per jaar bedragen.

Aanwending van het Landschapsfonds

Het landschapsfonds wordt aangewend voor bijdragen of investeringen in het landelijke gebied, ter verbetering van de kwaliteit van het landschap en/of ecologie, al dan niet met cofinanciering (bijv. ILG subsidie).

Voor een aantal projecten met deze doelstelling is nog onvoldoende dekking

aanwezig. Voor de uitwerking van deze structuurvisie is daarom gekozen om te werken met een prioriteringslijst. Deze prioritering geeft aan voor welke projecten de vrijgekomen financiële middelen in het fonds als eerste worden ingezet.

Uit de volgende projecten worden die onderdelen gefinancierd die passen binnen de doelstelling van het landschapsfonds:

1. aanleg en herstel landschapselecties middels groenblauwe diensten (project 6.6);
2. klompenpaden (project 6.8);
3. aanleg wandelpad tussen Fort Buursteeg en De Klomp (project 2.3);
4. herstel en ontwikkeling Lunters Buurtbos (project 6.7);
5. herontwikkeling bossen conform bosbeleidsplan (project 4.5);
6. natuurvisie gemeentelijke bosterreinen (project 4.3);
7. landgoed Kernhem (project 4.6);
8. Recreatiecluster Otterlo (project 4.8/4.12);
9. Recreatief Attractiepunt Goudsberg (project 4.9).
10. maatregelen weidevogelbeheer (project 3.1),
11. wegbeplanting de Kraats (project 3.6),
12. ontsnipperingsmaatregelen projecten (project 4.1)
13. inrichting Doesburger eng (project 4.4)
14. Vlinderdas: afronden natuurontwikkeling (project 5.2).

In het uitvoeringsprogramma (hoofdstuk 5) staat aangegeven welk deel van elk project wordt gefinancierd uit het landschapsfonds.

Het streven is om jaarlijks enkele doelen uit te voeren. Hiervoor is de gemeente Ede afhankelijk van de inkomsten die het landschapsfonds ontvangt. Het doel is dat eind 2018 (einde looptijd van deze structuurvisie) alle genoemde projecten gerealiseerd zijn.

Elk jaar zal de besteding van het landschapsfonds worden verantwoord aan de raad.

4.2 Cofinanciering

Op basis van deze gemeentelijke inzet aangevuld met bijdragen uit het Landschapsfonds is cofinanciering mogelijk.

ILG

Een belangrijke bron voor cofinanciering is de ILG subsidie vanuit de provincie Gelderland, gericht op de ontwikkeling van het landelijk gebied in de periode 2007 – 2013. Voor de uitvoering van projecten uit het Uitvoeringsprogramma tot 2013 wordt nog € 490.000,- ontvangen. Daarnaast worden projecten rechtstreeks vanuit het reconstructieplan betaald. In maart 2009 is de ILG-overeenkomst getekend tussen de provincie Gelderland en gemeente Ede. Hierin staan meerjarige proces- en projectafspraken voor de uitvoering van de opgaven in het Landelijk Gebied. Jaarlijks wordt de projectenlijst en daarmee hoogte van de beschikking geactualiseerd. Na 2013 gaat een nieuwe ILG-periode in.

Overige provinciale en Europese fondsen

Ook zijn er specifieke provinciale fondsen en subsidies voor stedelijk gebied en recreatie (de regiocontracten), cultuurhis-

torie (Belvoir), de Veluwe (Veluwe 2010), realisatie van natuur, wandelpaden en landschapsbeheer doormiddel van groen-blauwe diensten Gelderland. Daarnaast zijn er EFRO, POP-gelden en de regeling Groen blauwe diensten. De gemeente zal samen met de provincie de mogelijkheden van Europese cofinanciering benutten. Hierover zijn thans geen harde afspraken te maken. Een eerste verkenning leidt tot de conclusie dat uit deze fondsen en subsidies maximaal € 6.000.000,- (zie tabel 1 en Hoofdstuk 5) te verwachten is. Omdat niet alle aanvragen worden gehonoreerd, is het realistisch uit te gaan van 80% van dit bedrag.

4.3 Overige impulsen voor ruimtelijke kwaliteit

Naast de projecten in het uitvoeringsprogramma worden particuliere initiatieven gestimuleerd. De gemeente heeft hierbij wel een faciliterende en begeleidende rol, maar financiert niet mee. Binnen de gemeentegrenzen draagt de gemeente ook bij aan de tot standkoming van de reconstructieprojecten. Zij levert hieraan geen financiële bijdrage, maar wel kennis en ervaring in projectgroepen.

4.4 Conclusie

Voor de geprogrammeerde projecten is in 2011 voldoende dekking aanwezig. Op basis van de aanvullende eigen financiering en nieuwe cofinancieringen wordt in de daarop volgende jaren over de uitvoering van de projecten besloten.

Onderstaand een overzicht van enerzijds de gecalculeerde investerings- en jaarbudgetbedragen voor 2011 tot en met 2018, exclusief reconstructieprojecten; en anderzijds de bijdragen vanuit de onderscheiden partners. In hoofdstuk 5 treft u hiervan een nadere onderbouwing aan.

Tabel 1 - Financieel overzicht structuurvisie (bedragen * € 1)

	Totaal van de bruto investeringen en jaarbudgetten	Subsidies overheden en bijdragen derden	Inzet van het Landschapsontwikkelingsfonds	Bijdrage gemeente Ede
LOG Lunteren	1.201.085	1.201.085		0
Ederveen e.o.	547.145	497.145	50.000	0
Binnenveld	280.400	134.400		146.000
Veluwe	2.534.400	820.015	370.000	1.344.385
Renkumse Poort	300.000	145.500		154.500
Algemene projecten	4.953.328	2.616.250	860.000	1.477.078
Landschapsfonds	1.280.000	640.000		640.000
Totaal	11.096.358	6.054.395	1.280.000	3.761.963

5 Uitvoeringsprogramma

				KOSTENRAMING excl. Reconstructie			DEKKING				
	Gebiedsindeling/Thema's / projecten	Investering of I/B c.q. Overige O	Reconstructie 2010 - 2018	Totaal 2011 - 2018	2011-2013	2014-2018	Gemeente Ede: alle projectkosten voor rekening van de gemeente	Derden; niet overheden	Inzet Landschapsfonds	max. prov. bijdrage ILG 2007 - 2013	overige provinciale e/o EU-financierings- bronnen e/o ILG na 2013
	LOG Lunteren										
	Natuur										
1.1	Realisatie laatste fase EVZ Lunterse Beek	I		€ 1.201.085		€ 1.201.085	€ 0			€ 0	€ 1.201.085
	Landschap										
1.2	Aanleg brede houtsingels: zie 6.6										
	Water										
1.3	Geclusterde waterberging in landschapsstructuur bij postzegelplannen inbreiding dorpen.	O		€ 0	pm	pm	financiering in exploitatie			€ 0	€ 0
1.4	Waterberging 10% en landschapsbouw 10% bij uitbreidingsplannen dorpen	O		€ 0	pm	pm	financiering in exploitatie			€ 0	€ 0
	Landbouw										
1.5	Ondersteuning vernieuwing en functieverandering grondgebonden agrarische bedrijven	O	€ 400.000								
1.6	Bedrijfsverplaatsing	O	€ 2.000.000								
	SUBTOTAAL LOG Lunteren		€ 2.400.000,00	€ 1.201.085	€ 0	€ 1.201.085	€ 0			€ 0	€ 1.201.085
	Overig agrarisch gebied Ederveen, Wallenburg, De Klomp										
	Natuur										
2.1	Realisatie provinciale evz Lunterse Beek-Rijn, ontbrekend deeltraject Allemanskampje - natuurdeel recreatieplas Ede-west	I		€ 497.145		€ 497.145	€ 0			€ 0	€ 497.145
	Landschap										
2.2	Multifunctionele groenzone Ederveen - Doesburg										
2.3	Wandelpad tussen Fort Buursteeg en De Klomp	B		€ 50.000	€ 50.000				€ 50.000	€ 0	pm
	Recreatie										
2.4	Recreatieplas Ede-West (BTA12) inclusief natuurdeel	O		pm			€ 0	private partij			
	SUBTOTAAL Ederveen e.o.			€ 547.145	€ 50.000	€ 497.145	€ 0	€ 0	€ 50.000	€ 0	€ 497.145

Deel 1. Introductie

Deel 2. Ontwikkelingsvisie

Deel 3. Realisatie

				KOSTENRAMING excl. Reconstructie			DEKKING				
	Gebiedsindeling/Thema's / projecten	Investering of I/B c.q. Overige O	Reconstructie 2010 - 2018	Totaal 2011 - 2018	2011-2013	2014-2018	Gemeente Ede: alle projectkosten voor rekening van de gemeente	Derden; niet overheden	Inzet Landschapsfonds	max. prov. bijdrage ILG 2007 - 2013	overige provinciale e/o EU-financierings- bronnen e/o ILG na 2013
Binnenveld; projecten uit LOP Binnenveld (WERV) en Verkenning uitwerking Reconstructieplan Binnenveld Oost en Groene Grens											
	Natuur										
3.1	Weidevogelbeheer	B		€ 40.000	€ 15.000	€ 25.000	€ 40.000		pm	€ 0	pm
3.2	Realisatie Groene Grens Ede-Veenendaal met 14 ha STUIT subsidie prv. Gelderland; inrichting	I		€ 134.400	€ 134.400		€ 0			€ 134.400	
	Landschap										
3.3	Implementatie Binnenveldfonds			€ 0							pm
3.4	Cultuurhistorie op kaart: zie 6.7										
3.5	Groene wig Ede-Bennekom										
3.6	Continuering vervangen en aanvullen wegbeplanting omgeving De Kraats/Nergena	I		€ 75.000		€ 75.000	€ 75.000		pm	€ 0	pm
	Recreatie; maatregelen uit Verkenning uitwerking Reconstructieplan Binnenveld Oost. Aanne: maatregelen- en kostenverdeling Ede - Wageningen 50/50.										
3.7	Recreatieve voorzieningen en infopanelen op knooppunten	I		€ 30.000		€ 30.000	€ 30.000			€ 0	pm
3.8	Fietspaden oost + fietsbrug	I									
	Landbouw: maatregelen uit Verkenning uitwerking Reconstructieplan Binnenveld Oost										
3.9	Bedrijfsverplaatsing	O	€ 500.000								
	Algemene maatregelen										
3.10	Commissie en voorlichting	B		€ 1.000	€ 1.000		€ 1.000			€ 0	
3.11	Gebiedsmakelaar kavelruil	O	€ 75.000								
	SUBTOTAAL Binnenveld		€ 575.000	€ 280.400	€ 150.400	€ 130.000	€ 146.000	€ 0		€ 134.400	€ 0
Veluwe											
	Natuur										
4.1	Ontsnipperingsmaatregelen fauna	B		€ 80.000	€ 30.000	€ 50.000	€ 80.000			€ 0	€ 0
4.2	Herontwikkeling natuurcentrum Veluwe	I		€ 250.000	€ 250.000		€ 125.000	€ 125.000		€ 0	
4.3	Natuurvisie gemeentelijke bosterreinen: planvorming en uitvoeringsmaatregelen	B		€ 160.000	€ 60.000	€ 100.000	€ 80.000		€ 80.000	€ 0	€ 0
4.4	Inrichting Doesburger Eng	I		€ 300.000		€ 300.000	€ 187.500				€ 112.500
	Landschap										
4.5	Herstel en ontwikkeling van de karakteristieken van het Lunterse Buurtbos	I		€ 80.000	€ 80.000		€ 40.000		€ 40.000	€ 0	
4.6	Landgoed Kernhem: planvorming en uitvoeringsprogramma. Ontwikkeling tot stadspark	I		€ 274.400	€ 274.400		€ 96.885		€ 95.000	€ 82.515	
4.7	Cultuurhistorische waardenkaart, zie 6.7										
4.8	Ontwikkeling herkenbare Veluwse kernen: planvorming en uitvoering	I		€ 200.000	€ 115.000	€ 85.000	€ 30.000		€ 30.000	€ 0	€ 140.000

				KOSTENRAMING excl. Reconstructie			DEKKING				
	Gebiedsindeling/Thema's / projecten	Investering of I/B c.q. Overige O	Reconstructie 2010 - 2018	Totaal 2011 - 2018	2011-2013	2014-2018	Gemeente Ede: alle projectkosten voor rekening van de gemeente	Derden; niet overheden	Inzet Landschapsfonds	max. prov. bijdrage ILG 2007 - 2013	overige provinciale e/o EU-financierings- bronnen e/o ILG na 2013
	Recreatie										
4.9	Recreatief attractiepunt Goudsburg: Middelpunt van Nederland	I		€ 250.000	€ 250.000		€ 125.000		€ 125.000	€ 0	pm
4.10	Fietstotaalplan Veluwe: uitvoering plan inclusief reconstructie bestaande fietspaden	B		€ 720.000	€ 270.000	€ 450.000	€ 360.000	€ 360.000		€ 0	€ 0
4.11	Verbetering routenetwerken op de Veluwe; voor mountainbikes, wandelaars, ruiters, aangespannen paard ed.	B		€ 60.000		€ 60.000	€ 60.000				€ 0
	Algemene maatregelen										
4.13	Onderzoek, beleidsvoorbereiding, ondersteuning initiatieven van derden voor specifiek Veluwse projecten	B		€ 160.000	€ 60.000	€ 100.000	€ 160.000			€ 0	
	SUBTOTAAL Veluwe			€ 2.534.400	€ 1.389.400	€ 1.145.000	€ 1.344.385	€ 485.000	€ 370.000	€ 82.515	€ 252.500
	Renkumse Poort										
	Natuur										
5.1	Bouw 3e schaapskooi Ederheide										
	Landschap										
5.2	Vlinderdas: afronden natuurontwikkeling	I		€ 50.000		€ 50.000	€ 12.500				€ 37.500
	Recreatie										
5.3	Wildobservatiepunt Eder & Ginkelse Heide, plan	B		€ 10.000	€ 10.000		€ 10.000			€ 0	
5.3	Wildobservatiepunt Eder & Ginkelse Heide	I		€ 240.000	€ 240.000		€ 132.000			€ 0	€ 108.000
	SUBTOTAAL Renkumse poort			€ 300.000	€ 250.000	€ 50.000	€ 154.500	€ 0		€ 0	€ 145.500
	Algemene doelen; inclusief activiteiten die op meerdere deelgebieden worden gericht										
	Natuur										
6.1	Ecologische netwerk, continuering realisatie groene verbindingen en evz's: zie 6.6										
6.2	Ecologisch netwerk: ecopassages	I		€ 315.000	€ 315.000		€ 0		€ 157.500	€ 90.000	€ 67.500
6.3	Inventarisatie F&F, groen blauw casco	B		€ 30.000	€ 10.000	€ 20.000	€ 30.000			€ 0	€ 0
6.4	Bijhouden ecologische verwachtingskaart	B		€ 160.000	€ 60.000	€ 100.000	€ 160.000			€ 0	€ 0
	Landschap										
6.5	Landschapsmedewerker en adminstratieve ondersteuning	B		€ 367.328	€ 137.748	€ 229.580	€ 367.328			€ 0	€ 0
6.6	Landschapsbeheer, incl. realisatie groenblauw casco	B		€ 2.520.000	€ 720.000	€ 1.800.000	€ 157.500		€ 472.500	€ 0	€ 1.890.000
6.7	Cultuurhistorische waardenkaart	B		€ 50.000	€ 50.000		€ 50.000			€ 0	€ 0
6.7	cultuurhistorie, herstel	I		€ 200.000	€ 25.000	€ 175.000	€ 50.000		€ 50.000	€ 0	€ 100.000
	Recreatie										
6.8	Wandelpaden/klompenpaden; instandhouding	B		€ 155.000	€ 55.000	€ 100.000	€ 0		€ 155.000	€ 0	€ 0
6.9	Fietstotaalplan, ontbrekende schakels Gelderse Vallei	I		€ 600.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000			€ 0	€ 300.000
6.10	Toeristische bewegwijzering	B		€ 225.000	€ 225.000		€ 56.250				€ 168.750

Deel 1. Introductie

Deel 2. Ontwikkelingsvisie

Deel 3. Realisatie

				KOSTENRAMING excl. Reconstructie			DEKKING				
	Gebiedsindeling/Thema's / projecten	Investering of I/B c.q. Overige O	Reconstructie 2010 - 2018	Totaal 2011 - 2018	2011-2013	2014-2018	Gemeente Ede: alle projectkosten voor rekening van de gemeente	Derden; niet overheden	Inzet Landschapsfonds	max. prov. bijdrage ILG 2007 - 2013	overige provinciale e/o EU-financierings- bronnen e/o ILG na 2013
	Water										
6.11	Opwaardering gemeentelijke waterlopen	I		€ 65.000		€ 65.000	€ 40.000		€ 25.000	€ 0	€ 0
6.11	Opwaardering gemeentelijke waterlopen, onderzoek	B		€ 10.000	€ 10.000		€ 10.000			€ 0	€ 0
	Algemene maatregelen										
6.12	Contract Gemeente Ede - SVGV	O		pm							€ 0
6.13	Uitwerkingsplannen voor de zes dorpen	O		pm							€ 0
6.14	Bestemmingsplannen buitengebied	O		pm							€ 0
6.15	Uitwerking vereeningsafspraken, instellen landschapsfonds.	O		pm							€ 0
6.16	Begeleiding functieverandering	O		pm							€ 0
6.17	Programmamanagement Ontwikkeling Buitengebied Ede	B		€ 256.000	€ 96.000	€ 160.000	€ 256.000			€ 0	€ 0
	SUBTOTAAL Algemeen		€ 0	€ 4.953.328	€ 2.003.748	€ 2.949.580	€ 1.477.078	€ 0	€ 860.000	€ 90.000	€ 2.526.250
	Landschapsfonds										
	Landschap										
7.1	Voeding landschapsfonds	B		€ 1.280.000	€ 480.000	€ 800.000	€ 640.000	€ 640.000			€ 0
	SUBTOTAAL Landschapsfonds			€ 1.280.000	€ 480.000	€ 800.000	€ 640.000	€ 640.000		€ 0	€ 0
	Totaal generaal		€ 2.975.000	€ 11.096.358	€ 4.323.548	€ 6.772.810	€ 3.761.963	€ 1.125.000	€ 1.280.000	€ 306.915	€ 4.622.480

